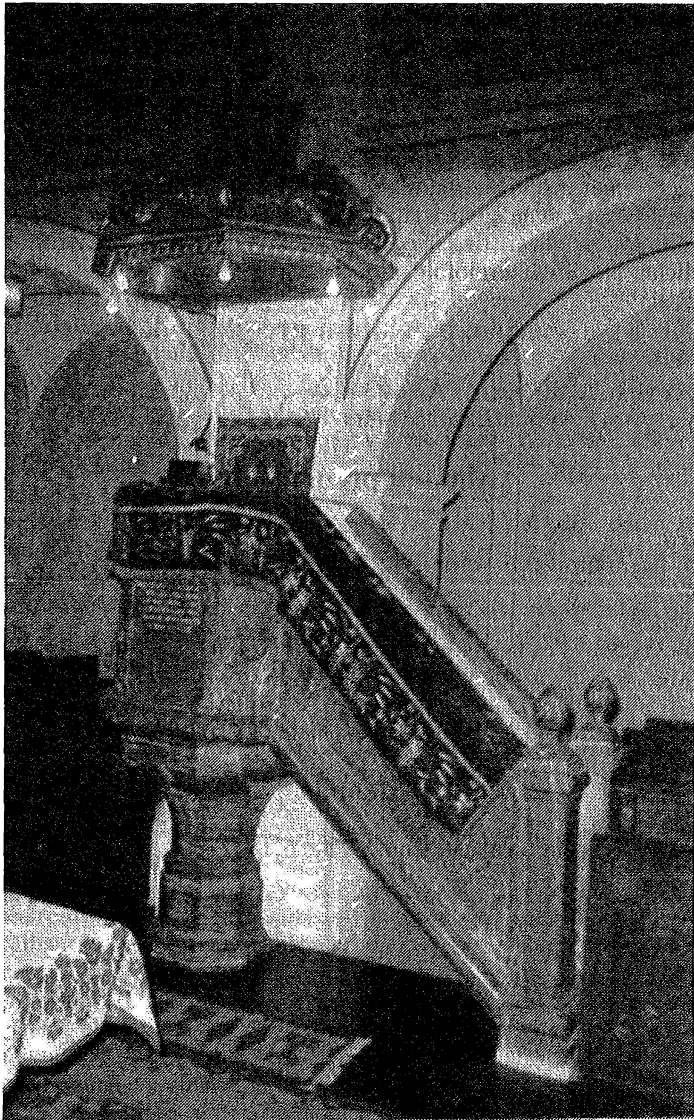

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

A székelyudvarhelyi református templom szószéke

1996. július

VII. évf. 7. sz.

Tartalom

Csiha Kálmán: A Bethesda partján. János 1,5-9..... 319

Vasárnapi prédikációk

Balogh Béla: Isten országa a gyermekeké. Lukács 18,15-17	322
Eszenyeiné Széles Mária: A keresztről való beszéd. 1Korinthus 1,18-25	325
Geréb Zsolt: Akik a versenypályán futnak. 1Korinthus 9,24-27.....	328
Heinrich Jochums: Micsoda az ember? Zsidókhöz 2,5-8	331
László Dezső: Az élő kenyér. János 6,51-58	333
László Dezső: A szőlőtőke. János 15,5.....	335
Márkus Mihály: Örömeink forrása. Ézsaiás 56,7.....	338
Nagy István: Menj be szobáidba. Ézsaiás 26,20	340
Paál Károly: „...reménységben tartatunk meg...” Róma 8,24.....	343
Ravasz László: Elszenvedvén egymást szeretetben. Efézus 4,2	345
Szekeres István: A gondolat... Ézsaiás 55,8-11	347
Helmut Thielicke: Négyféle termőföld. Lukács 8,4-5	349

Vasárnap délutáni prédikációk

Cseh Zsolt: Az Urat keressétek!... Ámós 5,4	354
Tunyogi Lehel: A gyógyító találkozás. Márk 2,5	355

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Szabó László: Isteni útavaló. 1Mózes 12,2	357
---	-----

Temetési beszédek

Cseh Zsolt: Leverettetés és mégis győzelem. Zsoltárok 61,13-14a.....	359
Cseh Zsolt: Mert te vagy az én reménységem. Zsoltárok 71,5.9.....	360
Cseh Zsolt: „E földön lakozzál és hűséggel élj.” Zsoltárok 37,3-5	361
Nagy József: Előmbe jön az én kegyelmes Istenem... Zsoltárok 69,11a.....	362

Előadás

Imre Lajos: Mit jelent tanítványnak lenni? Máté 6,18-22.....	365
--	-----

A lapot alapította: D. Dr. Csiha Kálmán és Nagy László

Főszerkesztő: Nagy László

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Készült a Református Egyház Misztótfalusi Sajtóközpontjának
nyomdájában

Felelős vezető: Tonk István

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Számítógépes szedés, tördelés: Nagy Andrea

A Bethesda partján

Alapige: János 5,1-9

Ez a történet azzal kezdődik, hogy ünnep van Jeruzsálemben. Mindenki a nagy ünnepre siet. De az Úr Jézus, amikor a Juh-kapunál bemegy Jeruzsálembe, akkor nem a város központja felé siet, hanem eltér egy tó felé, ahol a betegek nagy sokasága fekszik. Az ünnep idején Jézus az ünnepnélküliek felé fordul. Az Úr Jézus mindig így cselekedett. Sohasem magáért az ünnepért ünnepelt. Jézus Krisztus a nagy, mennyei ünnepből, a mennyből karácsonykor lejött a földre, megszületett egy istállóban, hogy a gyűlölködő, beteg, nyomorult és ünneptelen világba ünnepet hozzon. Erre az ünnepre, karácsonyra készülünk most is. Amikor Jézus a földön járt, nem a gazdagok palotáiba ment, hanem megkereste az ünnepteleneket, felkereste az elesetteket és a nyomorultakat, a belpoklosokat és a leprás betegeket, és meggyógyította őket, hogy így ünnepet ajándékozzon ünneptelen életüknek. Amikor vége felé közeledett földi életének ideje, akkor érettünk és miattunk elhordozta a keresztet, hogy még a legnagyobb szenvedések közepette is a mellette megfeszített latrok közül az egyiknek, aki vallást tett róla és imádkozott, örök ünnepet ajándékozzon.

Amikor most az advent ünnepére s a karácsony ünnepére készülünk, amikor lelkipásztori és presbiteri szolgálatra készülünk, akkor mindig a szemünk előtt kell lennie az Úr Jézusnak, aki megtanít bennünket úgy ünnepelni, hogy felkeressük az ünnepteleneket, a szenvedőket, és nekik igazi ünnepet vigyünk. Látjátok, testvéreim, a presbiteri szolgálatnak ez az egyik központi feladata, és nem csak az, hogy összegyűjtsük az egyházfenntartói járulékot, hanem az, hogy a Krisztus Lelkének fényességéből vigyünk az ünneptelen családoknak egy tiszta sugarat, hogy a ragyogó mennyei szeretet nekik is világoljék.

Ott a tónál, ott a Bethesda tavánál őt tornác volt. Ott feküdt a betegek, a vakok, a sánták és az aszkórosok sokasága, várva a víz megmozdulását, mert akkor, amikor a víz felzavarodott, aki először lépett be a vízbe, meggyógyult. Kétarcú emberek ültek a Bethesda tó partján. Amíg a víz nem kavardott fel, addig beszélgettek egymással, mindenki elmondta a maga betegségét, nyomorúságát; lehet, hogy vigasztalták is egymást, lehet, hogy sajnálták is egymást, de amikor a víz felkavarodott, mindenki megindult a víz felé, hogy az első legyen. Ekkor az erősebb keresztültaposott a gyengén, ekkor az erőszakosabb félretolta a szerényebbet, ekkor mindenki számára saját maga volt a legfontosabb, ekkor eltűnt belőlük a szénel, ekkor, aki tehette, áttiport mindenkin, hogy ő legyen az első. De akinek nem volt segítség, az lemaradt, az mindig gyógyulatlan maradt. Látjátok, kedves testvéreim, így ülnek ma is az emberek a világ öt tornácán, a világ öt földrészén, így ül az emberiség. Szomorú, kétarcú ez az emberiség. A világ öt tornácán ott vagyunk mi is, a Kárpát-medencében, Erdély hegyei és völgyei között kis és nagy gyülekezetekben élő magyar reformátusság és a világ negyvenhárom országában szétszóródott magyar reformátusság. Így ülünk mi is a világ tornácaiban és várjuk, hogy felzavarodjék egyszer a víz, hogy angyal szálljon már egyszer a történelem nagy tavára és úgy érintse meg azt, hogy egyszer végre igazán meggyógyuljunk. De a víz mellett kétarcú népek és kétarcú emberek ülnek! Most is úgy van, mint akkor. Egyszer-egyszer megérintjük egymást, egyszer-egyszer beszélgetünk egymással. A népek és nemzetek sokszor békenyilatkozatot is tesznek. A közös nyomorúságban az emberek megértik egymást, de amikor felkavarodik a víz, amikor arról van szó, hogy én gyógyuljak meg, hogy én legyek gazdag, hogy az én érdekem teljesüljön be, hogy az enyém legyen a hatalom, akkor eltűnik egyszerre az emberekből a megértés és a szeretet. Lehet, hogy belőlünk is eltűnik akkor, amikor áttaposunk a másikon, amikor félretoljuk a másikat, amikor én akarok lenni az első. Nézzétek meg, hogy amikor öt évvel ezelőtt felzavarodott a történelem vize, akkor úgy gondoltuk, hogy békességesen meg tudnak együtt gyógyulni a nemzetek. És el-

kezdtek taposni egymást, és átgázoltak egymáson, és félretaszították egymást, és lehengettek egymást. Gondoljunk csak a jugoszláviai eseményekre! Mindenki meg akart gyógyulni! Mindenki az első akart lenni. És ezért letiporta a másikat.

Az Úr Jézus ebbe az önző, másokat letipró világba jött, az öt tornác világába, és megállt az egyik beteg előtt, aki már harmincnégy éve beteg volt, és megkérdezte: Akarsz-e meggyógyulni? Hogyne akarnék – felelte a beteg, s elsírta neki a bánatát: – Uram, nincs emberem, hogy amikor felzavarodik a víz, akkor bevigyen engem a tóba, mindig más megy be előttem. – Ismerős-e előttemek is ez a mondat: Nincs emberem?! Hányan elmondták ezt azóta! Sokszor elmondták az öreg szülők, akik bár felnevelték gyermekeiket, mégis egyedül maradtak. A gyermekektől ritkán jön levél, s ritkán látogatják meg őket. Ilyenkor megsajdul valami az öreg szív táján, és felbuggyan a szó: Nincs gyermekem! Van gyermekem, és még sincs gyermekem! Sokszor elmondják ezt olyan boldogtalan családokban, ahol csak a két öreg ül egymás mellett az asztalnál. Befelé hulló könnyekkel sokszor elmondja az asszony Istennek: lám, ennyi és ennyi év óta vagyunk házások, és még sincs férjem. Van férjem, és még sincs férjem! És lehet, hogy sok férfi elmondja ezen a világon: Uram, van feleségem, és még sincs társam, szomorúan egyedül vagyok. S lehet, hogy elmondják a gyermekek: Nincs apám és nincs anyám, jóllehet minden játékot megadnak a szülők nekik és minden divatos ruhát megvesznek nekik, jóllehet tanítják is őket, de a szívükből nem adnak egy darabkát sem, de nincs idejük arra, hogy leüljenek és megbeszéljék velük, hogy mi fáj nekik, és hogy életre szóló útvalót adjanak nekik. Lehet, hogy sokszor elsírják a gyermekek magukban: Uram, nincsenek szüleim! Vannak szüleim és még sincsenek szüleim. Mert otthon csak káromkodás van, mert otthon csak veszekedés van, mert otthon csak nyomorúság van. És lehet, hogy elsírjuk mi is: Uram, nincs emberem! S valahányszor felzavarodott a történelem vize, mindig más lépett be előttünk, mi mindig kívül maradtunk, mi mindig árvák maradtunk. Nincs emberünk! De Jézus ott áll a beteg mellett, az elárvult gyülekezet mellett, ott áll minden fájó szívű ember mellett, ott áll mellettünk is. Észre kell vennünk, hogy miközben nincs emberünk, van Istenünk, van gyógyító Jézus Krisztusunk.

Az Úr Jézus Krisztus megkérdezi ezt a beteget: Akarsz-e meggyógyulni? Megkérdez bennünket is: Akarsz-e meggyógyulni? Mert nekünk másképpen kell meggyógyulnunk, mint azoknak, akik a hatalomért való versengés közben letapossák egymást, akik átgázolnak egymás szívére, hogy első legyenek: Nekünk az Úr Jézus szavára kell meggyógyulnunk, aki mellettünk áll, aki betegségeink idején is, a nehézségek idején is ott áll mellettünk, aki akkor is ott állt a hátunknál, amikor elvették az iskoláinkat, az öregotthonainkat és árvaházainkat, amikor börtönbe vetettek minket, amikor elvették a vagyonunkat és a szabadságunkat. Ha háttérbe szorítottak és átápostak rajtunk, akkor is ott állt mellettünk. Mi csak azért tudtunk megmaradni és azért tudtunk meggyógyulni, mert ő mindig ott van mellettünk. A népek azért, hogy megmaradjanak, mindig átgázolnak egymáson, szüntelen fegyvereket készítenek, rakétakilövő állomásokat építenek, hadsereget szerelnek fel. Mi viszont templomokat építünk, imaházakat renoválunk, presbitereket képezünk ki arra, hogy kérdezzék meg árva népünket: Akarsz-e meggyógyulni? Akarsz-e az Úr Jézus szerint meggyógyulni? Mi sokszor bevallhatjuk magunknak és elmondhatjuk mindenkinek, hogy jóllehet nincs emberünk, de van megváltó Jézus Krisztusunk, hogy nekünk másképpen kell meggyógyulnunk, mint a világ más népeinek. Nekünk Jézusra kell hallgatnunk, nekünk őt kell észrevennünk és így kell meggyógyulnunk.

Amikor a harmincnégy éve fekvő beteg elmondja a bánatát az Úr Jézusnak, akkor azt mondja neki Jézus: Kelj fel, vedd a te nyoszolyádát és járj! Ez az ember hitt a Jézus szavának. Ha nem hitt volna, azt mondta volna: Uram, ne tégy nevetségessé, harmincnégy éve beteg vagyok már, hát hogyan tudnám én felvenni az ágyamat, és hogy tudnék én járni: mindenki kacagni fog rajtam, ha én megpróbálom a te szavadra és nem fog az nekem sikerülni. Ha nem hitt volna, akkor soha nem gyógyult volna meg ez az ember. De ennek az embernek a legnagyobb nyomorúsága idején, a harmincnégy esztendő beteljesítésében, az emberi lét legnagyobb árvaságában mondta

Jézus: Kelj fel, vedd a te nyoszolyádat és járj! Hitt ez az ember Jézusnak és járt. Én nem tudom azt, hogy miként erősödtek meg a csontjai, de hiszem, hogy Isten teremtetette az emberi szervezetet és neki hatalma van felette. Én csak azt tudom, hogy amikor az Úr Krisztus azt mondja egy embernek: vedd fel a te nyoszolyád és járj, akkor erőt is ad hozzá. És amikor azt mondja egy gyülekezetnek, egy olyan 90 lelkes gyülekezetnek, mint Magyarfodorháza, vagy egy még kisebbnek, mint Szopor, ahol harminchat lélek új templomot épít, ha azt mondja nekünk, hogy kelj fel, vedd a te nyoszolyádat és járj, akkor az a harminchat lélek megindul templomot építeni, akkor az árva kicsi gyülekezet erőt kap, mert Jézusra hallgat. Kelj fel, vedd a te ágyadat – ezt bízza ránk az Úr Jézus Krisztus. Azt kell elmondanunk sok elesett, beteg és árva testvérünknek, hogy az Úr Jézus szava erőt ad, hogy szavára fel lehet kelni, hogy szavára járni lehet.

Hogy meggyűlölhette az a harmincnégy éve fekvő beteg azt az ágyat, miközben várta, hogy meggyógyuljon és mindig újból és újból csalódnia kellett. Jézus szavára boldogan felvette nyoszolyáját, és büszkén hordozta azt. Én nem tudom, hogy neked, testvérem, milyen a kereszted, hogy te miként gyűlölted meg ezt a keresztet, mely összetörte a válladat is, a lelkedet is, de mégsem tudtál megszabadulni tőle. Én csak azt tudom, hogy ha az Úr Jézus azt mondja: kelj fel, vedd fel a te keresztedet és járj, akkor keljünk fel, akkor vegyük fel a mi kereszttünket és járjunk Isten dicsőségére. Isten segítsen meg benneteket, a gyülekezeteket, amelyeket képviseltek, és mindnyájunkat, hogy az Úr Jézus szava átjárja a mi szívünket, hogy az Úr Jézus szava átjárja az egész erdélyi református anyaszentegyházunk szívét, hogy annyi csalódás, annyi keserűség után tudjunk újból felkelni, hogy tudjuk hűségesen felvenni a mi kereszttünket, hogy tudjunk lelkileg meggyógyulni, hogy tudjunk boldogan járni és tudjuk elmondani mindenkinek: bennünket meggyógyított Jézus. Ámen.

(Elhangzott a Kolozsvár-Külső Egyházmegye magyarfodorházi presbiteri konferenciáján, 1995. nov. 29-én.)

Vasárnapi prédikációk

Balogh Béla

Isten országa a gyermekeké

Alapige: Lukács 18,15-17

Bibliolvasás: Máté 23,13-33

Isten országa a gyermekeké. Jézus a gyermekeké. Ha semmi mást nem mondana a Szentírás a gyermekekről, csupán ezt az egy dolgot, akkor is szent áhítattal kellene megállnunk a gyermekek előtt. Igen, a gyermekek előtt. Nem az egyke előtt, nem a család kis zsarnoka előtt, hanem a gyermekek előtt, akiknek Jézus az Isten országát ígérte.

I.

Akiket Jézus elé visznek, azok már itt a földön boldogok.

Lehet valakinek nehéz gyermekkorra, születhet valaki szegény sorban, születhet valaki testi vagy lelki hibával, de ha annak az emberpalántának szerető édesanyja és szerető édesapja van, az boldog gyermek. Gyermekkort idéző elbeszélések, visszaemlékezések mutatják, hogy ennek a kornak a tiszta boldogsága a mennyek országának boldogságát példázza. Nyomorúsággal született gyermekek sokasága nő fel boldog szívvel, mert szerető szülők állnak mellettük. És fordítva: épkézláb, jólétben született gyermekek válnak boldogtalanná, mert soha sem éreznek semmit a szülői szív melegségéből és szeretetéből.

Ezt a tételt az Údvözítő oly módon igazolja, hogy azt mondja: A gyermekeké az Isten országa. Úgy értsük ma ezt az ígéretet, hogy az Isten országa azoké, akik Istenben édesatyjukra ismernek, és akik felnőtt koruk ellenére vállalják a gyermek életformáját. Akarjuk-e magunk számára ezt a boldogságot? Sokan válaszolunk erre a kérdésre igennel. De nyomban ott van szívünkben a keserű kételkedés: De ez nem erre a földi létre vonatkozik, hanem a földön, a halálon túli életre.

De igen, ez erre az életre vonatkozik! Jézus nem azt mondja alapigénkben, hogy az ilyeneké lesz az Isten országa, hanem azt mondja, hogy ilyeneké.

Ne gondoljátok azt, hogy a mi mennyei Atyánk vissza akar tartani valamit a mi boldogságunkból. Ő azt akarja, hogy mi itt a földön legyünk boldogok. Ő azt akarja, hogy a mi boldogságunk már itt a földön elkezdődjék. Halljuk meg egészen pontosan, hogy mit mond most Jézus: Az ilyeneké az Isten országa. Vagyis most az övék, most a miénk. A Zsoltárok könyve, valamint a Szentírás számtalan hosszabb és rövidebb himnusza bizonyítja azt, hogy a Krisztust látók már itt és most szívükben hordozzák a menny örömét és boldogságát.

Akarunk-e mi ilyen gyermekeket? Akarunk-e mi magunk is ilyen gyermekeké válni? Hosszasan lehetne arról eszmét cserélni, hogy miért nem vagyunk eléggé egészségesek, eléggé gazdagok, vagy hogy miért nem elég nagy a házuk ahhoz, hogy egy vagy két gyermeknél többet vállaljunk. Ugyanilyen sokat lehetne töprengeni azon is, hogy miért nem lesz gyermekük azoknak, akik oly nagyon szeretnék, és miért születik több gyermek ott, ahol mi még egyet is soknak tartjuk.

Legtöbben azért félnek gyermeket vállalni, mert úgy érzik, hogy nem kapták meg az élettől azt, amit vártak. Csalódtak az életben. Boldogtalannak érzik magukat. És ettől a csalódástól akarják utódaikat is megkímélni. Az Ige arra tanít meg minket, hogy ezen a földön boldogok lehetünk. Amikor a nép közel került Jézus Krisztushoz, mindig boldog volt. Voltak vészterhes idők népünk életében, de ilyenkor népünk megtért az Úrhoz és boldog volt. Pestis, tatárjárás, török hódoltság, Habsburg-uralom és világhégések után mindig tudtunk újjászületni. És ilyenkor mindig kipótlódtak a veszteségek és begyógyultak a sebek. Az ősök számtalanszor új életet kezdtek Krisztushoz és Krisztussal.

A világ mai gondolkodása szerint vannak boldogulásra, uralkodásra rendelt emberek, családok és népek. Vagyis vannak „nagyok”. És vannak kínlódásra, elnyomásra rendelt emberek és népek. Ezek a „kicsik”. Egy hamis, hitetlen szív mondhat csak ilyet. Bennünket ne ez az emberi bölcselkedés vezessen, hanem a Jézus szava vezessen bennünket. Jézus azt mondja, hogy aki közöttetek nagy akar lenni, az legyen a legkisebb, és aki közöttetek első akar lenni, az legyen mindenkinek a szolgája. Fogadjuk el, hogy nem az a nagy és nem az az első és nem az a boldog, akit mások annak mondanak. Még csak az sem, aki magát tartja annak. Az a nagy, az az első és az a boldog, akit Jézus mond nagynek, elsőnek és boldognak.

Tudjátok, miért van egy így? Azért, mert Jézus mindent más szempontból lát, mint mi. Mi innen a földről, világi mérték szerint ítélünk. Jézus a menny felől figyel, értékel és ítéli az eseményeket és az embereket.

Krisztus ma is itt van közöttünk, és arra biztat, hogy keressük nála boldogulásunkat és megújulásunkat. Ma, itt és most, a miénk lehet az Isten országa.

II.

De miért épp a gyermekeknek ígéri Jézus az Isten országát? A gyermeki életkor különleges állapot. Nem kívánok erről értekezni, hiszen többen vannak jelen, akik szülők, sőt még többen, akik már nagyszülők. Reménykedjünk, közelebbről megfordul majd ez az arány, és egy megfiatalodott, ifjakban, gyermekekben gazdag közösség fog együtt ülni ebben az ősi templomban. Hogy miért kedves Isten előtt a gyermek, azt a következőkben öt pontban ismertetem. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy nem lehet akár tizenöt vagy huszonöt érvet is felhozni a kisgyermek kedvességének ismertetésére és alátámasztására. Többet is lehetne mondani, és bizonyára szebben is el lehetne mondani, mint amennyit, illetve ahogyan mi azt most elmondjuk. A lényegen azonban ez nem fog változtatni, mert a lényeg ez: az ilyeneké az Isten országa.

Először: A gyermek nem szimulál. Egy serdülőkorba lépő ismerősöm pályát választott magának. Azt mondta, hogy ő gyermekorvos lesz. Amikor megkérdezték, hogy miért éppen gyermekorvos, azt válaszolta: Mert a gyermekek nem szimulálnak. Hát így vagyunk ezzel. A felnőtt ember bizony sokszor szimulál, vagyis színlel. Színleljük a betegséget, az erőtlenséget, színleljük a tudatlant, az elesettet. Máskor nem akarjuk, hogy valahol megkínáljanak jóllakottságot színlelünk. Éspedig aszerint, hogy mikor mit kíván az adott helyzet. Jézus erre azt mondja: legyen a szánkban az igen: igen, és a nem: nem. Ami ezen kívül van, az a gonosztól van.

Másodszor: A gyermek nem számítgat. Mi, amikor valamit teszünk, azt latolgatjuk, hogy abból milyen hasznunk lesz. Ha hozzánk fordul valaki, akkor mindjárt azon gondolkodunk, hogy ez kitől jön, kik a barátai. S ha nekünk nincs kedvünkre az illető személy vagy a rokonsága és életkörülményei, akkor kelletlenül fogadjuk, vagy pedig valamilyen módon jelezzük, hogy terhünkre van. A gyermek nem számítgat: ha becsenget vagy bekopog hozzá egy kis barátja, őt nem izgatja az a kérdés, hogy a szülei jóban vannak-e vagy sem; őt nem érdekli az, hogy a másik emberke lenről érkezik-e vagy fentről. A gyermek a gyermeket kedvesen fogadja. Sőt, mindjárt a legszebb játékot veszi elő, hogy megmutassa neki, hogy elszórakozzanak vele. A Biblia erre azt mondja, hogy aki hozzánk bekopog, az Isten küldöttje. Jézus azt mondja: Ha jól tettek egygel a kicsinyek közül, velem cselekedtetek jól.

Harmadszor: A gyermek nem fél. Mi felnőttek ezt azzal magyarázzuk, hogy a gyermeknek nincs veszélyérzete. Ilyen egyszerű lenne ez a dolog? Aligha, mert itt és most nem határhelyzetekre kell gondolnunk, hiszen a legerősebb hitű és a legszilárdabb lelkű ember is fél. Így fél a gyermek is, ha a félelmet belenevelik, ha rémítgetik. A gyermek azonban alapvetően biztonságban érzi magát. Budapest ostromának idejéből mesél el egy történetet Zsindelyné Tüdős Klára. Még a pincefalak is hajladoztak az erős bombatámadások miatt. Az odamenekült emberek között volt egy gyermek, aki megsokallta a bezártságot, és lecsúsza anyja öléből, így szólt: Ne haragudj,

mami, én most egy kicsit elmegyek játszani. – Majd biztató mosollyal hozzátette: – De aztán majd mindjárt visszajövök félni.

Negyedszer: a gyermek közvetlen. Mi felnőttek akkor érezzük magunkat biztonságban, akkor érezzük magunkat jól, ha minden helyen, ahová fordulunk, van valaki, aki pártunkat fogja. Vannak emberek, akik el sem indulnak ügyes-bajos dolgaik intézésére, amíg fel nem hajtottak valakit, aki hónuk alá nyúl, aki közbenjár az ügyükben. A gyermek ezzel szemben korán megtanulja azt, hogy Jézust segítségül lehet hívni. Alig kezd el beszélni, már megtaníthatjuk arra, hogy tőle kérjen. S hogy milyen bizakodással, milyen elfogulatlanul tud kérni, azt leginkább az angyaljárás előtt látjuk, amikor szívének minden kívánságát elmondja Jézusnak. Ezt a bizalmat, ezt a közvetlenséget várja tőlünk is a mi Urunk.

Ötödször: a gyermek nem alakoskodik. Az ember felnőttkorban megtanulja azt, hogy szerepet játsszon. Gyermekkorban önmagunkat adjuk. Felnőttkorban szerepet alakítunk. Amikor kialakul bennünk az a bizonyos „személyiség”, akkor kezdünk el színészkedni. Az a latin szó, amiből levezettük a mi személy szavunkat, a persona, azt jelenti, hogy „az álarc mögül szóló”. Az antik drámák színészeit illeték ezzel a kifejezéssel. Azokat, akik valamilyen szerepet játszottak és szerepüknek megfelelő álarcot viseltek. Sajnos gyakran így játszunk mi is. Megjátsszodjuk a komoly munkást, a komoly szakembert, a komoly tanárt, a komoly házastársat, a komoly templombajárót, és így tovább – miközben nem vagyunk azok. Ezt veti Jézus kora embereinek, főleg a vallásoskodóknak a szemére. Ezért mond annyi sok „haj”-t a fejükre. Ezért ostromozza a képmutatókat. És nem csupán emiatt, hanem azért is, mert képmutatásukkal megakadályoznak másokat is abban, hogy Isten országába jussanak, vagyis hogy boldogok legyenek. Ezzel szemben a gyermek nem ismeri a képmutatást.

Miért idéztük fel ilyen részletesen a gyermeki lelkületet? Azért, hogy könnyebben megértsük azt, hogy miért keresi Jézus bennünk is a gyermeket.

Jézus nyilvánvalóan elutasítja azokat, akik képmutatók, akik alakoskodók, akik másnak adják ki magukat, mint amik és akik a valóságban. S halljuk-e azt, amit az ilyeneknek mond: Aki nem úgy fogadja Isten országát, mint egy kisgyermek, semmiképpen sem megy be abba. Vagyis: az ilyen ember kárhozatra jut. A bibliaolvasás rendjén elhangzott szakasz ezzel a borzasztó kiáltással végződik: Hogyan menekülhetnétek meg a gyehennával sújtó ítéletről?

Szép dolog gyermeknek lenni. Különleges kiváltság. De mi van akkor, ha már végképp összetörtünk, ha véglegesen elrontottuk az Isten gyermekeinek holdog életét önmagunkban?

III.

Újra gyermekké kell válnunk. Imre Lajos azt mondja, hogy más dolog gyermeknek lenni, és megint más dolog gyermekké lenni. Ezek szerint vannak emberek, akik egy hosszú életen át meg tudják őrizni tiszta gyermeki szívüket. Ezek a boldog, a tiszta gondolkodású emberek. Ezek azok, akik sohase bántják meg szándékosan mennyei Urunkat. Ezek azok, akik úgy tudnak bánkódni bűneik miatt, mint a gyermekek: őszintén és igazán. Ezek azok, akik előtt már itt a földön megnyílik az Isten országa. Ők azok, akik megőrizték gyermekségüket és boldogok tiszta gyermeki szívükben.

És a többiek? Akik csak úgy néha-néha szembesülnek egykori önmagukkal, egykori gyermeki voltukkal!? Akik Ady Endréhez hasonlóan el-elsíratják ártatlan gyermekkorukat? Idézzük a nagy költő Egy ismerős kisfiú című versének kezdő sorait: „Az a kisfiú jár el hozzám / Mostanában nevetve, holtan, / Aki voltam.” A verset végigolvastva feljajdulunk: Miért kell a gyermeknek elpusztulnia bennünk ahhoz, hogy felnőtt emberek legyünk? Azonban nem elég elsíratni az elfogulatlanságnak és a tisztaságnak ezt az elmúlt korát. Nem elég csak sóvárogni Jézus közelsége és az Isten országa után.

Határozottan ki kell mondanunk: Újra gyermekké kell válnunk. Hogy ez miképpen megy végbe, arra megtaníthat bennünket Jézus Nikodémussal, az írástudóval folytatott beszélgetésében. Ebben a beszélgetésben is az Isten országába való bemenetel körül

folyik a szó. Az írástudó kezdetben értetlenül hallgatja a Mestert: Mert az, aki nem születik Lélektől és víztől, az nem megy be oda. Nikodémus csodálkozik ezen: Miként kezdheti az ember újra az életét, hiszen képtelenség másodszer is megszületni! A mai tanítás összefüggésében megvilágosodik Jézus Krisztus gondolata: az lesz Isten országának a polgára, aki újból gyermekké tud válni. Vagyis aki odaáll Jézus elé és ezt mondja: Uram, vedd az én életemet esztendeimmal együtt, vedd az én szívemet kéte-lyeivel együtt, vedd el az én múltamat bűneimmel együtt. Vedd el mindezeket, és ajándékozd nekem azt, ami a tied: az istenfiúságot.

Ilyen egyszerű az egész. Azonban ezen az egyszerű dolgon múlik a mi földi és égi boldogságunk. Itt a földön gyermeki szívvel, de erős lélekkel kell Jézussal együtt harcolnunk a gonosz ellen. Majd vele együtt lehetünk örök dicsőségben. Erre hív ma bennünket, az Isten gyermekeit. Ámen.

Eszenyeiné Széles Mária

A keresztről való beszéd

Alapige: 1Korinthus 1,18-25
Bibliavetítés: 1Korinthus 2,1-13

Milyen hangos lehetett a sokféle emberi beszédű „a két tenger városa”, Korinthus, amikor Pál apostol egyedül, munkatársait Bereában hagyva először érkezett ide! Zsibongott a forgalmas kikötőben a világ minden tájáról ideözönlő kereskedők sokasága; vetélkedtek a köztereken a bölcselők, a szónokok, a különféle vallásos üdvöztanok képviselői. De hangos volt az utca egyébként is a közel hétszáz ezres város hétköznapijainak életritmusában is. Kihallatszott a fényes paloták tobzódó életének zaja, a piszkos sikátorok koldusainak siráma, az örömtanyák mámorának lármája, Aphrodité papnőinek bujálkodása. Találhatóan jegyzi meg a kortárs, Decimus Juvenalis, hogy Korinthus, „a büzlő város”, valóban a római birodalom igazi „hiúság vására” volt.

Azóta, szinte kétezer esztendeje, valóságos hangorkánná vált világunkban a sokféle emberi beszéd! Minden esetben „a szív teljességéről szól a száj”, akár emelvényeken hangzik a közélet különféle fórumain, iskolai katedrán, templomi szószéken, kutatóintézetekben, kórházi ágyon, csendes vagy feldúlt otthonban, barátok, munkatársak között – legyen az az öröm, a bánat, a segélykiáltás, a vád hangja az élet különféle helyzeteiben. Benne van ebben a mi beszédünk is. Mindaz, amit kimondtunk ezen a héten, amivel zavartuk, bántottuk egymást, vagy amivel bennünket nyugtalanított közvetlen környezetünk. Nemcsak zajártalom van, van szóártalom is! Mennyire árt a sokszor embertelenné váló emberi beszéd korunk nagy szőinflációjában! Pedig mennyire áhítjuk a simogató, megnyugtató, görcsöket feloldó emberi szót, s mennyire tud fájni a vagdalózó, a szeretet hiányában fogant emberi beszéd.

I.

De lehet az emberi szó egy egészen más természetű beszéd hordozója is, mert tett Istennek, hogy tulajdon szavát, az Igét az emberi beszéd formájában tegye közzé és így szólítsa meg az embert. Ezért érkezett Pál Korinthusba, ezért gyűltek össze az atyák az egyetemes zsinatokon, ezért hangzott el a reformátorok, hitvalló őseink szava hazai és külföldi fórumokon, nagy történelmi tüzes kemencékben, koncentrációs táborokban. De ne menjünk olyan messze! Nem csoda az, hogy Isten ma is szól hozzánk minden szószéken, minden istentiszteleten? Istennek ma is van mondanivalója! Bár csak el tudnánk mondani és meg tudnánk hallani azt!

Isten beszéde disszonáns az emberi beszédek hangorkánjában, mert ez a beszéd hatlanul más, egyedülálló, páratlan, összehasonlíthatatlanul különbözik minden mástól, mehökkentő, megbotrántoztató, mert ez a keresztről való beszéd.

Teljesen érthető, hogy Pál „erőtlenység, félelem és nagy rettegés között” érkezett Korinthusba. Bár egyedül, de nem üres kézzel jött. Amit hozott, az egész lényét betöl-

tötte, mert szívében ott parázslott a bizonyágtételre kényszerítő szó, az evangélium: a keresztről való beszéd. Ez az apostol egyetlen kincse, de ezt nem tarthatja meg magának, hanem kénytelen naponta szétosztani ezt a kincset. Ezért ékesszólás helyett nem is akar másról tudni, egyedül csak Jézus Krisztusról mint megfeszítettéről.

II.

De mi ez a beszéd, a keresztről való beszéd? Mit jelent ez éppen nekünk? Egészen egyszerű fogalmazásban a kereszten történt esemény hirdetését, az arról szóló bizonyágtételt jelenti. De tudnunk kell mindenekelőtt azt, hogy mindaz, ami nagypénteken történt és éppen a kereszten tetőzött, az Isten érthetetlen, emberi értelemmel felfoghatatlan tettének emberi, történeti helyzetben való megjelenése. Nem Júdás, nem Kajafás, nem Pilátus, nem a felbőszült tömeg ácsolta a keresztet – bármennyire is részük van benne –, hanem Isten végezte így, hogy beteljesedjék az Írás: „Átkozott minden, aki fán függ.” Meg kellett látszódnia az embert sújtotta átoknak és ítéletnek, hogy nyilvánvalóvá váljék Isten ilyen módon történő életmentő szabadítása. A kereszten Isten hatalmának a ténye: győzelmes szeretetének elrejtettségben, erőtelenségben, botrányban, boldogságban való megjelenése.

Barth Károlytól, századunk kétségtelenül legnagyobb teológusától halála előtt néhány hónappal egy francia újságíró interjút készítve megkérdezte: kicsoda az ön számára Jézus Krisztus? Barth válaszában volt egy olyan mondat, amely egész életének és a theologia történetében fordulópontot jelentő munkásságának alaptételét fejezi ki, s amely így hangzik: „Jézus Krisztus Isten minden emberhez elhangzó szava.” Valóban Jézus Krisztus Istennek az a beszéde, az az Ige, akiben az Atya mindent megtett az elveszett ember megszabadítása és megtartása érdekében. Ez a beszéd a legtüzesebben, a legszenvedélyesebben éppen a kereszten hangzott el és vált hathatossá, győzelmes erővé, mentő cselekedetté. Isten ezt a döntő szót és cselekvést csak a kereszten tudta elmondani, illetve elvégezni.

Ez a keresztről való beszéd krízis támaszt, valósággal örvénybe sodor. Ezt tette Korinthusban, s ezt teszi ma is, mert ez a beszéd megoszt, azzal, hogy döntés elé állít és színvallásra kényszerít. Így lesz a keresztről való beszéd bolondság azoknak, akik elvesznek, de akik megtartatnak, azoknak Isten ereje. Az apostol ezzel Isten beszédének hatását és az erre vonatkozó emberi választ, a visszhangot fogalmazza meg. Emberrileg nézve képtelenség Istennek a kereszten megjelent szava és tette! Sokszor és sok formában elhangzott a történelem folyamán a gúnyos, cinikus elutasító kérdés: miféle Isten az, aki egyszerűlt Fiának olyan sorsot rendel, hogy a bitófán szenvedjen és múltjék ki? Nem kell az ilyen kegyetlen Isten! Pál apostol a korabeli emberi állásfoglalásnak két formáját mutatja meg: a zsidókét és a görögökét, de ebben benne van az egész emberiség állásfoglalása. A zsidóknak ez a beszéd botrányozás, a görögöknek bolondság. Miért? Azért, mert a zsidó ember számára elképzelhetetlen, hogy valaki, aki a megátkozott fán végzi be az életét, az legyen a Messiás. A keresztfeszítés ténye és az istenfiúság kizárják egymást. A görög ember számára ez az egész azért bolondság, mert az istenségek szenvedélymentesek s így nem is szenvedhetnek. És nincs is egyetlen olyan görög bölcséleti rendszer sem, amely világossá tudná tenni az emberi értelem előtt az istenség szenvedését.

Az apostol, aki nagyon jól ismeri korának ezeket az érveléseit, azt mondja, hogy maga Isten törte szét az emberi bölcsességnek azokat a tételeit, amelyekkel tettei megismerésére törekedtek. Isten megismerésében éppen a kereszten az az áthatolhatatlan sorompó, amelyet az emberi bölcsesség sohasem törhet át.

Istennek a kereszten elhangzott beszédét és tettét egyedül a hit érti meg, fogadja el és teszi magáévá. A hit az az új, Isten által tanított „nyelv”, amelyen megérthetjük „a kereszten beszédét”. Ez éppen azáltal lehetséges, hogy hit által egy egészen új „ismeret” támad bennünk, annak az új kapcsolatnak a következményeként, amelyet Isten teremtett meg közöttük és közöttünk. Ugyanis ekkor vesszük észre, hogy a kereszten beszéde számomra csak ennyi, de ez minden: „enyém vagy”, s erre a megszólításra csak

ennyit mondhatunk s ez a minden: „igen, Uram, úgy van, ámen” – vagyis „hiszek”. Ezt az új helyzetet a próféta így mondja: „Istentől tanítottunk lenni.” Az új „ismerete”, az Isten félelmében fogant ismeret nem más, mint Isten hatalmának elismerése az új életformában. Ekkor már szükségtelenné válik Isten jelek által való igazoltatása, amint a zsidók tették – vagy megragadása az emberi bölcsélet fogalmai által, ahogy ezt a görögök szerették volna. Egyszerűen itt csődöt mond minden emberi bölcselkedés, összetörik minden emberi okoskodás, s marad a kereszten beszélő és cselekvő Úr előtt Tamás porba hulló alázata: „Én Uram, én Istenem!” Ebben a helyzetben lesz Isten beszéde erő, amely üdvösségre vezet, miután feltárta előttem a kárhozat szakadékát, ahová a kereszten át nyúlt be értem az Úr és emelt ki onnan.

III.

Ez a beszéd, Isten kereszten elhangzott szava, az igehirdetésben, a prédikált Igében van benne és hangzik évszázadok óta a szolgák bizonyágtételén át a világ végezetéig. tetszett Istennek, hogy az igehirdetés bolondsága által tartsa meg a hívőket! Micsoda félelmetes dolog ez: Isten emberi kézbe, méltatlan emberi kezekbe tette le ügyét! Minden igehirdető Isten országának hírnöke és megvalósulásának emberi eszköze. Érezzük e szolgálat méltóságát és felelősségének súlyát? Az elmúlt iskolai esztendő se volt más, a többiekhez hasonlóan, mint verítékező, fáradságos munka annak érdekében, hogy a történeti keretben, emberi öltözékben megjelenő Igét megértve tanítsuk és keressük annak lehetőségeit tudományos eszközeinkkel, módszereinkkel, hogy eljuttassuk azt a gyülekezetnek. Ti vagytok, ifjú testvéreim, az eljövendő huszonegyedik század igehirdetői, a keresztről való beszéd szóvivői! Mi tanárok semmi mást nem akarunk nektek elmondani, csak azt, hogy nekünk ma is élő, beszélő Istenünk van, aki szüntelenül szólít: hív, küld és szolgálatra méltóztat. Mindezt mindig a szószék felé mutatva mondtuk. A theologiai munka végső fokony egyetlen dolog: frásmagyarázat a szószék felé és a mindennapi élet különféle helyzetei felé mutatva, ahova belepredikáljuk szóval és egész életünk bizonyágtételével a keresztről való beszédet! A lekipásztor Isten országa követeként az Ige megőző és megelevenítő hatalma miatt mindig parázson áll. Van-e Ige-szavunk, mert csak az gyógyít, mert csak az segíthet.

Amikor elkészül egy híd és a forgalomba helyezés előtt megkezdik próbaterhelését, akkor a tervező mérnök csónakjában a híd alatt tartózkodik és szorongva nézi a keletkező repedéseket, mert ha az recsege omlanék össze, akkor ő lenne az első áldozat. Mi lenne, ha az Úristen reánk omlasztaná a sok papi frázis, hitvaló emberi beszéd „épitményét”?

Amikor Barth Károlyt nyolcvanadik születésnapján köszöntötték, akkor a méltatás, a hála különféle formában jelentkezett a barátok, a munkatársak és a tanítványok hangján. Amikor válaszolt a tőle megszokott alázattal, de humorát is csillogtatva, így felelt: Én vagyok az a számár, akinek a hátán ülve Krisztus bevonult a huszadik század theologijába. Barth theologiai munkásságával egyetemes krisztológiája valóban bevonult az anyaszentegyház szolgálatába és fordulópontot hozott a huszadik század theologijában.

Ne szégyelljünk ide alázkodni! Vigyük mi is a hirdetett Igében a testté lett Igét, Krisztust, a szükségben levőknek egyetlen megváltóját. Ámen.

(Theologiai évszázó istentisztelet, 1986.)

Akik a versenypályán futnak

Alapige: 1Korinthus 9,24-27
Bibliaviasítás: Máté 21,34-46

Pál apostol minden egyes levelében találkozunk olyan részekkel, amelyek az élet megszentelésére, a hétköznapiak rendjén bemutatott tiszta és okos istentiszteletre buzdítják a keresztyéneket. Ennek az istentiszteletnek két mozzanata van: a régi énünktől való elfordulás és a felebaráthoz való odafordulás. A templomi istentisztelethez hasonlóan ennek is megvan a maga rendje. A hívő ember csak akkor tud eleget tenni Pál buzdításának, ha naponta gyakorolja ezt a rendet, ha Jézus Krisztus példája szerint naponta odaszánja életét felebarátja szolgálatára. Pál azt akarja, hogy mindnyájan olyan magatartásra jussunk, mely képessé tesz minket a hathatós szolgálatra. A szolgálatra való alkalmasságot azáltal nyerjük el, hogy növeljük lelki erőnlétünket és készenlétünket. Ehhez pedig sok gyakorlatra, sok edzésre van szükségünk.

Az Isten akarata szerinti élet okos istentiszteletét jól be kell gyakorolni, hogy azt Isten nevének magasztalására, a felebarát javára, a gyülekezet épülésére ékesen és szép rendben tudjuk bemutatni. A begyakorlásnak a rendjét Pál apostol a sportéletből vett képanyaggal kívánja szemléltetni. A keresztyén ember hivatását egy versenyfutó atléta hivatásához hasonlítja, aki a győzelmi babárkoszorú elnyerésére törekszik. A korinthusi gyülekezet ismerte ezt a képet, hisz az ókori olimpiai játékok egyik színhelye a Korinthus mellett fekvő Iszthmosz volt. Egy atléta számára az olimpiai játékok küzdelmei pályafutásának a csúcspontját jelentették, hiszen erre az alkalomra készült éveken keresztül. A felkészülés időszakában minden figyelmét erre a nagyszabású erőpróbára összpontosította, ahol összemérhette tudását korának legjobb sportolóival.

Az edzések igénybe vették minden szabad idejét. A siker érdekében sok más kedvtelésről is le kellett mondania. Ezt a sok lemondással járó, fegyelmezett életformát nem mindenki szereti. Amikor azonban az atléta arra a babárkoszorúra gondol, amelyet a következő verseny alkalmával az ő nyakába fognak majd helyezni, vagy arra a dicsőségre, amely a győzteseket megilleti, akkor nem sajnálja a fáradságot, akkor senkivel nem cserélné fel ezt az életformát. Ha egy sportoló a romlandó koszorú elnyeréséért vállalja ezt a megfeszített edzésrendet, akkor a romolhatatlan koszorú jutalmának reményében mennyivel inkább vállalnia kell a hívő embernek a Krisztus szerinti életet.

A Pál apostol által használt képnek ma is megragadó ereje és gazdag tartalma van. A modern ember tudatában a sport ugyanolyan jelentős helyet foglal el, mint a régi görög keresztyének világában. A rádió és a TV helyszíni közvetítései által ma már az egész világ nyilvánossága előtt zajlanak az olimpiai játékok. A győztesek nevét nemcsak görög földön, mint egykor, hanem a világ minden országában megismerik. A nemzeti tizenegy sikerének egy egész ország örül, vereségét az egész ország gyászolja.

Lépjünk most közelebb a felolvasott Igéhez, és nézzük meg, hogy milyen értelme van alapigénkben a sportéletből merített képanyagnak. Próbáljuk megragadni azokat a vonásokat, amelyek a keresztyén életforma begyakorlására vonatkoznak.

A keresztyén ember hivatását Pál apostol alapigénkben így fogalmazza meg: „Én azért úgy futok, hogy nem bizonytalanra.” Ugyanerről a kérdéstről Pál a Filippi levél 3,12-14-ben így ír: „Nem mondom, hogy már elértem, vagy hogy már tökéletes volnék, igyekszem, hogy el is érjem... Azokat, amelyek hátam mögött vannak, elfelejtve, azoknak pedig, amelyek előttem vannak, nekidőlve, célegyenesen igyekszem az Istennek onnét felülről való elhívása jutalmára.” Pál apostol a cél felé tartva, útközben van. A keresztyén ember élete végéig útközben van. A keresztyén ember élete során sohasem érkezik célba, hanem a versenyfutóhoz hasonlóan célegyenesen igyekszik mennyei célja felé. Pál apostol a versenyfutó hasonlatával arra figyelmeztet minket, hogy még nem értünk célba, hogy a végső üdvösséget még nem nyertük el. Közülünk mindenki nagyon jól tudja, hogy Isten felettünk a végső szót még nem mondta ki. Az utolsó ítélet még hátravan. Az ítéelő bíró előtt nekünk is meg kell állanunk.

Ezt jól tudták a korinthusiak is. Mégis voltak közöttük olyanok, akik azt állították, hogy ők már célba értek, hogy ők már uralkodásra jutottak. Ezek abban a téves hitben éltek, hogy ők olyan személyes biztosításokkal rendelkeznek, melyek számukra garanciát nyújtanak üdvösségük biztos elérésére. Pál apostol e korinthusi rajongók hamis üdvbizonyosságát akarta megingatni azáltal, hogy az eljövendő ítéletre irányította figyelmüket. Meg akarta láttatni velük azt, hogy megtérésük és a keresztségben való részesülésük által még nem jutottak el a teljességre. Ezért figyelmeztetni akarja őket arra, hogy mindnyájunknak meg kell jelennünk a Krisztus ítélszéke előtt, hogy ki-ki megjutalmaztassék aszerint, amiket e testben cselekedett, vagy jót, vagy gonoszt (2Kor 5,10). De vajon az utolsó ítélet gondolata megvéd-e minket a beérkezetttség tudatától, vajon megóv-e minket attól, hogy a korinthusi rajongókhoz hasonlóan mi is már most e földön és e testben a győztesek közé számláljuk magunkat? Sajnos többen vannak közöttünk is olyanok, akik a végső célba jutás bizonyosságának garanciáiról, a célba érkezetttség jeleiről beszélnek. Ezek az emberek sokszor mondogatják azt, hogy ők rendszeresen járnak az istentiszteletekre, minden alkalommal élnek az úrvacsorával, naponta olvassák a Bibliát, szüntelen imádkoznak és pontosan fizetik az egyházfenntartó adományt. Mindezek pedig – szerintük – azt igazolják, mi Isten közelségében élünk. De a versenyző hasonlata által alapigénk most arra figyelmeztet minket, hogy még nem értünk célba. De útközben lévén, a Pál apostol példája szerint törekedjünk mi is arra, hogy hitünk igaz voltát a szeretet cselekedeteiben félreérthetetlenül megmutassuk.

Pál apostol a korinthusiak iránti szeretetét abban mutatta meg, hogy nem élt apostoli jogával, nem vette igénybe a gyülekezet anyagi támogatását. Inkább keményen dolgozott, hogy semmi akadályt ne gördítsen a Krisztus evangéliumának terjedése elé. Bár szabadon, kötöttségek nélkül, könnyen élhetett volna görög ajkú hívei ajándékai-ból és adományaiból, mégis mindenkinek a szolgájává lett, hogy a többséget megnyerje a Krisztus ügyének.

A keresztyén életforma másik jellegzetességét az apostol a küzdelemben látja: „Mindaz pedig, aki a pályafutásban tusakodik, mindenben magatúrtató.” Pál azt akarja megértetni a korinthusiakkal és egyben velünk is, hogy az útközben való lét, a cél felé való haladás nem könnyű sétát, hanem állandó belső tusakodást és külső viaskodást jelent. Az a sportoló, aki ellazsálja, elkönyelműsködi az edzéseket, a következő alkalommal már csak a kispadról fogja nézni a viadalokat. A keresztyén embernek ezt a küzdelmet nem mások ellen, hanem saját maga ellen, saját akarata ellen kell megvívnia. Azonban a mi természeti énkünk sugallata szerint mi mindig a saját szabadságunkat, a saját jogainkat, a saját érdekeinket védelmezzük. Amikor az Ige minket a Krisztus törvényének betöltésére hív, akkor a felebaráti szeretet gyakorlására szólít fel, de ilyenkor mindig megszólal bennünk a régi Ádám hangja, és ezt súgja nekünk: „csak ne olyan hevesen”, „nem kell túlbuzgónak lenni”, ne pazarolj annyi időt, annyi energiát másokra, hiszen így is alig tudod ellátni a saját dolgaidat is. Most, amikor egyre gyakrabban apellálnak adakozókedvünkre a szórványmunka, a szeretetszolgálat, az anyanyelvű sajtótermékek, iskolák, kulturális intézmények támogatása terén, gyakran mondogatjuk: miből tudnánk mindenre áldozni, hiszen alig jövünk ki a fizetésből, alig tudjuk úgy beosztani a keresetünket, hogy egyik hónapról a másikra a legfontosabbakra jusson.

Hogyan tudjuk legyőzni a mi természeti énkünket, a bennünk újra és újra megszólaló ömberünket? Vajon úgy és azáltal, hogy mozgósítjuk a bennünk rejtőző természetes erkölcsi erőket, illetve a nevelés és az önnevelés által szerzett ismereteinket? Ezt az utat járták az ókorban azok a sztoikus filozófusok, ezt az utat járták az újkorban azok a humanisták, akik bíztak és bíznak az ember veleszületett értékeiben. Ez az út azonban könnyen farizeusi törvényeskedéshez, legalizmusához vezet, vagyis annak a felfogásnak a hirdetéséhez, hogy az ember a maga jó cselekedetei alapján, a törvény betöltése által nyeri el mennyei jutalmát Istentől. De éppen e felfogás ellen küzdött Pál apostol leginkább a leveleiben. A Római levélben így fogalmazza meg tanítását: „Annak okáért nem azé, aki akarja, sem nem azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené”

(Róm 9,16). A győzelmet csak úgy tudjuk kivívni, ha nem a saját képességeinkre, hanem Isten kegyelmére támaszkodunk. A mai evangéliumi olvasmány, a szőlőmunkások példázata azt hirdeti, hogy az üdvösséget nem a magunk teljesítménye alapján nyerjük el, hanem Isten jósága szerint. Isten az ő jóságát szent Fiának érettségünk való odaszánásában mutatta meg. Nekünk csak el kell fogadnunk Isten jóságát. Nekünk csak el kell fogadnunk az ő ajándékát. Aki pedig hit által elfogadja ezt az ajándékot, az indítást nyer arra, hogy az Istentől kapott szeretettel másokat is megajándékozzon. Most is a fülemben cseng Földes Károly szórványlelkésznek egy mondata, melyet a harmincas években írt le a mezőújlaki szórványközpont megrázó bemutatásában: „Testvérem, aki minden vasárnap népes gyülekezetben hallgatod Isten irgalmának az evangéliumát, gondolj azokra az atyádfiaidra, akikhez csak egy hónapban egyszer jut el az Isten hirdetett Igéje, és nyújtsd ki segítő kezedet feléjük.” Tehát mi, akik vasárnapról vasárnapra Isten kegyelmének gazdagságában részesülünk, Szentlélek által belső indítást nyerünk arra, hogy ezt a szeretetet továbbadjuk. Erre buzdítja Pál a rómabelieket is: „Tartozunk pedig mi erősek, hogy az erőtelenek erőtelenségét hordozzuk, és ne magunknak kedveskedjünk. Mindenikünk az ő felebarátjának kedveskedjék, annak javára, épülésére” (Róm 15,1-2).

A keresztyén életforma harmadik jellegzetességét a pogányok nagy apostola az engedelmisségben látja: „megsanyargatom testemet és szolgálóvá teszem, hogy amíg másoknak prédikálok, magam valami módon méltatlanná ne legyek”. Pál a saját maga példája által kívánja buzdítani az egykori és mai biztonyságtévőket, különösen pedig az igehirdetőket az engedelmisség gyakorlására. A versenytűtóhoz hasonlóan az igehirdetőnek is fegyelmezett, önmegtartóztató életet kell folytatnia. Az egyháztörténelem különböző korszakaiban sokszor úgy értelmezték Pál apostol e szavait, hogy ezek által az aszkézis, az önsanyargatás és az absztinencia vállalását sürgeti. Sok szerzetesrend kötelezővé tette tagjai számára az aszketikus életmódot mint a kegyesség gyakorlásának és az üdvösségre vezető út végigjárásának legalkalmasabb formáját. Luther Márton példája azonban azt igazolja, hogy az aszkézis gyakorlása önmagában még nem biztosítja Isten igazságának elnyerését. Ha az egész fejezet összefüggésében nézzük alapigénket, azt látjuk, hogy Pál sem a saját megigazulásáért sanyargatja magát, hanem a gyülekezet hitre jutásáért, az evangélium célba érkezéséért. Leveleiben gyakran utal arra, hogy ezért vállalta az éjjel-nappal tartó, két műszakos munkát. Nappal a zsinagógában prédikált, éjjel mint sátorponyva-készítő dolgozott. A második korinthusi levélben arról ír, hogy éjszakai fáradtsággal, virrasztással és böjtteléssel teltek (2Kor 6,5). Mindezt a közösség iránti szeretetéből azért cselekedte, hogy fenntartási költségeivel ne legyen senkinek sem a terhére.

Tehát itt nem az érzékiség megzabolázásáról, még kevésbé a lélek és a test harcáról, hanem a Krisztus iránti engedelmisségről, az apostoli hivatás betöltéséről van szó. Ebben mutatott az apostol példát nekünk igehirdetőknek és egyben minden keresztyén embernek, hisz azáltal, hogy mindeneknek szolgálójává lett, az önfeláldozó szeretet útját mutatta meg számunkra. Pál apostol azt akarja, hogy ne csak ő nyerje el a romolhatatlan koronát, hanem vele együtt mi is, akik betöltjük a Krisztus törvényét. Igyekezzünk azért arra, hogy Isten kegyelméből elnyerjük azt. Ámen.

Micsoda az ember?

Alapige: Zsidókhöz 2,5-8
Bibliaviasás: 1Mózes 1,26-31

Az ember Isten képmása.

„Teremté tehát Isten az embert az ő képére, Isten képére teremté őt” (1Móz 1,27). Az ember tehát a teremtés koronája. Az ember Isten képmása. Az embert Isten minden teremtménye fölé emelte, egészen a maga közelébe helyezte. „Kevéssel tetted őt kisebbé az Istennél, és dicsőséggel és tisztességgel megkoronáztad őt. Úrrá tetted őt kezeid munkáin, mindent lábai alá vetettél: juhokat és mindenféle barmot, és még a mezőnek vadait is; az ég madarait és a tenger halait, mindent, ami a tenger ösvényein jár” (Zsolt 8,6-9). Az embert Isten mindenek fölé emelte, azonos szintre helyezte az angyalokkal, akik Isten jelenvalóságában élnek. Igen, bizonyos vonatkozásban az angyaloknál is magasabbra helyezte: „Mert nem angyaloknak vetette alá a jövőendő világot, amelyről szólunk.” Ez az ember! A nagyra hivatott, a mindenek csúcsára helyezett ember! Az ember, a főkéletes, a megigazult, a megszentelt. A bűn nélküli ember! „Isten az embert jóvá és a maga hasonlatosságára, azaz valóságos igazságban és szentségben teremtette, azért, hogy az ő teremtő Istenét igazán megismerje, szívből szeresse és örök üdvösségben vele éljen, őt dicsérje és magasztalja” (HK 6). Ez tehát az ember!

Ez az ember elpártolt Istentől!

Micsoda az ember? Az igaz embert mi nem ismerjük. Mi egy másik embert ismerünk, egy olyan embert, akinek képe mélységesen különbözik az előzőtől.

Mi egy olyan embert ismerünk, aki az Istentől elpártolt, aki vele szembehelyezkedik és Isten ellen él. Mi azt az embert ismerjük, aki evett a tiltott gyümölcsből, aki elégedetlen azzal, amit Isten neki adott, akinek a neki adott kilencvenkilenc fa mellett arról a századikról kell épp gyümölcsöt szakítania, amelyről Isten kimondottan megtiltotta azt. Mi azt az embert ismerjük, aki bár sokra rendeltetett, de aki mégis egyre magasabbra és magasabbra tör, aki nem akarja elismerni, hogy van valaki, aki fölötte áll. Ezért Isten helyett a kígyóra hallgat, és Istenhez akar hasonlóná válni. Mi azt az embert ismerjük, aki nagyratörésében mindig a maga Bábel tornyát építi. Mi azt az embert ismerjük, aki Istennel a Paradicsom kerti szembeszegülése miatt kiűzetett onnan, aki a maga által épített toronnyal együtt szüntelen a mélybe zuhan.

Ez a reménytelen harcot vívó ember!

Az ember elvesztette uralmát a föld fölött. Az állatok, miután vadakká lettek, az ember ellen törtek. Baktériumok halált hoznak. A föld megtagadja annyira óhajtott gyümölcsét. Természeti katasztrófák szakadnak az emberre. A természet elemei nem akarnak megszelídülni, és a látszólag megszelídített elemek sok esetben pusztulást hoznak. Az ember egyre inkább úgy vívja a maga harcát e földért, mint ahogy tolvaj küzd a maga zsákmányáért. A föld már nem az emberé. Isteni kiváltságát már elvesztette. Minden rablott holmit vissza kell adnia.

Ez az állattá lett ember!

Milyen mélyre süllyedt az ember! Mélyebbre az állatoknál! Egyik testvér megöli a másikat. Egyik nép gyilkolja a másikat. Az ember kiagyalta a legszonyosabb eszközöket, hogy a másik embert elpusztítsa és halálra kínozza. Nem, ilyen mélyre az állat nem süllyedt le. A maga iszonyatosságában az ember mélyen áll, mélyen az állatok alatt. Istenképességéből az ember a legcsekélyebb ismertetőjegyet sem őrizte meg. Ő már egy másik képet hord. Az ördög képét viseli magán. „Annyira megromlottunk, hogy a jóra egyáltalán alkalmatlanok vagyunk és minden gonoszra pedig hajlandók” (HK 8). „Természet szerint hajlandó vagyok Isten és felebarátom gyűlölésére” (HK 5).

Ez a nyugtalan és menekülő ember!

Ez az ember! Bűnös, nyugtalan és menekülő és értéktelen.

Isten szereti ezt az embert!

Micsoda az ember? Hívjuk segítségül a Szentírás egyik igéjét: „Micsoda az ember, hogy megemlékezel róla? és az embernek fia, hogy gondod van reá?” (Zsolt 8,5) Ki tudja ezt felfogni? Isten gondol erre az emberre! Isten figyel erre az emberre! Érdeklődik utána és aggódik érte. Isten utánamegy az embernek és keresi őt. Törődik vele. Szereti az embert. Mi méltán szégyenkezünk a lesüllyedt emberrel az utcán szóba állni. Mi, látszólag jó, de mindenestre önelégült emberek, aligha vesszük magunkra annak ódiúmát, hogy egy ilyen gonosz személy házába belépünk. És a szent Isten hozánk jól!

Egy másik emberről van szó!

Micsoda az ember? „Kisebbé tetted őt rövid időre az angyaloknál, dicsőséggel és tisztességgel megkoronáztad őt, és úrrá tetted kezeid munkáin, mindent lábai alá vetettél. Mert azzal, hogy neki mindent alávetett, semmit sem hagyott alávetetlenül.” Valóban igaz ez? Ki ne rémülne meg ezen? Ez ismét nem az az ember, akit mi ismerünk. Ez ismét egy másik ember. Ki lehetne más, mint az az ember, aki más volt minden emberhez viszonyítva, aki nem illett bele ebbe a világba, akit éppen ezért kizártak belőle és megfeszítettek.

Jézus Krisztus, az Ember!

Valóban! Jézus Krisztus ember volt, teljességgel ember. Ecce homo! Nézzétek: micsoda Ember! Nézzétek, az Ember! (Jn 19,5) Mit mondhatott volna róla Pilátus mást, midőn előtte állt a töviskoronával és a bíborpalástban, segítség nélkül, összetörve, emberektől kigúnyolva!? Azonban ez az ember, ez az egyetlen ember. Ellentétben minden általunk ismert emberrel, ez az ember Isten akarata alá rendelte magát. Istennek engedelmes volt életének minden idejében, engedelmes volt mindhalálig, egészen a keresztfának haláláig. Ez az ember összetörte a halál kapuit, győzött a halál, a pokol és az ördög fölött, felment a mennybe és az Atya jobbjára ült. Rövid időre kisebbé tettett az angyaloknál. Dicsőséggel és tisztességgel koronáztatott meg. Az Atya úrrá tette őt keze munkáján. Mindent lábai alá vetett. Minden hatalmat neki adott mennyen és földön.

Jézus Krisztus, az új ember!

Jézus Krisztus az új ember. Isten igazi képmása. Isten egyetlen képmása. „Aki az ő dicsőségének visszatükröződése” (Zsid 1,3).

Jézus Krisztus, a győzedelmes úr!

„Mindent lábai alá vetettél. Mert azzal, hogy neki mindent alávetett, semmit sem hagyott alávetetlenül; de most még nem látjuk, hogy neki minden alávetett. Jézus Krisztus mint király mindenek fölött uralkodik. Ő mindenek örököse. A mindenek fölött való Úr. Bizonyára ezt még nem látjuk. Az ő uralma még rejtve van. Még úgy néz ki, mintha e világ urainak, sőt magának az ördögnek is mondanivalója lenne ebben a világban. Jézus Krisztus még elrejtettségben marad. Még megengedi, hogy le nem ígázott ellenség is legyen, hogy nyilvánvalóvá legyen ezzel az ellenséggel való harcban, ki van mellette és ki van ellene. Azonban elkövetkezik az ő nagy napja, amelyen mindenek fölött való hatalma nyilvánvalóvá lesz. Majd eljön újból, ugyanúgy, ahogy egykor a mennybe ment, hatalmas erőben és dicsőségben, és végérvényesen felépíti országát.

Ez a dicsőséges Jézus Krisztus közösséget vállalt velünk.

Micsoda az ember? Igénkben nem rólunk van szó? Más emberről, Jézus Krisztusról van szó? Igen, de rólunk is beszél az Ige, épp rólunk beszél, és pedig annyiban, amennyiben Krisztusról szól. Jézus Krisztus az az ember, aki közösséget vállalt velünk. Ő az, aki helyettünk engedelmesen mindent elhordozott. Helyettünk és érettünk halt meg. Ő a mi helyünkre állt. Érettünk emeltetett fel az égbe és ült az Atya Isten jobbjára.

Mit nyertünk Jézus Krisztusban?

Mit nyertünk tőle? Azt, hogy érette és általa új emberek lehetünk. Helyettes áldozatáért bűnbocsánatot nyertünk. Általa Isten képmása lehetünk. Általa és vele együtt

az eljövendő világban minden teremtményen uralkodhatunk, abban a világban, mely vele kezdődött és általa jut teljességre.

Jézus Krisztusban új emberré lehetünk!

Micsoda az ember? Az ember Jézus Krisztusban mindenestől újjá lehet és lett!" „Azért ha valaki Krisztusban van, új teremtés az; a régiék elmúltak, íme, újjá lett minden” (2Kor 5,17). Jézus Krisztusban Isten képmása lehetünk! Valóban, nélküle az ördög képét hordozzuk. Krisztusban azonban Isten új világához tartozunk. „Most még nem látjuk, hogy neki minden alávetett.” Most még nem látjuk, hogy nekünk minden alávetett, azt sem, hogy a bűn is alávetett nekünk. „Most Isten gyermekei vagyunk, és még nem lett nyilvánvalóvá, hogy mivé leszünk. De tudjuk, hogy ha nyilvánvalóvá lesz, hasonlókká leszünk öhozzá, mert meg fogjuk őt látni, amint van” (1Jn 3,2). Ez az ember!

Isten csodálatos utakat adott az ember számára!

Milyen csodálatosak Isten útjai! Isten az embert, aki saját bűne miatt az istenképűségből az ördöggépűségbe sülyedt, nem engedi elveszni. Isten utána megy az embernek. Keresi őt. Felrázza őt. Újjá akarja alakítani. Jézus Krisztusban újból saját képére alakítja őt, és nagyra hivatottá teszi, Szentleke által közösségre hívja az Atyával és a Fiúval, és az új teremtés fölötti uralmának részesévé teszi.

Ezt nyertük Jézusban!

Ezt nyertük Jézusban. Nélküle semmink sem lenne. Nélküle elveszettek vagyunk. Nélküle az egész világ elveszett. Nélküle a világ sosem lesz jobb. Nélküle, a világ megújítására és megjobbítására irányuló minden kísérlet ellenére egyre rosszabb és rosszabb lesz. Minden Jézus nélkül tervezett világmegjobbító kísérlet megfeneklik.

Nélküle a te életed is reménytelen. Nélküle éjszakába torkollik az életed, az Istentől messze lévő, örökkévaló éjszakába. Aki azonban Jézushoz jön, részese lesz az általa felkínált teljes üdvösségnek és dicsőségnek.

Micsoda az ember? Micsoda az ember Jézus nélkül?

Mivé lesz az ember Jézus által és Jézussal együtt. Ámen.

Fordította: Szász Attila

László Dezső

Az élő kenyér

Alapige: János 6,51.58

Bibliaviasítás: János 5,1–15

Milyen könnyű képet alkotni Krisztusról a mai Ige alapján: Krisztus kenyér. Nem ünnepi kalács, nem tészta, nem torta, nem valami ínycsengő: ő jó puha kenyér, legdrágább mindennapi eledelünk.

De nem akármilyen, hanem élő kenyér, vagy ahogyan más helyen mondja az Ige: az életnek kenyere.

I.

Hogy Krisztusnak mint kenyérnek ezt a szokatlan meghatározását világosabban megérthessük, össze kell őt hasonlítani a halott kenyérrel vagy a halál kenyérével.

A ti atyáitok a mannáért ették a pusztában és meghalának. Milyen tömör és súlyosan igaz tétel ez a mai Igében.

Nemcsak a mannáért evő izraeliták, hanem a kenyeret evő mai emberek is, bármennyit, bármilyen sok és bármilyen jó kenyeret és táplálékot esznek is, minden bizonnyal meghalnak. Az ember a kenyérrel, a táplálékkal a halállal szemben a létét akarja fenntartani, de végül is kitűnik, hogy a kenyér a halállal szemben nem orvosság. A halál hatalmasabb, mint a kenyér.

Az a kenyér, amelyet megesszünk, nem tarthat meg a halállal szemben, hiszen az maga is halott kenyér. Úgy születik meg, hogy a gabonátáblát sarlóval, vagy kaszával,

vagy kombájnnal földig levágják. A cséplőgépben a learatott gabonát összetörik. A kiscsépelt szemeket a malomban ismét tovább gyilkolják, lisztté őrlik. Végül a lisztből dagasztott tésztát a magas hőfokra felhevített kemencében kenyérré sütik. A gabonaszem négyszer hal meg, mielőtt kenyér válik belőle. Hogy öli meg az embert a kenyérkereső munka, s hány embernek el kell pusztulnia a mi kenyérünkért, noha az a halállal szemben nem tud megoltalmazni. A legrettenesebb háborúk a kenyér miatt folytak, az emberek a több kenyér miatt gyűlölik és irigylik egymást, a kenyér választja el az embereket a legjobban egymástól. Bizony a halál kenyérével táplálkozunk naponként.

II.

A mai Igéből mindenekelőtt azt kell meghallanunk, hogy Krisztus kenyér.

A kenyér arra való, hogy megegyék, hogy táplálják vele az életet. A megevett kenyér titokzatos utakon a szervezet részévé, éltető elemévé válik, eggyé lesz vele.

Ugyanígy van Krisztussal is. Ő azért kenyér, mert életünk szerves részévé kíván lenni, kívülről belénk akar költözni, a mi életünk kíván lenni. Ő tehát nem ünnepi látványosság, hanem mindennapi kenyér. Nem nézni és csodálni kell őt, hanem valósággal megenni.

Hogyan táplálkozhatik az ember Krisztussal?

Krisztus mindenekelőtt Igéjének a szavában fogható föl és fogadható be az életünkbe. Ő mint élő beszéd a lélek tápláléka. Aki úgy tudja az Igét olvasni vagy úgy tudja az igehirdetést hallgatni, mint magának Krisztusnak személy szerint éppen neki szóló üzenetét, az egyszerre erőt merít az Igéből. Az Igében Krisztus szava mint akarat jelenik meg, s aki ennek az akaratnak az irányában kezd engedelmeskedni, aki megteszi azt, amit Krisztus tőle személy szerint megkíván, megtapasztalja Krisztusnak a saját életébe való beáradását, a vele való életközösséget. Hányszor de hányszor feltesszük a kérdést: hogy lehetne az enyém mindaz az erő, amelyet mások, nálamnál hívőbb keresztyének birtokolnak, hogyan juthatunk el a valóban élő hitre? A kérdésre a válasz ennyi: a Krisztus szavának való engedelmesség által.

Krisztus tápláló hatalma, kenyérjellege még inkább kidomborodik az úrvacsorában. Ott már egészen valóság lesz a kép, valóban esszük az ő testét a kenyér színe alatt. Mialatt az úrvacsorában a testi szánk a kenyeret veszi, azalatt a hitünk szája magából Krisztusból nyer táplálékot. Seholy annyira nem érezhetjük meg, hogy Krisztus valóban kenyér, mint az úrvacsorában, s milyen szomorú, hogy ebben az alkalomban még mindig a lelki táplálkozás nagy, megerősítő lehetőségét látjuk, mert az úrvacsorában nagyon magunknál maradunk. Az úrvacsorában még a bűnbánat sem önmagáért van, hanem a lelki táplálék Krisztus megragadásáért. A bűnbánat a keresztyén ember lelki éhsége, a hit szájának a megnyitása, a felkészülés Krisztus megragadására. Éppen ezért a bűnbánat nem vezeklés. A bűnbánatomban azt ismerem fel és fejezem ki, hogy Krisztus nélkül vagyok és tovább nélküle nem maradhatok. Mi az úrvacsorát lelki tisztálkodásnak és táplálkozásnak tekintjük. Valóban lelki tisztulás is, de nemcsak az, hanem táplálkozás is. Sohase feledjük el, hogy az Úrnak az asztalához járulunk. Az asztal pedig az étkezés egyik kelléke. Az, hogy Krisztus a kenyeret és bort rendelte az úrvacsora jegyeiül, szintén az úrvacsora táplálkozásjellegére mutat rá.

Természetes, hogy ez a táplálkozás is – mint minden táplálkozás – mélységes titok, a fontos nem az, hogy a táplálkozás mikéntje fölött elmélkedjünk, hanem az, hogy szót fogadjunk Krisztus szavának: vegyétek és egyétek, ez az én testem.

III.

Krisztus nem közönséges, hanem élő és életet adó kenyér. Nem halott és nem halált adó kenyér.

A kenyér, amelyet testi szánkkal eszünk, halott kenyér, erről már beszéltem. Halott kenyér, mert minél többet használok belőle, annál kisebb lesz: halott kenyér,

mert alá van vetve az elmúlás törvényének, még vetés formájában elpusztulhat, áldott magvait elégethetik, elrabolhatják.

A Krisztus-kenyér soha el nem fogy, minél inkább használják, annál nagyobb lesz, nem lehet elpusztítani, elrabolni. Egyetlenegyszer adatott a világnak, s úgy megnőtt, hogy soha többé nem kell elvetni és megmunkálni a magvát, mivel az egyetlen Krisztus mint kenyér a világ végéig minden embernek elég. Korlátlan mennyiségben rendelkezésére áll az egész világnak, soha sincsen szűke, mindig nagyobb bőségben van, hogysen mind el tudnánk fogyasztani.

Es életet adó kenyér. Aki eszik belőle, él örökké. Nemcsak arra táplál, hogy ebben az életben biztos ellenállásod legyen minden bajjal, nyomorúsággal, teherrel és szenvedéssel szemben, hanem arra is, hogy a lelkesen még a halál se tudjon erőt venni.

Mennyit töprengenek az emberek az élet meghosszabbításának titkán, keresik azokat a szereket, amelyeknek használata által az ember meghosszabbíthatja ezt a nyomorult földi életet, és nem élnek azzal a meglévő kenyérrrel, Krisztussal, amelyik erőt ad a földi élet megküzdéséhez és életünket az örökkévalóságig meghosszabbítja.

Mindezt azonban nem szabad képletesen értelmezni, hanem szóról szóra. Aki igazán evett Krisztus Igéjéből, megízlelte, hogy ez a táplálék nem földi, hanem mennyei eledel. Előzét vette annak a tökéletes mennyei tápláléknak, amellyel az angyalok és idvezült lelkek táplálkoznak, akik már általmentek ebből az életből abba a másikba.

Mennyi olyan vágya, óhaja, kérdése van minden ember lelkének, amit ezen a földön a legragyogóbb emberi gondolat vagy a leggyönyörűbb művészi alkotás sem tud kielégíteni. Ember voltunk legmélyebb gyökereiben, amikor sorsunk fölött s általában az ember sorsa, rendeltetése s az ember rettenetes helyzete fölött elmélkedünk, megdöbbenve ismerjük föl, hogy sem önmagunk, sem a másik ember, sem a világ nem tudja megoltani lelkünk legmélyebb éhségét. Minden azt bizonyítja, hogy az ember nem elég önmagának, a világ nem elég az embernek. Nos, mindazt, aminek hiányát annyiszor felismerjük, jelenti Krisztus mint élő és életet adó kenyér.

De csak akkor, ha valóban élünk is vele, mert nyilvánvaló, hogy csak az a kenyér táplál, amelyik bekerül a tulajdon testünkbe.

Nemcsak a pillanatnyi lelki szükségseink oldódnak meg akkor, amikor Krisztussal élünk, hanem örökkévaló sorsunk is.

Ezért kell Krisztus szavával az idők végezetéig hívogatni mindenkit az Úr asztalához: vegyétek és egyétek. Ámen.

László Dezső

Szólótőke

Alapige: János 15,5

Bibliaolvasás: Ézsaiás 5,1-7

Krisztus szőlőtő. Mi pedig ennek a tőkének a hajtása, Krisztusból kinőtt szőlőveszszők vagyunk.

I.

Krisztus mint szőlőtő életgyökere a keresztyén embernek. A földnek a mélyéből titokzatos gyökereken felszívja az éltető sókat és nedveket, és továbbadja a vesszőkbe, hogy azok gyümölcsöt teremjenek.

Az a föld, amelyből Krisztus a táplálékot szívja: Isten mennyei világa. Rajta keresztül feltörnek a lelki élet hatalmas erői, és alkalmassá válnak arra, hogy földi embereket gyümölcsstermésre tápláljanak.

Krisztus gyökérzete olyan hatalmas, hogy áthatja az egész világmindenséget és abból mindent magába vesz, ami valóban erőt adhat az embernek.

Es ebből az erőből nem tart meg magának semmit: a gyökér nem önmagáért, hanem a vesszőkért él. Krisztus olyan hatalmas tőke, hogy belőle nőnek ki az összes

benne hívő emberek: sok ezer vessző egyetlen tőkén. Egy tőkén az ember nem tarthat meg három vesszőnél többet, mert egy tőke sem tud többnek táplálékot adni. Krisztus olyan hatalmas szőlőtőke, hogy végtelen számú vesszőt tud egyszerre táplálni.

Milyen hatalmas kép: egyetlen tőkéből kinövő vesszőrengetegnek látni mindazokat, fajra, vallásra, nyelvre való tekintet nélkül, akik valóban Krisztuséi. Milyen hatalmas közösség, milyen egy akaratra való mozdulás. Egyetlen vérnek a keringése, egyetlen akaratnak a szolgálata.

Krisztus mint szőlőtőke valójában az életnek a Paradicsomban elveszített fája, benne tör fel az életet megtartó és nevelő erő, s egyedül ő tudja termő közösségben tartani mindazokat, akik igazán az Istenéi.

II.

Ahogy a szőlőtőke nem önmagáért, hanem a vesszőért él, ugyanúgy a szőlővesszők célja sem önmagukban, hanem magukon kívül: a gyümölcsökben van. A tőke a vesszőkért, a vesszők a gyümölcsökért élnek. A tőke is csak a gyümölcsben éri el életének értelmét és célját.

A vesszők mi vagyunk, a gyümölcsök a hitnek Isten szerinti jó cselekedetei.

Nekünk Krisztusból kell kinőnünk, ez az életünk alapja, mert nála nélkül semmit sem cselekedhetünk, de önmagunkon túl kell nőnünk, gyümölcsöket: Krisztusnak tett-sző jó cselekedeteket kell teremnünk. Mi a vesszők a gyökér és a gyümölcs között átmeneti jellegűek vagyunk. Rajtunk átárad a gyökér élete, hogy újra életté lehessen a gyümölcsben. A keresztyén ember önmagának sem nem alapja, sem nem célja. A gyökere Krisztus, a célja a jó cselekedet.

Tehát semmi helye sincs a keresztyén ember életében az önzésnek. Ezt nem szomorú lemondással, hanem boldog örömmel kell vallanunk. Nem kell az életünk alá gyökeret vagy alapot, illetve magunk elé célt keresnünk, mindkettő adva van.

Aki rátette az életét Krisztusra, egy csomó emésztő kérdéstől és gondtól azonnal megszabadul, nem kell töprengenie az élet végső kérdései fölött, nem kell keresnie emberi hivatását, engednie kell a gyökér nedveit a saját életén át, hogy elérjék céljukat: az ízes gyümölcsökben, a jó cselekedetekben.

Az alaptalan és terméketlen keresztyén életnek a gyökéroka a Krisztus-nélküliség. Megfeledezés az Igéről: nálam nélkül semmit sem cselekedhettek. Ha most megfordítjuk ezt az Igét, akkor azt is jelenti, hogy velem együtt mindent megcselekedhettek. Ezt így fejezi ki az Ige: a hívőnek minden lehetséges.

Azt gondolom, hogy azt mindnyájan megtapasztaltuk, hogy mennyi minden lehetetlen a mi életünkben és milyen kevés terv és szándék megvalósulása lehetséges. Most már az okát is ismerjük ennek. Nem Krisztusból nőtt ki az életünk, és a célját nem a másokat tápláló gyümölcsökben, hanem csak önmagunkban ismerjük fel.

Meglepődünk azon, hogy a Krisztussal életközösségbe került embernek az élete egyszerre mennyire megváltozik. Pál apostol egy szőrszálhasogató rabbi, keresztyéneket börtönbe hurcoló fanatikus vallási martalóc volt, amíg Krisztus nem találta meg. A nagy parázna Ágostonból Hippó püspökét, az egyik legnagyobb theologust formálta Krisztus. Kálvin milyen beteges, vézna ember volt, s Krisztus kemény munkájú, minden emberi gyöngeségen győzedelmeskedni tudó hőssé alakította.

Közülünk is többen bizonyosságot tudnának tenni arról, hogy amilyen mértékben közelebb kerültek Krisztushoz, amilyen mértékben kiépült a kapcsolat közöttük és Krisztus között, úgy váltott az addig bizonytalan, alaptalan, erőtelenséget életünk egyre erősebbé és termékenyebbé.

III.

A nagy kérdés tehát az: hogyan maradhatok én őbenne és ő énbenem? Hogyan alakul ki a megtermékenyítő kapcsolat Krisztus és énközöttem?

A református tanításnak és életformának egyik legalapvetőbb kérdése a Krisztussal való egyetlen közösség kérdése: a Krisztussal való titokzatos közösség = unio mystica cum Christo kérdése. Nekünk mindenekelőtt azt kell meglátunk, hogy a Krisztussal való titokzatos életközösség lehetséges, sőt többet mondok: nélkülözhetetlen. A mi református vallásunkat a felvilágosodás és a racionalizmus, majd a liberalizmus és a moralizmus annyira jőzanná, annyira e földivé tette, hogy még az igénye is kiveszett belőlünk annak, hogy Krisztus és közöttünk életkapcsolat jöhet létre, hogy nekünk őbenne és neki mibennünk kell maradnunk. Addig nem indulhat meg köztünk és Krisztus között az ő életének az átáramlása, amíg mi magunk ennek a szükségét fel nem ismerjük, amíg ezt nem várjuk, amíg erre mindennél jobban nem vágyunk. Egyre világosabban rá kell jönnünk, hogy az egyház egyetlen célja ennek a közösségnek az ápolása. Az egyházi élet legbensejét meg kell szabadítani minden földi céltól és igénytől, abban kell az egyházat segíteni, hogy egyetlen alapvető célját: a lelkeknek Krisztussal való összekapcsolását végezni tudja.

A másik feladat pedig az, hogy minden más életgyökértől szabadítsuk meg magunkat. Amíg nem ismerjük fel, hogy egyedül csak Krisztus lehet a termékeny emberi élet gyökere, amíg innen is és onnan is akarunk életerőket felszívni, addig ő nem lehet a mi számunkra az, ami a szőlővesszőnek a tőke: az egyetlen életforrás.

Ha Krisztus a szőlőtő és mi a szőlővessző, akkor a kapcsolatot tulajdonképpen ő teremti velünk. Ő mint gyökér valóban ott áll és munkál a mi életünk legbensőbb létalapjai alatt, bennünk, rajtunk keresztül ki akar nőni a világba. Ő már megjelent a mi életünk titkos mély alapjaiban, rügyet is hajtott a mi életünkben, annyiszor felöltött előttünk annak a lehetősége, hogy bennünk Krisztus valóban élni kezdjen.

Életünknek hány haszontalan, büszke vadhajtását levágta, hány életforrást bezárt előttünk, hány biztosnak hitt fundamentumot döntött egészen romba! Mindent megtett azért, hogy az életünk tőkéje ő lehessen.

Ezt fejezi ki az Ige, amikor azt mondja, hogy nekünk őbenne és neki mibennünk kell maradnunk. Maradni csak az tud valahol, aki már elérkezett az illető helyre. A Krisztus és közöttünk való szerves életkapcsolat már készen van. Ezért mondja: én vagyok a szőlőtő, és ti vagytok a szőlővessző. Sem ő nem lesz szőlőtőkéné, sem mi nem leszünk szőlővesszővé, mert máris azok vagyunk. Abban pedig, amik vagyunk, meg kell maradnunk. A szőlővessző először csak egy pörsenés a gyökér végén, később egy zsenge rügy, majd egy gyenge hajtás, és azután egyre több gyümölcscsel megáldott gazdag ág.

Az Ige alapján nyugodtan feltételezhetjük, hogy nekünk csak meg kell maradnunk a Krisztus által elkészített szőlőtő-szőlővessző viszonyban, s ha megmaradunk, akkor ennek a viszonynak a gyümölcseit meg is teremjük.

Ennek a megmaradásnak a titka pedig a Krisztusnak való engedelmesség, megcselekvése mindannak, amit ő kíván tőlünk, olyan élet, ahogy az életet ő kívánja. Élet az Igével, élet az úrvacsorával, élet az imádsággal, élet a szolgálatban, élet az egyházban: élet őbenne.

Akkor hallgattad igazán a mai Igét, ha mint Krisztusból kinőtt szőlővessző nőtél ebben az órában, ezt pedig az a gyümölcs fogja bizonyítani, amelyet ez után az igehirdetés után, ennek eredménye gyanánt fogsz megteremni. Ámen.

Örömeink forrása

Alapige: Ézsaiás 56,7
Bibliailvasás: 1Királyok 8,54-63

A 70 esztendőös babiloni fogság után hangzott Ézsaiás próféta most felolvasott Igéje.

A 70 esztendőös babiloni fogság előtt egészen más szavakkal beszélt Jeremiás próféta ugyanarról a hajlékról, ugyanarról a házról. „Így szól a Seregek Ura – hangzott a fogság előtt –: jobbítsátok meg útjaitokat és tetteiteket, és akkor megengedem, hogy e helyt tartózkodjatok. Ne bízzatok hazug szavakban: az Úr temploma, az Úr temploma itt van. Mert hogyha igazán megjobbítjátok útjaitokat és tetteiteket, akkor engedem meg, hogy e helyen tartózkodjatok. Ti azonban hazug szavakban bíztok, amelyek semmit sem érnek. Loptok, gyilkoltok, paráználkodtok, hamisan esküsztok, a Baáloknak tömjéneztek és más isteneket követek. Aztán idejöttök és megálltok előttem ebben a házban, amely az én nevemről neveztetik, és ezt mondjátok: Megszabadultunk. És azután ugyanazokat az utálatos dolgokat követitek el, amelyeket addig tettetek. Vajon rablók barlangjának nézitek ezt a házat, amelyet az én nevemről neveznek el?”

Ezek a fenyegető, ítéletes szavak hangzottak a babiloni fogság előtt, és nagyon jól tudjuk, hogy hiába hangzottak. A fogság előtt élő nép nem hallotta meg, nem fogta föl, nem fogadta el, nem hitte el: járta tovább a maga útját. Reménykedett ősei reménységében, de hiába reménykedett. Isten nem szabadította meg őket a fogságtól, mert Isten nem a fogságtól szabadít meg, hanem a fogságból. Nem szabadította meg őket attól a próbatételtől, hanem a próbatételből szabadít meg bennünket. Végigszenvedték a 70 esztendőnyi rabságnak minden terhét, a száműzetésnek, a kitelepítésnek, a megaláztatásnak, a gúnyolódásnak minden változatát. Akkor újra beteljesedett, amit a salamoni templomszentelő imádságában olvasunk: „amikor hozzád térnek, Uram, hozd vissza őket, hogy újra megállhassanak e szent helyen”. Nem is gondolunk rá, amikor mi hétről hétre az imádságnak házában istentiszteleten vehetünk részt, amikor az Úr hajlékába léphetünk be, hogy az milyen külön ajándék, milyen különös ajándéka Istennek. Erről a különös ajándékról: a szent hegyről és az örömről beszél a fogság utáni próféta, Ézsaiás könyve. Még az idegenek is, akik csatlakoznak az Úrhoz, akik őt szolgálják, akik szeretik a nevét, az ő szolgálói lesznek. Mindazok, akik vigyáznak arra, hogy meg ne sértsék a szent napot, akik ragaszkodnak a szövetséghez.

Gondolunk-e arra, testvéreim, hogy vasárnap az Isten házába eljönni, kapuján belépni nem valamiféle tartozó kötelesség, nem az őseinktől ránk maradt hagyomány, amit nekünk is öriznünk kell, és amit majd továbbadunk gyermekeinknek, hanem a legszebb, a legszentebb kiváltságok közé tartozik? Bár ma nincsenek térségünkben királyok, de jól el tudjuk képzelni azt, hogy ha ma egy családnak az a tisztesség jutna osztályrészül, hogy egy királyi család meghívna vasárnapra, milyen megrendítően nagy örömet jelentene ez a meghívás. Hogyan készülénk, mennyire igyekeznénk, milyen büszkék lennénk! Valami különleges varázs sugározna rólunk. Mi sugárik rajtunk és rólunk, hogy mi ezen a mai napon is az Úr házába jöhettünk, az ő szent helyére, az ő szent hegyére, ahol örömet szerzett nekünk, mert hozzá imádkozhatunk? Eljuttunk-e már a templomba járásnak erre a belső örömére?

Mert amíg a templomba való járás kényszer, addig azon vagyunk, hogy lerázzuk magunkról. Tudjuk jól, ha egy gyermeket csak küldenek a szülei templomba és nem hoznak, az a gyermek alig várja, hogy felnőtt legyen, alig várja, hogy megszabaduljon ettől a nyűgtől, viszont ha azt látja apjától, anyjától, hogy életüknek, heti programjuknak, számtalan küszködésüknek a legszebb pillanatai kapcsolódnak az Isten házához, hogy életük legboldogabb perceit itt élék át, vajon el lehetne-e riasztani őt innét? Biztos, hogy nem!

Eljutottunk-e már odáig, hogy az Istenhez való imádság belső örömünk forrása? Mert erőforrás: a kilátások megteremtője, a távlatok fölnyitója az! Eljutottunk-e már odáig? Vagy valahol még mindig csak régi hagyományokból, gyermekkori esti imákból, harangszóra az Úri imádság elmondásából mint tisztas örökségből szeretnénk református hitünket megélni? Reménytelen dolog lenne! Ezzel csak ahhoz tudunk hozzájárulni, ahhoz tudunk segédkezet nyújtani, hogy a megkereszteltekből továbbra se konfirmáljon mindenki és a konfirmáltak is alig várják, hogy kiszabaduljanak az egyház környezetéből.

Úgy-ahogy, tartozó kötelességként, végső tisztességként majd a temetésen ismét viszontlátjuk egymást? Vajon eljutottunk-e már odáig, hogy az Úr szent hegyén, az Isten házában, az imádság házában semmihez nem fogható örömeink forrásával találkozunk? Mert az én házam neve: az imádság háza. Ha eljutottunk volna odáig, akkor a templomunk kicsi lenne a gyülekezet számára. Nem terveznénk csupán, hanem már rég megoldottuk volna azokat a feladatokat, amelyekről évről évre visszatérően beszélgetünk: mi mindent kellene elvégezni ezen az épületen, amit eleink reánk hagytak! De mi csak számolgatunk, tündölkünk rajta, és megállapítjuk: erre már nem jut. Mert nehéz az élet, pénzromlás van és drágulás, egyre nehezebbé válnak az élet körülményei.

Drága testvéreim, amíg a hullámokat nézzük, vagyis a bennünket körülvevő, az előttünk tornyosuló bajokat, addig egyre több bajt fogunk látni. Bajok régebben is voltak: tatár és török, német és francia, vesztett csaták, porba hullott remények évszázadokon át: mégis felépültek és fennmaradtak a templomaink! Azt gondoljuk, hogy akkor talán könnyebb volt? Semmivel nem volt könnyebb! A török megszállás nem 40 éves pusztai vándorlás és nem 70 esztendősi babiloni fogság, hanem 150 éves török uralom volt. Csaknem két évszázados ellenreformációs korszak – száműzetéssel, gályarabsággal tetézve: mennyi terhet jelentett az akkoriaknak! Mégis elkészültek, mégis állnak a templomaink: a ház az imádság háza lett. Ha az imádság igazán fontos a számunkra, akkor nem a „maradékely” érvényesül az imádság házával kapcsolatban, hanem a fontosság értékrendje.

Olyan szépen tanították a régiek is, sőt ma is vannak olyan egyházak, amelyek szigorúbban vagy kevésbé szigorúan, de a Bibliában többször említett tizedet kérik egyházi hozzájárulásként. A nyugati testvér egyházainkban sok helyütt gyakorlattá vált, hogy az egyház tagjai a jövedelmüknek legalább az 1%-át szánják az egyház javára. De ha a tizedről van szó, vagy ha annak a tizedéről (az egy százalékról), azt sohasem mondhatjuk, hogy először költsd el a pénzedet és az utolsó tízet vagy az utolsó egyet a százból szánd az egyháznak. Ez csak fordítva történhet: a százból az első tízet vagy az első tízet szánd Isten dicsőségére! Ma fordítva gondolkozunk, soha nem fog jutni, soha nem fog maradni az egyház számára, és soha nem jutunk előre. Az imádkozó gyülekezet imádságának jellegéről, szépségéről a templomunk állapota szavak nélkül is beszél.

A háziasszonyoknak szokták mondani, mutasd meg a konyhádát, mutasd meg a kamrádat, és megmondom, hogy ki vagy. Diágyereknek szokták mondani, mutasd meg a táskádát, mutasd meg az íróasztalodat, és megmondom, ki vagy. Református keresztyén gyülekezet: mutasd meg a templomodat, és megmondom, ki vagy! Lehet, hogy mi megszoktuk, lehet, nekünk így is jó, nekünk így is kedves. Mi így is örömmel jövünk, ha jöhetünk, de vajon csakugyan öröm forrása, a sugárzó öröm, az Istennel való találkozás helye lesz-e, ha e dicsőséghöz méltatlan e ház külső környezete? Emlékszünk rá. A virágvasárnapi történetben ezt olvassuk: „a te házáért való féltő szeretet emészt engem”. Vajon elmondhatjuk-e ezt magunkról? Elmondhatjuk-e magunkról, hogy csakugyan az imádság háza az Úr hajléka, az Isten dicsőségére emelt hajlék, hogy valóban az Isten háza az imádság otthona, az Úr dicsőségére emelt hajlék, ahol minden-minden lelkünket fölfelé emeli, hogy megtisztuljon a szív, hogy szárnyaljon a lélek?

Az én házam imádság háza lesz minden nép számára! Templomunk külső megjelenésével és belső tartalmával pontosan arról fog vallani, hogy életünk értékei között az imádkozás hol van. Kerülhet az utolsó utáni helyre. Kerülhet egy nagyon fontos, de

nem a legfontosabb helyre. És kerülhet az első helyre is! Ragaszkodva az Úr szövetségéhez, megőrizve az Úr felhívását az ünnep megszentelésére: könyörgünk azért, hogy az imádság háza örömeink forrásává váljék! Ámen.

Nagy István

Menj be szobáidba

Alapige: Ézsaiás 26,20

Bibliolvasás: 2Korinthus 4,8–18

Istennek van népe, és Istennek szava van népéhez. Minden népnek ő a teremtője és gondviselője, de a népek között egyet így nevez: „népem”, mert az a tulajdona. Mi is mondjuk egy népről: „én népem”, kincsünknek tekintjük. Nem mi teremtettük, nem mi választottuk, hanem ajándékba kaptuk, beleszülettünk, hozzá tartozunk, beszéljük nyelvét, vállaljuk sorsát, mostani helyzetét és jövődjét, felelősséget viselünk érte. Isten hasonló megkülönböztetéssel, de más alapon mondja egy népről, hogy az övé. Mondotta már az ószövetségben Izráelről. Terve szerint hívta el és választotta ki magának a népek sokaságából. Ábrahám utódai közül Jákóbbal alakult ki. Éppen Jákóbnak adta az Izráel nevet, mikor az egy egész éjszakán át harcolt áldásáért. A szó jelentése Isten harcosa, ami jelezte népének rendeltetését. Aztán Egyiptomban lett azzá. Az idegenek hébereknak, a folyón túli népnek és zsidóknak, a Júda törzse után (júdeusok) nevezték. Választott nép Isten munkájában, nem más népek feletti uralkodásra, hanem azok szolgálatára, hogy általa terjedjen el Isten megismerése és a megmutatott úton minden népek őt dicsérik. Olvassuk ennek a népnek történetét, mikor még Isten népének nevezte, vezette, gondozta, „őrizte mint szeme fényét” (2Móz 32,10). Sokszor érdemtelené vált erre a szeretetre, elbizakodott, nem teljesítette feladatát, más istenek felé fordult. Ilyenkor figyelmeztette Isten: „Te Izráel, én szolgám” (Ézs 41,8), s ha ez nem használt, akkor keményen megfenyített: „Megbüntetem Izráelt az ő vétkeiért” (Ám 3,16), hogy tegye meg, amivel megbízta: „Térj vissza, Izráel, az Úrhoz, a te Istenedhez” (Hós 14,2), légy népem. Szólójének tekintette, ennek megfelelően foglalkozott vele – számunkra meggondolkoztató ideig – bő kétezer esztendeig. Azt kérdezte: „Mit kellett volna még tennem szőlőmmel, mit meg nem tettem vele?” (Ézs 5,4) Erre jött a nép bukása.

Mi közünk nekünk a zsidók történetéhez? – kérdezzük. Némelyek kimondják, hogy felesleges az ószövetséget olvasni, Izráel történetében keresni, hallgatni Isten Igéjét. Az a közünk hozzá, hogy Isten benne ábrázolta ki az újszövetségi népét és annak rendeltetését. „Népem” – az első pünkösöd óta az egyház, az Ige és Szentlélek által igaz hitben megegyező, örök életre elválasztott sereg. Most nem egy nép a sok között, hanem minden népből a Krisztusban hívők serege. Mert „Minden nemzetben kedves őelötte, aki őt féli és igazságot cselekszik” (ApCsel 10,35). Isten szolgálja, hogy végezze a hajdani Izráel munkáját, beszédével és életével vezesse a népeket hozzá, legyen „a világ világossága ... hegyen épített város” (Mt 5,14). Isten erre őrzi, vezeti, tisztítja.

És személy szerint mi közünk Istennek mostani népéhez, az egyházhoz? Ide tartozunk, mert Isten kegyelmes végzéséből nemcsak egy földi népnek, de a lelki, örökkévaló népnek tagjai vagyunk, itt jelölte ki helyünket, feladatunkat, örök jövődönket. Ezért – másoknak nem, de nekünk – itt van az élet. Az egyház sorsa a mi sorsunk most és mindenkor. Megértjük-e, milyen kiváltságot nyertünk Istentől, milyen nagy jót tett velünk, hogy egyházába fogadott? Vállaljuk-e, hogy szívvel-lelélekkel benne élünk? Népem, mondja Isten a keresztyén egyházzal –, népem gyermekei, mondja a hívőkről. Mikor ezt halljuk, mindig mint nekünk szóló Igét fogadjuk. Minket szólít meg együtt és külön-külön. Gyakran szóra sem méltatnak, semmi jó szóval nincsenek irántunk. De vigasztaljon, hogy nem a szomszédból, egy hivatalból, valaki embertől, hanem a legmagasabb helyről, Istentől hangzik szó számunkra. Neki mindig van szava hozzánk, mert bűneink dacára tulajdonainak tekint a Jézus Krisztusban. Így bár annyi

okunk van a szomorúságra, mégis énekelhetjük: „Örül szívünk, Mikor ezt halljuk: A templomba mégyünk, Hol Úristennek Szent Igéjét halljuk” (3 . ének)

Népének, nekünk most ezt mondja Isten: „Menj be szobáidba, és zárd be ajtóidat utánad.” Elszóródottan lakunk a földön, nagyon belekeveredve a világba, úszunk árával, gondolkozásával és egyre nagyobb bizonytalanságával. Pedig nem kellene ezt tennünk. Mert Isten küld, ne maradjunk kinn a világban, a népek tengerében, vannak szobáink, menjünk be oda. Itt nem az alváásra, táplálkozásra szolgáló helyiségekről van szó, hanem az imádkozás helyeiről, ahol Istent hallgathatjuk, kitárhatjuk szívünket előtte, helyreáll kapcsolatunk vele. Jézus tanította: „Mikor imádkozol, menj be a te belső szobádba” (Mt 6,6), ahol nem vonja el figyelmedet a világ, ahol az Úrra nézel. S ha nincs ilyen szobánk? A belső szobát lehet az ember belső életének is venni, szálljunk magunkba, mélyedjünk el lelkünkben. Akármilyen nagy zaj vegyen körül, ha igazán vágyódunk az Istennel való találkozásra, akkor ezt megtehetjük, hiszen templomainknak, a Szentlélek templomainak tekint. Ahány hívő ember, annyi szoba áll rendelkezésére, de a népnek, az egyháznak közös szobája a templom. Istennek gondja volt arra, hogy legyen temploma a népének. Ebben a részben olvassuk a bizonyosságteltelt: „Erős városunk van nekünk, szabadítását adta kőfal és bástya gyanánt” (26,1). Jeruzsálemben várta a templom a népet. A mi időnkben a templomok sokasága. Van hova bemennie Isten népének. Sokszor nem lehetett templomot építeni, de az ősoktól örökölt hajlékok a nép rendelkezésére szolgáltak. Most, hogy templomban vagyunk, ne tekintsük ezt véletlennek, inkább ismerjük fel benne Isten törődő szeretetét. Ő tartotta meg nekünk, ő terelt, gyűjtött össze, intézte úgy járásunkat, hogy ne másutt, hanem itt legyünk, imádkozzunk, hallgassuk Igéjét. Bemegyünk-e hát? Elmondhatjuk-e, hogy tényleg itt vagyunk, egész életünkkel?

Úgy vagyunk benn a szobánkban, a templomban, ha megtesszük, amit Isten mond: „Zárd be ajtóidat utánad.” Zárja el, hárítsa el magától a nép, a hívő lélek a kinti világ befolyását, hogy ne megosztott – fél – szívvel, hanem amint van, mindenestül az Úr előtt borulhasson le. Bezárni az ajtókat, ne jöjjön be idegen, ami megzavarja Isten elé járulásunkat. Amikor Isten elhatározta Izráel kiszabadítását az egyiptomi fogságból, elrendelte: „tiközületek senki se menjen ki az ő házának ajtaján reggelig” (2Móz 12,22). A már idézett tanítása Jézusnak nemcsak azt mondja: „Menj be a te belső szobádba”, azt így folytatta: „ajtódat bezárva imádkozzál a te Atyáddhoz” (Mt 6,6). Ez a bezárkózás nem jelenti az emberiségből való kiszakadást, mintha semmi közünk nem volna hozzá, de feltétlenül szükséges a tiszta áhítathoz. Nem magának a világnak megtagadását írja elő, hanem a világ bűneitől való elszakadást, hogy ne maradjunk azokban, vetközzük le mint idegen, Istentől elválasztó akadályokat. Úgy ne akarjunk bemenni, hogy ragaszkodunk bűneinkhez. Jeremiás a templomba igyekvő népet visszaküldte bűneinek megbánására és csak utána jöjjön istentiszteletre. A zsidó házakban mosdóvíz várta az érkezőket, hogy lemossák lábukról az út porát. Vendégség alkalmával tiszta, fehér ruhát adott a házigazda a meghívottaknak, hogy méltók legyenek az asztalhoz ülésre. Mi hogyan szabadulhatunk meg bűneinktől, lehetünk méltók a könyörgésre, a házhoz illő lelkületre? Nem magunkban, hanem Jézus Krisztussal, az ő nevében. Kérjük, szabadítson meg bűneinktől, és ő „megtisztít minket minden bűntől” (1Jn 1,7). Vele bemehetünk.

„És rejsd el magad.” Elrejtőzni a veszedelmek elől kell. Ezeknek támadásakor, ha látjuk erőtlenségünket és életben akarunk maradni, akkor a bezárt ajtókat mögé rejtőzünk el. A szoba, a templom rejtekül szolgál. Isten meg akarja menteni népét, népének gyermekeit. Izráel számára menedékvárosokat rendelt, hatot a templomi szolgálatot végző lévíták városai közül. Azokba menekülhetett az akaratán kívül halált okozó ember, ott védelmet talált a vérbosszú elől. Ugyanígy menekülhetett meg az üldözött, ha a templomban megfogta az oltár szarvát. S ha nem juthattak oda Isten népének tagjai? Akkor is gondoskodott számunkra Isten rejtekhelyről: „bujdostak pusztában és hegyeken meg barlangokban és a földnek hasadékaiban” (Zsid 11,38), mint Jákób, Dávid, a filiszteusok támadásakor az egész nép (Bfr 6,2). A rejtekhelyeket igyekeztek megerősíteni. A jeruzsálemi templomot nem csak ajtókkal látták el, mert

erős kőfalakkal tették biztonságossá. Erdélyben sok olyan régi templomunk van, amelyiket kőfal vesz körül, némelyik valóságos erődítmény volt. A tatárok, törökök betörésének hírére oda menekült, ott rejtőzött el a lakosság. A belső szoba, a templom nem önmagában képes megvédeni, de utal arra, hogy „Isten a mi oltalmunk” – nála talál menedéket a védtelen ember.

Istennél – mindenkor. Mindenkor, az Igében bejelentett időben, „a bús harag” idején is. Mi ez? Isten rettenetesen haragszik a bűnre, és jogos haraggal sújt le rá. Erről csak népének van tudomása. Mások nem értik sorsuk eseményeit, sőt tragédiáit. Balsorsnak, szerencsétlenségnek nevezik azokat és ellenséges embereknek, természeti erőknél az okozóit. Pedig nincsenek önálló ellenségek. Ami ilyennek látszik, az ostor az egyetlen hatalom, Isten kezében. Isten népe tudhatja, hogy azért támadják más népek, pusztítják munkáját, azért nincs nyugalma, azért a betegségek, aztán a halál, mert Isten haragszik. „Vajon lehet-e baj a városban, amit nem az Úr szerezne? – hangzik Ámós prófétánál a kérdés (3,6). Többször kellett látnia a népnek, hogy Isten haragja teljes erejével szakad rá, elvesztette legdrágább javait, otthonát, templomát, hazáját, rabságba hurcolták, vége van létének. Isten haragja bús harag. Ennek az az értelme, hogy nem vak dühvel, kiírt gyűlölettel következik be, hanem búsulással. Isten búsul, szomorú, amikor büntet. Mint a szülő, aki megbünteti rossz gyermekét, de fájó szívvel teszi ezt. Miért? Mert mint a szülő, sokkal inkább, mint a szülő, szereti népét. Szeretéből ostoroz.

És mert Isten haragja bús harag, ezért nem az elveszést munkálja népénél. Haragja nem tart örökké, azt megrovidíti. Végtelennek látszik, már nem lehet tovább bírni, az ellenség elérte a falakat, töri és bezúzza a bezárt ajtókat, jön a vég. Isten azonban „rövid szempillantásig” tartónak mondja, azaz elmúlik haragja. büntetése. Ígérete van erre nézve: „Nem örökké perlek és nem mindenha haragszom, mert a lélek előttem megepedne” (Ézs 57,16). Másutt: „Egy rövid szempillantásig elhagytalak és nagy irgalmassággal egybegyűjtetek. Búsulásom felbuzdultában elrejtém orcámat egy pillanattig előtted és örök irgalmassággal könyörülök rajtad, azt mondja megváltó Urad” (Ézs 54,8). Sőt, ahogy istentiszteletünk kezdetén olvastuk: „A mi pillanatnyi könnyű szenvedésünk igen-igen nagy örök dicsőséget szerez nekünk” (2Kor 4,17). Biztos-e ez? Igen, mert a bús haragú Isten – az imént hallottuk – megváltó Úr, aki Jézus Krisztusban jön szenvedő népének segítségére, magára veszi az elviselhetetlen büntetést és meghal a bűnösökért, hogy azoknak ne kelljen belepusztulniok bűneik ítéletébe. „Megperzseltén bár, de megmeneküljenek, tüztől kimentett üszökként” (Ámós 4,11).

Hiszem, hogy megértettük az Igét. A múltba, népének sorsára mutat. Ám úgy, hogy az reánk vonatkozik. Benne vagyunk a viharban, villámok csapnak le, mennydörög az ég, falun azt mondják: nagy idő. Ami velünk történik, arra irányul, hogy összetörjünk és halálba zuhanjunk. S az ostrom nem hagy alább. A jelek szerint növekedni fog. Van-e még valami kilátás a megmaradásra? Ki veszi fel gondunkat, várhatunk segítséget a világból? Nincs mire számítani. Mégis van mit tenni, tanítja az Ige. Ahhoz fordulni, aki megváltó Istenünk. Makkai Sándor írta ezt a szép éneket: „Hová rejtőzzem én, Ha ősi ellenségem tör felém? Keresztedről, Megváltó Jézusom, Hajolj reám, biztosan megnyughatom Sebed szent rejtékén” (Uram, maradj velem). Nála, keresztjébe fogózva megtartást nyer a nép. Ezért felhívása: „Menj be, népem, menj be szobáidba, és zárd be ajtóidat utánad, és rejsd el magad rövid szempillantásig. Mindenki a maga szobájába, a nép az imádság házába. Ott, Istennél van a megtartás. Csanádi Imre verse Egy hajdani templomra címen ezt mondja: „Nádfődeles pajta, sáralkotmány lehetett, – mégis szentegyháznak ékesen neveztetett; – áldott áhítatra – magába fogadta – a kis gyülekezet... törékeny, – tárgya minden gonosznak. Mégis megtartódat benne becsüld, magyarság.” – Megrázó frást olvastam, vallomást arról, hogy mi számunkra itt és most a megtartás. A kitartást, hűséget ajánlja. De – kérdezi – elég-e ehhez a magunk akarata? Nem elég, válaszolja. De van Isten, és ő erőt ad, forduljunk hozzá. Egy r. kat. író rámutat a példára. Annak idején református templomban látta, hogy úrvacsoraosztás után, a záróéneket követően az otthonaiból kitelepített, sivár lakónegyedekbe szétszórt, minden rendű-rangú hívek gyülekezete felállott

és énekelte: „Tebenned bíztunk eleitől fogva, Uram, téged tartottunk hajlékunknak” (244. ének). – Nem az épület, a templom, de a benne népére váró Isten ad megtartást. Menjünk be hozzá, rejtőzzünk el irgalmába, és akkor látni fogjuk: „elmúlik a bús harag”. Elmúlik a nagy idő. Kisüt a nap, van jövődönk a jövőtleneknek, már a földön, és van, biztosan van ragyogó jövődönk az ő országában. Ámen.

Paál Károly

„...reménységben tartatunk meg...”

Alapige: Róma 8,24

Bibliaolvasás: Róma 8,24.39

A könnyűnek látszó, szinte azonnal érthető bibliai versek is legtöbbször nagy nehézségek elé állítják az igehirdetőt. Így voltam most én is szent Igénk kezdő soraival: reménységben tartatunk meg.

Bizonyára közületek többen most arra gondoltok, hogy a reménységről bárki tud beszélni, még ha nem is olyan szépen vagy nem olyan sokat, mint a lekipásztor. Bizonyára azzal kezdődik az ilyen beszéd, hogy reménység nélkül egyszerűen elképzelhetetlen az élet. Vajon mi lenne velünk, ha a reménység nem tartaná bennünk a lelket? A beteg reméli, hogy meggyógyul; a fogoly, hogy kiszabadul; szülők, hogy elzüllött vagy tőlük elidegenedett gyermekük egyszer magára talál és ők újból magukhoz ölelhetik. A magvető reméli, hogy jó termés lesz; aki házat épít, reméli, hogy az nem sokára elkészül és ő beköltözhetik szép új otthonába. Általában mindenki remél valamit. Te is, én is. Reméljük, hogy holnap több lesz az örömünk, szebb és jobb lesz körülöttünk a világ. Ez mind igaz, testvéreim! De nekem nem csak erről kell beszélnem. Nem mintha Isten kicsinyeli le a földi, testi gondjainkat. A mi Urunk Jézus Krisztus nem intézte el egy kézlegyintéssel a világ nyomorúságait; nem kergette el a betegeket, hanem meggyógyította őket; az éhezőket nem csak Isten országa bőséges lakomájával vigasztalta, mert olvassuk a Bibliában a négy- és ötezer ember megvendéglését. Az aggodalmaskodóknak viszont azt mondta: Jól tudja a ti mennyei Atyátok, mire van szükségetek, elég minden napnak a maga baja. Áldott légy, Istenünk, hogy Fiadban, megváltó Krisztusunkban úgy jelentetted ki magad nekünk, hogy testi nyomorúságunkban is hozzád mehetünk és általad remélhetjük az azokból való szabadulásunkat.

De ezerszer jaj nekünk, ha mi csak ezekért keressük Istent. Nem vagyunk mi méltó gyermekei mennyei Atyánknak, sem igaz tanítványai Jézus Krisztusunknak, ha a mi reménységünk csak a földi dolgok elnyerésére irányul.

Most azért kérdezzük azt, hogy mi a reménység. Most hadd mondjam így: a hit ikertestvére. Az ikrek sokszor annyira hasonlítanak egymáshoz, hogy ha nem vagyunk közvetlen szomszédok vagy nem találkozunk velük naponként, életünk végéig sem tudjuk pontosan megkülönböztetni, hogy melyik Sára és melyik Piroška. – A Szilágy-ság egyik falujában történt, hogy az ikrek közül az egyiket a közeli városba vitte édesanyja. A központban lévő ruhásüzletben hatalmas tükrök voltak. A gyermek, amikor ide belépett és magát életnagyságban meglátta, csodálkozva felkiáltott: Vince – így hívták a testvérét –, hogy kerültél te ide? Otthon az édesanyja elmesélte, és derült rajta az egész falu.

Mivel még az ikrek között sincs tökéletesen két egyforma ember, hisz az ujjlenyomatuk sem egyforma, a hit és a reménység között is van olyan különbség, ami megkülönbözteti azokat egymástól. Hogyan és miben különböztessük meg a hitet a reménységtől? De először tanuljuk meg azt, hogy csak együtt létezhetnek. Míg az ikertestvérek közül ha az egyik meghal, a másik még tovább élhet, nem így van ez a hit és a reménység viszonyában. Hit nélkül nincs reménység. Azért mondja határozottan az Írás: a hitetlenek reménysége elvész. Ha reménységem gyengül, úgy a hitemmel van a baj. A hit az a gyökér, amiből kihajt a reménység örökzöld ága.

Mondanom sem kell, hogy a reménység mindig a jövőre irányul. Ezzel már különbséget tudok tenni a hit és a reménység között. Hiszem, hogy Isten teremtette a

világot. Ez Isten múlt idejű cselekvése. Hiszem, hogy az, ami velem történt, az Isten akaratából történt. Ez is már a múlté. Hiszem, hogy most Isten szól hozzám. Ez a jelené. Hiszem, hogy Isten szava igaz, hiszem, hogy az Úr bűneimet megbocsátja és elnyerem az örök életet. Ez már a jövőendő. Ide kell a reménység! Valahol azt olvastam és azonnal meg is tanultam: A hit igaznak vallja Isten szavát, a reménység pedig biztos annak beteljesedésében.

Szüntelen meg kell ismételnünk azt az igazságot, hogy a reménység nem ábránd, nem rózsaszínű álom. Reménységünknek biztos alappal kell rendelkeznie. Reménységünk biztos alapja nem más, mint maga az Isten, aki magát szent Fiában, az Úr Jézus Krisztusban tökéletesen kijelentette, akinek szenvedése és halála által nekem Istenem és Atyám, ezért úgy bízom őbenne, hogy semmit sem kételkedem afelől, hogy ő mind testi, mind lelki szükségeimre gondot visel, sőt mindazt a rosszat is, amit e siralom-völgyben reám bocsát, javamra fordítja, mivel ezt megcselekedheti mint mindenható Isten és meg is akarja cselekedni mint hűséges Atya (HK 26).

Mikor van szükségünk reménységre? Mindig. Reménység nélkül elveszünk. A reménytelenség megbénít, elveszi életerődöt, összetöri csontjaidat. Reménység nélkül élőhalott vagy. De a reménység által sötét éjszakáidon csillagoktól lesz világos az ég, biztat a hajnalcsillag, bizton várhatod a napfelkeltét s megtelsz a szentől szembe való látás boldog örömeivel. Akkor majd a reménység testvérével, a hittel együtt eltűnik, mert az, akihez e két ikertestvér vezetett, keblére ölel téged.

Addig úgy imádkozz a reménységért, mint a hitért, mert szükséged van rá. Mi lett volna, ha Mózes édesanyja nem reméli, hogy fiacskája nem lesz nádi farkasok és krokodilok prédája, hanem a beszurkozott gyenge gyékénykosárkában is életben marad? – Édesanyák, édesapák! Reménykedjétek: az, aki titeket eddig megtartott, gyermekeiteknek is gondviselő Édesatyja lesz; az, aki érettetek a keresztfán meghalt és feltámadott a halálból, az érettünk is szenvedett és nekünk is megadja az új életben való járás igaz örömeit. Mi lett volna a sareptai özvegygel, ha nem hisz Isten emberének és nem reméli, hogy a vékában a maréknyi liszt és a korsóban lévő kanálnyi olaj el nem fogy? Elvesztek volna mind a ketten. De hitt és remélt, és így megtartattak.

Ráháb, a parázna asszony hitből cselekedett, amikor elrejtette a kémeket, és nem reménykedett hiába. Az uraknak Ura Izráelnek adta azt a földet, s míg Jerikó lakóit kiirtották, addig ő és házának népe életben maradt, úgy, amint azt a kémek megígérték neki.

Milyen élő reménysége van Pálnak a viharban! „Mikor pedig több napon át sem nap, sem csillagok nem látszóttak, és nem kis vihar szorongatott, továbbra minden reménységünk elvétellett életben maradásunk felől. Mikor pedig hosszas volt az étlenség, akkor Pál felállván öközöttük, monda: Jóllehet szükséges lett volna, ó, férfiak, hogy engedelmeskedve nékem, ne indultunk volna el Krétából, és elkerültük volna ezt a bajt és kárt: mindazáltal mostanra nézve is intelek benneteket, hogy jó reménységben legyetek, mert egy lélek sem vész el közületek, hanem csak a hajó ... hiszek az Istennek, hogy úgy lesz, amint nekem megmondatott” (ApCsel 27,20–25).

Miért a legszebb a Jézus példázatai közül a tékozló fiú példázata? Mert mindennél ékeesebben hirdeti: még akkor is reménységünk lehet, ha eltékoztunk az Istennel való közösségünket. Mikor már mindent eltékoztolt, amikor már semmire sem hivatkozhatott, akkor, éppen akkor csillant fel lelkében az a remény, hogy az ő atyjának házában van még hely számára. Micsoda öröm ez!

Adjon Isten még a halál kapujában is reménység által örömet mindnyájatok számára. Árva Bethlen Kata kilenc és fél éves fia ezeket mondta halálos ágyán: „Édes atyámuram, édes asszonyanyám, tudom, hogy ha Istennek az tetszenék is, hogy én meggyógyuljak, azért kívánnák azt, hogy én dicsőségére éljek és végre az én Istenem szent színeinek látására átmenjek. Már Istennek az tetszik, hogy én tovább ne éljek, hanem az én Istenemhez menjek, ahová kedves atyámuram és asszonyanyám is jönnek. Ott együtt leszünk Istennél. Énfelettem prédikációt arról tegyenek: az Úr az én világozósságom és idvességem, hát kitől féljek, mert szintén egyfelől ezer ördög, másfelől

tízezer állna is, mégsem félnek, mert engemet az én Istenem megváltott és én az övé vagyok: azért jövel édes Jézusom.”

Igen, a hívő ember reménységének csúcspontján Jézus Krisztus áll, benne és általa én az örök élet örököse vagyok.

Ezért mondja Pál: „Mert meg vagyok győződve, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemségek, sem hatalmasságok, sem jelenvalók, sem elkövetkezendők, sem magasság, sem mélység, sem semmi más teremtmény nem szakaszthat el minket az Istennek szerelmétől, mely vagyok a mi Urunk Jézus Krisztusban” (Róm 8,38–39). Ámen.

Ravasz László

Elszenvedvén egymást szeretetben

Alapige: Efézus 4,2

Bibliaviasás: 1Korinthus 13,1–10

Gondoljunk arra a kibeszélhetetlen örömrre, mellyel Ádám fogadhatta a feléje közeledő Évát, midőn paradicsomi árvasága megtört borújából elébe lép az Örök Társ, a Másik, aki nélkül nem élet az élet. Gondoljunk arra az örömrre, amellyel Ábrahám és Sára köszöntötték öregségük legnagyobb ajándékát: Izsákot, a mosolygás gyermekét. És valljuk meg, hogy emberre nézve legnagyobb ajándék egy másik ember, akit szeret.

Most gondoljunk Kainra, aki nem tud szabadulni Ábeltől akkor sem, mikor már agyonütötte. Gondoljunk Tolsztoj elbeszélésére, ahol a gyilkos hátára kötözik az áldozat hulláját, s úgy kergetik ki a világba: szabadulj meg tőle, ha tudsz! Gondoljunk az egymás mellé láncolt gályarabokra, akik annyira utálják egymást, hogy veszett ebként egymás húsába harapnak; gondoljunk két testvérrre, férjre vagy feleségre, akik engesztelhetetlenül gyűlölik egymást és megszabadulni nem tudnak egymástól. S valljuk meg, hogy emberre nézve legnagyobb csapás egy másik ember, akit gyűlöl s magától mégsem távoztathat el.

Megszerezni azt, akit szeretünk, megszabadulni attól, akit gyűlölünk: ebből a két indulatból meg lehet szerkeszteni minden tragédiát, minden hőskölteményt, minden bohózatot, egyszóval az életet magát.

Ez a két világnézet azonban egy ponton összeér. Mint ahogy a delejes patkó közepén van egy pont, ahol a két ellentétes erő megszünteti egymást, úgy az önző szeretet és a vak gyűlölet két véglete között ott áll a magasságban sugározva egy isteni törvény, amelyet éppen most a Szentírásból olvastam fel. Szenvedjük el egymást szeretetben, ez a keresztyén világ egyik legnagyobb törvénye. Szenvedjük el azt, akit szeretünk, és szeressük azt, akit szenvednünk kell.

Meg kell látnunk azt a törvényt, hogy mi már a pusztta létünkkel is egymásnak terhére vagyunk. Terhére vagyunk azért, mert minden élet önmagáért van, tehát gyökerében minden életnek ellentétes az érdeke, mint a másik életnek. Az erdő fáí tudják, hogy minden más fa, minden új gally és rügy ellenségük, s úgy kell majd a többiek elől kicsikarni a napot, a vizet, mintha állandó kézítusát vívnának egymással. Ha pedig egyik élet a másakra mint előfeltételre épül, ez az ellentét még élesebb; a puma elpusztítja az őzet, a sáska a vetést, mert belőle él. Két ikertestvér élete ellentétet mutat: meg kell osztoznunk az anyai emlőn, atyai örökségen. Anya és gyermeke élete ellentétet mutat: a gyermek feléli az anyját testileg is és lelkileg is. Vagy fosztogatók, vagy áldozatok vagyunk, más eshetőség nincs az élet nyers, állati szemléleténél. Nem lehet e gondolat ellen azzal védekezni, hogy ugyanakkor egyik életre nézve legnagyobb segítség a másik élet. Igaz, hogy némely virág csak a dongóméh közbejöttével képes megtermékenyülni, de nem tudjuk-e azt, hogy éppen a haszonérték teszi unalmassá azt, aminek mi hasznát vettük? Milyen kellemetlen volna, ha a dadánk egész életünkön át velünk akarna maradni azon a jogcímen, hogy volt idő, amikor nélkülözhetetlenek találtuk.

De ez még csak általános tétel. Maga a színes, ezerváltozatú élet még élesebb példák rengetegét adja. Beleszól az ügybe az Eset nagy ténye, az, hogy senki sem tökéletes, éppen az eredendő bűnnél fogva. Minden jellemnek van valami törése, hátránya, tehertétele, s emiatt a leggyöngédebb körben is sok-sok türelmet és elnézést emészt fel. Egyik fecseg, a másik hallgatag, egyik duhaj, a másik érzékeny, egyik bátortalan, másik vakmerő, egyik csak magát látja, a másik magát sohasem látja. Egyik panaszkodni szokott, a másik dicsekedni. Vegyük ehhez azt, hogy az embereknek mennyire különböző a mértékegységük. Egyik mérhetetlen nagy eredménynek tartja azt, ha 10 kg súlyt felemel, a másik 100 kilót hordozva azon tűnődik, miért nem bír el ötszázat? Nem mindenkin látszanak meg ezek a hibák első pillantásra, de egy időn túl mindenkiből kiütköznek. Ezért mondja a magyar példaszó: lakva ismerik az emberek meg egymást. Nem ismerse-e embereket, akik bűbájosak idegen társaságban, de otthon elviselhetetlenek? Nem ismerse-e embert, aki felfelé nyájás, szolgálatkész, lefelé rideg gőg? Némely ember jókedvűen elbírhatatlan. Más a szomorúságával míveli azt, amit a tintahal a napsütötte kék vizekkel, befecskendezi fekete lével azt a darabka helyet, amerre elmegy.

Azután jön egy nagy ismeretlen sorstényező: a helyzet. Az egyik ember éhes akkor, amikor a másik jóllakott. Ez éppen nyert, amaz éppen veszített és így találkoznak. Ez most hozza a kosarat, amaz viszi a karikagyűrűt. Miért van az, hogy bizonyos uraknak vagy hölgyeknek bármely vonaton, bármely járműben kellemetlenségük támad, hol utitársaikkal, hol a kalauzzal? S miért van az, hogy bizonyos kalauzoknak tízszer több támadt összehúzóerőjük, mint másoknak? Ez a feszültség nő a zsúfoltsággal; tömeglakásban, fogolytáborban elviselhetetlenné válik.

Ez csak apróságnak látszik, de nagy-nagy tragédiák nőhetnek ki belőle.

Ebből támadnak a válóperek és a szakítások, innen ered a testvérharc és a felbontott barátság, ennyi elég, hogy egy gyülekezet véres darabokra szakadozzék. A Montecchi és Capulet viszályaiból városok pusztulása támad; Etele és Buda meghasonlása, az egész niebelungi tragikum alig több ennél, s hány világháború támadt már azért, mert diplomaták megsértették egymást és versengő asszonyok nem tudtak egymásra nézni.

És ha nagy tragédiák nem is származnak, sok kicsiny bánat innen ered, amely végül is hegygé nő, mint a sókristály vagy a csillámpala. Édesanyád nagyon sok könnyet azért sír, gyermeked arcán az a szomorú árnyék innen ered, pályád azért tört ketté s hullanak le fanyaran életfád meg nem érett gyümölcsei, mert vagy téged nem szenvedtek el mások, vagy te nem tudtál másokat elszenvedni.

Elszenvedvén egymást szeretetben. Ez a nagy megoldás; a mindennapi kérdés nagy és áldott megoldása. Olaj nélkül minden gép előbb-utóbb felemésztené magát, minél finomabb, annál hamarabb. Az egymást elszenvedő szeretet az az olajcsepp, amely az emberiség gépezetét igazgatja és megkönnyíti.

Igenis, mindenki tudja és látta meg, hogy benne sok az elszenvedni való, azért legyen kész sokat elszenvedni másokban. A legtűrhetlenebb ember az volna, aki másokban nem akar semmit sem eltűrni. Tűrni kell a barátnak a barátot, a hitvesnek a társát, a testvérnek a testvért, a szülőnek a gyermeket, a gyermeknek a szülőt; tűrni kell a szomszédot, az ismerőst, a vendéget és a házigazdát, a hivatalfőnököt és az alantusunkat. Tűrni kell osztályokat, köröket, nemzeteket, fajokat. Mennyire kell tűrni az öregnek a fiatal, a fiatalnak az öreget, fehérnek a színtest, horogkeresztesnek a zsidót, zsidónak az antiszemitát! Mindenkit tűrnünk kell azért, mert eddig minket is eltűrtek. Azt hiszem, életünkben az a legnagyobb csoda, hogy eddig is megtűrtek. Megtűrtek eddig nem csak az emberek, hanem megtűrte Isten és Krisztus. Tudod-e, hogy milyen nehéz volt Krisztusnak minket megtűrni? Nézz a keresztre; az Ecce Homo véres sebe, végül halott arca arról beszélt, hogy valaki egyszer mindenkit elhordozott a szeretetben. Magára vette mindenki bűnét, terhét, azt, ami az emberekben istenileg szenvedhetetlen volt. S íme, az a kereszt az eredmény!

Szenvedjétek el egymást a szeretetben! Mindenki arra gondoljon, jaj, milyen nehéz volt engem elszenvedni, s milyen könnyű lesz téged elszenvedni. Eddig minden

nehéz, sőt lehetetlen volt, de most dereng a világosság. A világosság ebből a szóból ered: egymást. Nehogy az történjék, hogy más szenvedjen engem, én pedig nem szenvedhetek mást. A világ egyik legszebb regénye a Kis Dorrit. Mutatja, hogy egy csupa jószág, drága kis teremtést hogyan tud felélni egy csomó önző ember, anélkül hogy észrevennék azt a terhet, amellyel e hű szívre nehezednek. Egymás terhét hordozzátok. Ez az jelenti, mindig másokat szenvedni, mert az a millió más ember is egyet szenvedett: téged.

Ezt a nagy, kölcsönös elszenvetést csak a szeretetben lehet megcsinálni. Nem lehet megcsinálni érdekből, haszomból, belátásból, jog alapján, egyedül szeretetből, abban az uralkodó szenvedélyben, amely szakadatlanul könnyebbé tesz engem másokra nézve, hogy mások egészen reám nehezedhessenek. Minél kevésbé vagyunk valakinek a terhére, annál inkább tudunk szeretni másokat, minél inkább szeretünk másokat, annál kevésbé vagyunk a terhére. Csak az a szeretet nehezedik rá a társára, amelyik üres, s amelyik önmagát szereti és saját örömét szolgálja, s akit szeret, eszközül használja a szeretet örömére, mint valami önző játékra vagy szórakozásra.

Szeretetben. Ez azt jelenti: a Krisztus keresztjében. Mindenkinek meg kell fognunk a kezét, s oda kell állanunk a Krisztus keresztje alá, hogy megkönnyítsük azt a terhet, mellyel egymás életére nehezedünk.

Néha könnyezve ölelkezz össze a keresztfa alatt mindenkivel, akivel dolgozol van, családod tagjaival, főnököddel, kaszinótársaidal, az útszéli koldussal, cselédeiddel, ellenségeiddel, rossz szomszédaidal és jó barátaiddal, hogy elszenvedhessétek egymást a szeretetben. Ennek az elszenvetésnek van bizonyos ismertetőjele, akkor sikerül, ha örömet találok annak a lényében, akit el kell szenvednem. Ezért ez a tűrő szeretet csodálatos hatalma: könnyűvé teszi azt, ami nehéz, jóvá, ami rossz, széppé, ami csúnya, testvérré az ellenséget és áldássá az átkot. Ezt teszi az édesanya a gyermekeivel, ezt teszi a hős nemzetével, ezt tette Krisztus a világgal, mert Isten egyebet sem tesz, csak hordozza teremtményeit a szeretetben. Ámen.

(1932)

Szekeres István

A gondolat...

Alapige: Ézsaiás 55,8-11

Bibliaolvasás: Zsoltárok 25,1-10

I.

A felolvasott szent Ige először a gondolatról beszél. De mi a gondolat? A gondolat az értelem belső elrejtett tevékenységének eredménye. A Szentírás s benne a felolvasott szent Ige külön beszél arról, hogy vannak gondolatai Istennek, és külön beszél arról, hogy vannak gondolatai az embernek.

Lássuk először azt, hogy mik és milyenek az Isten gondolatai. Isten gondolatai tökéletesek; nem árnyékolja be őket a kísértés, sem semmiféle más gyarlóság. Isten gondolatait nem korlátozhatja semmi. Isten gondolataiból mi emberek csak annyit tudhatunk meg, amennyit az ő Igéjében kijelentett a mi számunkra. Tehát egyetlenegy alapige sem hordozza Isten gondolatainak teljességét, hanem annak csak egy részét. De ez a részkijelentés is olyan gazdag, hogy az ember számára teljes egészében felfoghatatlan. Ezért van szükség arra, hogy a hívő keresztyén ember az Ige olvasása, hallgatása, tanulmányozása által mind mélyebben és mélyebben igyekezzék megérteni Istennek a földi életet formáló és a mennyei életre nevelő gondolatait.

Isten gondolataival szemben az ember gondolatai végesek, kísértéssel és gyarlósággal fertőzöttek, de ha jószándékú gondolatok ezek, akkor kedvesek lehetnek Isten előtt, kedvesek lehetnek embertársaink szeme előtt is. Ha ez így van, akkor nekünk

embereknek nagyon kell vigyáznunk a saját gondolatainkra, hogy minél több olyan jó, szép és igaz gondolat jusson kifejezésre általunk, mely felebarátainkat meggazdagítja.

A gondolat megnyilvánulásának három formája van: a beszéd, a cselekedet és a magatartás. Ha visszagondolsz eddigi életedre, akkor ha teljességében nem is, de részeiben, foszlányaiban fel tudod mérni azt, hogy milyenek voltak a te eddigi beszédeid. Meggyőződésem, hogy beszédeidnek egy része hasznos volt. De biztos vagyok benne, hogy beszédeidnek egy másik része haszontalan, sőt káros volt. Igen, mert a beszédünkkel nevelhetünk ugyan jóra, de beszédünkkel rombolhatunk is. Nagyon fontos, hogy megszűrjük beszédeinket a gyermekeink előtt, mert a gyermeki lélek nagyon érzékeny és fogékony. Annyira érzékeny és annyira fogékony a gyermeki lelkület, hogy azt, amit lát és hall, a jót vagy a rosszat, sohasem felejt el.

A gondolat második megnyilvánulási formája a cselekedet. A cselekedetnek, a legjobbtól a legrosszabbig, széles skálája van. A legjobb az a cselekedetünk, amivel előmozdíthatjuk Isten dicsőségét vagy előbbre vihetjük azoknak a közösségeknek az életét, amelyekhez tartozunk. De előmozdíthatjuk embertársaink javát akkor is, ha elfogadjuk azoknak a szótlantul felénk nyújtott kezét, akik segítségre várnak, mert bajban vannak. Ezt a cselekedetet nevezi Jézus Krisztus jó cselekedetnek.

A gondolat megnyilatkozásának harmadik formája a magatartás. Úgy, ahogy megjelennek. Az emberek előtti megjelenéséből legyen látható, hogy én hívő keresztyén ember vagyok, akiben meg lehet bízni. Ezért azt a magatartást kell tanúsítanom embertársaimmal szemben, amit szeretnék, hogy azok cselekedjenek velem szemben.

II.

A felolvasott szent Ige másodszor az útról beszél. Amikor útról beszélünk vagy útról hallunk, feltétlenül a közlekedési utakra gondolunk, s elsősorban arra az útra, amelyen naponként járunk. Gondolunk kisebb és nagyobb utakra. Ez természetes, hiszen ilyen az út igazi mérete. Az útnak azonban, a saját tapasztalatunk szerint is és a Szentírás tanítása szerint is, több átvitt értelmű jelentése is van. Az első átvitt értelmű jelentés az élet újáról beszél. Az az út, amely a születéssel kezdődik, és amely a halállal befejeződik, s amelyet egy hasonlattal úgy szoktunk mondani, hogy ennek az életútnak az egyik cöveke a bölcső, a másik cöveke a koporsó. Természetesen ezt az életutat sok minden határozza meg. Az egyik életút hasonlít a másikhoz, és mégis minden életút egészen más.

A Szentírás arról is beszél, hogy az út az Isten törvénye és az Isten akarata. De talán úgy is mondhatnánk, hogy Isten törvénye és Isten akarata az a két útjelző, amely azt mutatja, hogy jó és helyes irányba haladunk-e. Nekünk keresztyéneknek úgy kell járnunk az életünket, hogy az megfeleljen Isten törvényének és Isten akaratának. Az Isten törvénye és akarata által kijelölt életút tetszik embertársainknak, és ezen az úton haladva estéről estére jó lelkiismerettel elmondhatjuk magunkról: jól volt, jól csináltad ezt a napot.

Az út harmadik jelentése szerint az örökkévalóság útja. Ez az útnak az az evangéliumi értelmezése, amelyet Jézus Krisztus a Jn 14,6-ban így összegez: „én vagyok az út”. Mit jelent ez? Azt, hogy félreteszem a régi énemet, a régi gondolataimat és a régi útjaimat, s kicserélem a régi énemet egy olyan új énnel, akinek gondolkozása és életútja hasonlít a megváltó Jézus Krisztus gondolkodásához és életútjához. A hasonlóság – természetesen – sohasem lehet tökéletes, de a Jézus Krisztussal való állandó együtt járás eredményeképpen eljuthat oda, hogy meg tudjuk állapítani: most ebben a beszédben, ebben a cselekedetben Jézus Krisztus is így szólott volna, Jézus Krisztus is így cselekedett volna. Ha a Jézus Krisztus követője vagyok a földi élet útján, akkor követője lehetek majd Jézus Krisztusnak az Isten országában is.

III.

A harmadik gondolata a felolvasott szent Igének Isten beszédéről tanít. Mi is tulajdonképpen az Isten beszéde? Isten beszéde a Szentírásban van megírva számunkra. Isten Jézus Krisztusban és Jézus Krisztus által beszél hozzánk. Jézus Krisztus Isten testté lett Igéje. Isten a maga tulajdon beszédét, mely a Szentírásba van foglalva, rábízta az anyaszentegyházra, hogy azt tekintse élete és szolgálata zsinórmértékének, az anyaszentegyház elhívott és képesített szolgálói által továbbmondja Isten beszédét a gyülekezeteknek. Ez a prédikáció!

Isten beszéde, mely Jézus Krisztusban, az anyaszentegyház ölen hangzik, mindig megtermi a maga gyümölcsét. Azért, hogy ez a csoda érthető legyen számunkra, a felolvasott szent Ige egy hasonlatot mond. Mivel van eső és van hó, van termés és van kenyér, amely táplál a földi életre. Mivel van Ige és van igehirdetés, van mennyei kenyér, mely táplál az üdvösségre és az örök életre.

Vigyáznunk kell azonban egy dologra. Amíg az eső és a hó mértékkel tényleg megsokszorozza a búzát és nagy fehér kenyeret ad nekünk, addig a túl sok eső kárt tesz a búzában és fekete lesz a kenyérünk. Mit jelent ez? Ez azt jelenti, hogy Isten Igéje egyaránt lehet kegyelem és ítélet. Ha Isten beszéde kegyelem számadra, akkor kivirul életed, mint a májusi esőtől a határ. Ha Isten beszéde számadra kegyelem, akkor az ő akaratának ösvényén, akkor az örök élet útján jársz, akkor boldogan követnek családod és gyülekezeted tagjai. Ha Isten beszéde számadra kegyelem, akkor az Úr ítéletei is áldássá változnak életedben. Ámen.

Helmut Thielicke
Hamburg, Németország

Négyféle termőföld

Alapige: Lukács 8,4-15
Bibliaviasas: Jakab 1,19-27

Észrevettük-e, hogy valami bánat lebeg e történet felett? Ezt a példázatot Jézus életének és munkásságának csúcspontján mondta el. Az emberek nagy csapatokban jöttek hozzá. Máté evangéliuma arról számol be, hogy annyian gyűltek köréje, hogy Jézusnak végül is egy csónakba kellett beállania, hogy onnan szóljon a sokasághoz. Ha az emberek ilyen nagy csapatokban jönnek hozzá, nem törődve az utazás nehézségeivel, az éhséggel és a szomjúsággal, sem azzal, hogy ez az út nem jár üzleti haszonnal, ha ezek az emberek egyszerűen csak azért jönnek ide, mert itt valaki a boldogságról beszél, akkor elképzelhető, hogy az összegyűlt tömeg boldogságvágya és a szívükből kiáradó forró óhaj átragad a beszélőre és boldoggá teszi azt.

Ha Jézus olyan volna, mint bármelyik ember közülünk, akkor rámutatva a tömegre, ezt mondta volna tanítványainak: „Átléptünk a holtpontra, a szívekben gátszakadás történt. Azért jöttem, hogy a földön tüzet élesszek, s lám, máris nagy lánggal ég.

De mindebből semmi sem történik. Aki a magvető idillikus képéből szeretne épülni, aki ebben a példázatban a természet gyümölcséhez termékenységének jelképét akarja látni, az a következő pillanatban már valami nyugtalanságot fog érezni a Jézus által elmondott példázat talányos célzásainak hatása alatt: Az itt festett békés képek nem egyszerűen annak a világnak az illusztrációi, melyek által az számunkra tapinthatóan megfoghatóvá lesz, s amelyekben fantáziánk gyökeret verhet. Az, ami az örökkévalóságot számunkra láthatóvá teszi, sokak számára vasfüggönyt jelent, ami éppen a döntő érintkezéstől szigetel el, a így az ember csak topog az örök titkok kapuja előtt.

Mindez benne van ebben a példázatban! Mivel itt a megkövesedett szívekben, a forró nap tüzeiben, a tövisek fojtogatásában és a rabló madarak karmai között az isteni Ige-mag többszörös megsemmisítéséről van szó, azért lebeg bizonyos gyász, csendes bánat e példázat fölött. És mindez akkor, amikor az emberek valósággal áradnak hozzá, amikor a tömeg ünnepi lelkesedéssel tolong körülötte s az utazó kalmárok boldo-

gan dörzsölik a kezüket a „kolosszális” attrakció láttán, és a „nagy sztárért” lelkesednek, aki ekkora tömeget tud megmozdítani.

Lehet-e csodálkozni a Megváltó bánatán, ha ilyen sorsra látja jutni Isten Igéjét?

„Az útfélen valók pedig azok, akik hallják, aztán eljön az ördög, akit itt a madarak képében ábrázol, és kikapja az Igét az ő szívéükből, hogy ne higgyenek és ne üdvözüljenek.”

Lássuk csak ezt a képet: A szóban forgó útnak nem az a feladata, hogy magokat fogadjon be, hanem arra rendeltetett, hogy az emberek járjanak rajta. Tehát keményre taposott és sima.

Vannak aszfaltutak is és aszfaltszívek. Ezek is simák, és gyakran nagyon tekintélyes a külsejük. Az emberekkel való érintkezésben nagy szerepet játszanak. Az utaknak nevük szokott lenni, amiket ismerni kell, ha valahová menni akarunk. Sok olyan ember van, akit tényleg ismernünk kell, éppen úgy, mint az utcákat, ha valahová el akarunk jutni. Ezek kulcshelyzetben vannak, befolyásosak, s néha csak általuk jutunk célhoz. Ez rendben is van így. Azt senkinek sem lehet szemére vetni, hogy befolyásos. Egy útnak sem tehetünk szemrehányást, hogy nem szántóföld, hanem kemény, letaposott, amin a magok nem tudnak kikelni.

Aki csak olyan úthoz hasonlít, amin folyik a napi forgalom, amin az emberek százzai sietnek át, amin nincs egy pillanatnyi nyugalom, az nem fogja nőni hagyni az Ige örök magjait. Az ilyen üzemberek a legveszélyezettebbek.

Aki nem képes legalább egy negyedóra „szántóföld” lenni, aki nem hagyja magát felszántani és nem várja, hogy Isten beleszórja az Ige magjait lelkének barázdáiba, az már eleve elvesztette a játékot. Azok az emberek, a világ nagyjai, akiknek nevét mindenki ismeri, mert ők út-emberek, legtöbbször a legszegényebbek. Könnyen azt gondolják, hogy ők milyen nagyok, amikor megszakítás nélkül benne vannak a sűrű forgalomban, de alapjában sokkal szegényebbek, mint egy névtelen szántóföld barázdája, amely terem.

A nagy forgalom, a meg nem álló nyüzsgés nem jelent termést, hanem üresjáratot. Szegény út-emberek! Hogyan fognak majd megállni, amikor jön a nagy aratás királya, hogy termését csűrbe takarítsa? Szívéüknek kemény aszfaltútja üresen áll majd, csak itt-ott nő ki repedéseiből egy-egy gyom. Ez lesz minden, amit az eljövendő örök-kévalóság itt talál. Ki nem ismer rá saját szívére az üres aszfaltút képében?

Nem kell nekünk csupán a hírneves, nagy életutakat járó emberekre gondolnunk. Mi magunk, kisemberek is tartozhatunk e csoportba. Ezt mutatja a példázatban a madarak képe, amelyek nemcsak a nagy országutakat, hanem a kis mezei utakat is felkeresik és ott is csipegetnek. Ha megfigyeljük, itt nem a belőlük esetleg hiányzó vallásos hajlandóságról vagy a hiányzó megártásról van szó, hanem arról, hogy egyéb erőik vannak a színen, amelyek az isteni magvakat szétzúzzák és csfrázásukban megakadályozzák.

Hogy mik lehetnek ezek az erők, azt mindenki a maga személye esetében külön-külön állapíthatja meg olyképpen, hogy életét Jézus megítélése szerint kíméletlen önbírálattal vizsgálja.

Egy dolgot általánosan is megállapíthatunk: Mindnyájunk szívében van még sok olyan gondolat és kívánság, amelyeknek áradata magával ragad és megakadályoz minket abban, hogy Isten hívására megálljunk. Mindnyájunk szívében rejtőznek bizonyos gondolaterők, amelyek a teljesség igényével akarnak uralkodni rajtunk. Gondolok a becsvágyainkra és mindarra, ami a szex címszóval, valamint a hatalmi és érvényesülési törekvéseinkkel összefügg.

Az istenfélő ember mindig számon tartja az ilyen elhatalmasodó gondolatokat, és megpróbál más erőket mozgósítani ellenük: a Szentírás és az Ige erejét. De vajon miért olyan erőtlen a mi imádságunk, miért érezzük, hogy Istenhez intézett szavaink béna szárnyakkal hullanak alá a szoba mennyezetéről? Miért lesz imádságunk üres, unalmas szócséplés? Azért, mert nem érezzük annak nagyságát, akit megszólítunk, hanem mintha csak a szomszédal csevegnénk! Egyszerűen nem akarunk harcolni. Aki nek már a reggeli bibliaolvasásnál vagy imádkozásnál az előtte álló üzleti ügyei, lottó-

számai mocoognak a fantáziájában, az máris maga köré gyűjtött egy sereg madarat, amely egykettőre felkapkodja azokat az árva magvakat.

Isten Igéje igényes. Igényli, még ha szerényen is, hogy napjaink menetének egy szakaszában csak ő legyen kísérlőnk. Bibliaolvasó kalauzunk igéit, a napjainkat kísérlni kívánó igéket nem lehet csak úgy, mint egy falat kenyert, sietve, kezünket már a kilincsen tartva „lenyelni”. Így az megemészthetetlen lesz, nem megy át a szervezetbe. Isten nem fogadja el a távirati stílusban mondott imát, az olyan hirtelen mondott szavakat, amilyenekkel talán egy hívatlan látogatót fogadunk csupán pár centiméternyire nyitva meg előtte az ajtót.

Nemhiába beszélnek ma egyes igehirdetők az ún. írásszemlélődésről, amit idegen szóval meditációnak szoktunk nevezni. Ez azt jelenti, hogy Isten Igéjét szívünkben forgatjuk, szemléljük, átgondoljuk, és újra és újra magunkra vonatkoztatjuk. Csak így és csak ekkor válhat az számunkra gondolati erővé, ami képes a bennünk lévő más hatalommal felvenni a harcot. Így jön létre bennünk az a gondolatcsere, ami fantáziánkat, gondolatainkat és érzéseinket is képes magával sodorni.

Az aggodalom szelleme is indíthat meditálásra, szemlélődésre. Gyakran festünk rémképeket a jövődönkről, és hagyjuk, hogy ez az örvénylés magával ragadjon minket és elveszítsük békességünket. Ezek hát a madarak, amelyek jönnek és a magokat elkapkodják. Ez az ördög munkája, amikor bennünk ilyen hamis örvénylések keletkeznek. Lehet-e csodálkozni azon, hogy az Ige magja egyszerre csak eltűnik? Azt szoktuk mondani „csfraképtelen a mag, a keresztyénség nem fejlődik. Isten már rég nem hallott magáról”. Hát persze, ha bennünk viharok zúgnak, nem halljuk meg egy gombostű leesését. Isten azonban jön, halk lépésekkel, és nekünk csendben kell lennünk.

Figyeljünk hát a szívünkben keletkező örvénylésekre, gondolati erőkre! Figyeljünk a körülöttünk s e templom körül is várakozó madarakra, amikor épp az Ige magja hull. Luther mondta: „Nem kerülhetjük el, hogy a madarak a fejünk körül röpködjenek, de megakadályozhatjuk, hogy fejünkre fészket rakjanak.” Ha egyszer támaszpontra találtak nálunk, akkor már elveszték a magok.

„A kősziklán valók azok, akik mikor hallják, örömmel veszik az Igét, de ezeknek nincs gyökerük, akik egy ideig hisznek, a kísértés idején pedig elszakadnak.”

Először úgy tűnik, mintha ezzel a fajta embercsoporttal jobb lenne a helyzet. Ezek először lelkesednek, amikor az Ige magja a szívükbe hull. Mert a kősziklán van egy vékony földréteg, amiben a mag gyenge gyökeret verhet. Az ilyen embert talán megéri Isten szava, talán még megtérésről is beszél, vagy világiasabb, magas stílusban kifejezve „megrázkódtatásról”, mely benyomásokról beszél, s talán azt mondja, hogy „szívéig hatott” az Ige. És a környezete is úgy észleli, hogy hatott rá az igehirdetés; mióta a vendég lelkészt hallotta, egyébről sem beszél, mint a prédikációról. Aztán egy nap vége a lelkesedésnek. Szíve, amely még izzó parázként viselkedett, egyszerre kihűlt, feketé szénné változott. Mi történt vele?

Ilyen esetekben legtöbbször érzelmi keresztyénségről van szó. Ha valaki úgy beszél, hogy egy bizonyos prédikáció fellelkesítette, az gyakran gyanús. Mert ahol Isten Igéje valóban hatott, ott változás történik, ott újjá kell születni. Ha a szülés fájdalommal jár, az újjászületés sem kevésbé fájdalmas. Sok fájdalommal történik bizonyos kötelekek elvágása. Amikor lelkesedésről beszélünk, az legtöbbször csak szónoklat vagy lelki felpozsztulás. Isten Igéje nem a fülnek szóló hangverseny, hanem kalapácsütés, amely még sebeket is ejt. A lelkesedés csak szalmaláng.

A kőszikla nem fogadja be a magot. Mi emberek is akadályozhatjuk, hogy a magok gyökeret verjenek a szívünkben. Különösen akkor, ha nem Krisztust keressük, hanem egy bizonyos prédikátort akarunk hallgatni, ha az istentiszteleti szertartás bizonyos orgonamuzsikával aláfestett mozzanataiban keressük lelkünk borzongását vagy épp megnyugvását. Bizony, az életünk újjászületése nem a kék madár kergetését, hanem a gondviselő hatalom által megszabott utat jelenti.

Nincs boldogítóbb a megváltozott keresztyéni életnél, és nincs bomlasztóbb a felületesen érintett keresztyéni életnél, amelyben nincsenek mélységek, nincsenek gyöke-
rek. Az ilyen ember már az első viharban kidől. A félkeresztyének az első katasztrófa

után összeomlanak, mert száraz értelmi gondolkozásuk és felszínes érzéseik nem tudnak a próbáknak ellenállni. Tőlük még az is elvétetik, amiről úgy vélték, hogy birtokukban van.

Ilyen fából faragták a hitetleneket is. Ezek a legtöbb esetben egykor félkeresztyének voltak, felületesen érintett emberek, akik csak félig engedték Krisztust a szívükhöz férkőzni. Az ilyen ember sajnálatraméltóbb, mint egy százszázalékos világi ember. Az ilyen nem találja meg a békességet, ami minden értelmet felülmúl, és elveszti a világi békét is, mivel elvesztette szívének egyszerűségét. Ezért állandó belső hadakozásban él, s egy nap hirtelen dührohamban becsapja az ajtót az előtt a csendes kopogtató előtt is, aki bebocsátást kér.

Kell-e még sokat beszélni a tövisek közé esett magról, amit „megfojtanak az élet gondjai, gyönyörűségei s a gazdagság”? A tövis-emberek olyanok, akiknél szívük talaján sok egyéb felő az Isten Igéje mellett. Ez mindnyájunknál így van.

Világos lehet számunkra, hogy ha nem tudunk hitre jutni, hogy ha az elhullott mag nem képes kihajtani, akkor annak okát a legritkább esetben kell az értelmi-tudományos kételkedésben keresnünk, hogy pl. megoldatlan marad a csoda és a véletlen történés közti összefüggés, vagy pl. hogy valaki nem képes orvosi szempontból felfogni, miképpen lehet halottból újra élő. Nem ilyen szempontjai vannak a hitnek, mert ha nem tudunk hinni, akkor valami nincs rendben az életünk háttérében. Erre a háttérre utal Jézus, amikor az élet gondjait, gazdagságát és gyönyörűségeit említi. Mindhárom arra utal, hogy bizonyos dolgoktól nem tudok elszakadni, s ezek a kötések elhomályosítják a látásomat. Mindent odaadok Istennek, csak erről a kötöttségről nem tudok lemondani, csak a magánéletemet nem adom fel a felebaráti szeretetért.

A hitlenség és a kételkedés lánc, ami kötve tart minket, sok részből áll. Ezek nem annyira értelmi okok, hanem sokkal inkább bűnök, kötődések és titkos szenvedélyek. Ezek nem hagynak békére találni és teljes odaadásra jutni. Ezek a tövisek, amik megfojtják a felnőni akaró magokat.

Mindenki életében létezik egy titkos tengely, ami körül életünk forog. Mindenki-ben van valami vágy és cél, amiért kész lenne eladni a boldogságát. Hol van bennünk ez a tengely, és mi az ára a cél elérésének?

Az eddig elmondottakkal mint egy fényképészeti negatívval megmutattuk, hogy miből is áll a jó szántó föld, ami gyümölcsöt terem. Azokról az emberekről van szó, akik nemcsak „hallják”, de meg is „tartják” az Igét. Hallani könnyű, de „megtartani” mindig próbát jelent. Isten Igéjével számolni egyszerűen azt jelenti, hogy komolyan vesszük azt, hogy Jézus el tudja szakítani a mi láncainkat, hogy a bűnben való száműzetésben ne kelljen szüntelenül csak a láncokra mereszteni a szemünket. Komolyan venni az Igét azt jelenti, hogy egy nagy gonddal – pl. gyermekem betegségével, vizsgám előtti kételyemmel, a háborútól és az árvizektől való félelemmel – szemben állva ezt mondom: „Uram, neked megvannak az útjaid, te tudsz segíteni.” Az Igét komolyan venni azt jelenti, hogy felebarátomban valóban testvéremet látom Krisztus által, még ha próbálkozásomnak nem is látom eredményét, még ha úgy tűnik is, hogy bolondságot művelek, ha valakiért töröm magam – mindezzel mit sem törődve, hittel elfogadom és bizonyosnak tartom azt az utasítást, hogy az Ige magában hordozza a felelősségvállalást mindazért, amit a nevében tenni bátorkodom.

Sohasem tudom tisztázni helyzetemet Istennel, és sohasem lelek békességre, ha csak hallgatók és újra csak hallgatók. Engedelmeskednem kell neki, hogy az Urat megérthessem. Istenre egészen reálisan kell számítani, az ő ígéreteivel komolyan kell számolni, ha be akarjuk őt vonni az életünkbe.

Végül még két dolgot kell megemlítenem. Az első: senki se vonja le a példázatból azt a téves következtetést, hogy mindenki így vagy úgy predesztinált és ettől függ az, hogy ki milyen embertípus. Ez a téves gondolkodás így okozkodik: Az egyik ember felszínesebben gondolkodik, a másikban pezseg a sok életerő, a harmadik változó, mint az időjárás, a negyedik pedig az a „hívő” fajta, akinek születésétől fogva már megadatott a hit. Az ilyen gondolkodás szerint mi magunk sohasem vagyunk bűnösök, legfeljebb egy-egy kicsit kacérkodunk az ördöggel. Ilyen hamisan értelmezett predesz-

tinációtanítást senki se tegyen magáévá! Itt nem bizonyos embertípusokról van szó. Inkább azt mondhatnám, hogy minden ember magában hordja a négyféle földet. Van az életünkben bizonyos időszakok, az énünkben bizonyos rétegek, ahol mindnyájan út-emberek, kőszikla-emberek, tövis-emberek és termékeny szántóföldek vagyunk.

A most hallott figyelmeztetést azzal az elhatározással kell fogadnunk, hogy megvizsgáljuk, milyen madaraknak, milyen töviseknek, milyen felszínességeknek dobom oda Isten Igéjét, és hogy a békétlenségnek milyen veszélyes erői és gyökerei dolgoznak életemben.

Másodszor: Jézus nem azért mondja el ezt a történetet, hogy Isten országának mezőgazdasági statisztikáját mutassa be nekünk. Nagyon félreértenénk, ha azt gondolnánk, hogy tudomásulvételre és esetleges önvizsgálatra akar sarkalni a hitünket gátló és elfojtó erők felsorolásával. Sokkal többről van itt szó, mint bizonyos lelki elemzésről. Jézus Krisztus sohasem állít statisztikákat, sohasem sorol fel dolgokat, hanem mindig munkába állít. Azt mondja: most irtsd ki a töviseket; vigyázz, hogy a mag ne az útfélre essék, ne vékony földrétegbe vess! Jézus ezt mondja: Legyen a ti szívetek megfelelő szántó föld. Vagyis: figyeljete az Igére, lazítsátok a megkeményedett földet, ne szorítsátok be Istent napi teendőitek néhány szűk repedésébe, hanem adjatok neki napi csendetekben nagyobb és több helyet, és ne húzódozzatok a bűnbánat tartásától. „Félelemmel és rettegéssel vigyétek véghez a ti üdvösségeteket.” Mert Istent nem lehet könnyen elérni. Csak úgy juthatunk hozzá, ha hagyjuk magunkat mozgósítani és menetelni kezdünk feléje. Ez nem könnyű, mert azt jelenti, hogy sok mindentől búcsút kell vennünk. Csak így juthatunk békességre. Aki nem harcol, nem nyeri el a koronát. Aki nem törekszik, aki nem tart naponta istentiszteletet, az a saját belső emberét kiszolgáltatja a pusztulásnak.

Isten kegyelme nem olcsó kegyelem, meg kell fizetni érte mindennel, amink van. A pokolba be lehet sétálni. Az Isten országát csak nagy erőfeszítéssel ragadhatjuk meg. Keresztyénnek lenni nagyon izgalmas dolog. Mindig és mindig valami egészről van szó. A kis termőföldeken mindig több történik, mint a nagy utak csomópontjain, ahol a piros és zöld jelzőlámpák égnek. Ámen.

Fordította: Nagy Irén

Vasárnap délutáni prédikációk

Cseh Zsolt

Az Urat keressétek!...

Alapige: Ámós 5,4

Jelentős határponthoz, az őrsgé váltás első szakaszához értünk. Bár az ember hajlamos arra, hogy ilyenkor a nosztalgia vegyen erőt rajta s a múlt és a jövő határpontján célt tévessen. Isten Igéje azonban mindent a maga helyére tesz. Mi nem egy ilyen-olyan vallásos közösség vagyunk, hanem Krisztus gyülekezete. Isten népe, akiket arra hívott el, hogy örököljük az országot, melyet számunkra elkészített. Itt az a nagy kérdés, hogy van-e határozott hitünk, amivel tájékozódni tudjunk. Tudunk-e tisztán látni, s meghalljuk-e a szót, ami minket irányít és eligazít. Magamnak is feltehetem azt a kérdést a hivatalos szolgálattól való megválásom idején, hogy tudtam-e helyesen tolmácsolni azt, ami rám bízott. Tudtam-e abba az irányba fordulni, ahonnan mindig eligazítást kapunk? Annak idején Ámós próféta Izráel népének azt mondta: Keressétek az Urat és éltek. Ezzel mondja ki a maga részéről azt, amit előzőleg az Úr ad az ajkára: „Engem keressetek és éltek.”

Milyen érdekes az, hogy Izráel népének Jeroboám király Bételben oltárt állított fel két aranyborjúval, hogy Izráel népe ne járjon át Júdeába, Jeruzsálembe. Aztán ott volt Gilgál és Beérseba, mindmegannyi kultikus hely, ahova el is jártak. Hiszen onnan várták a dolgok szerencsés alakulását. Szinte úgy tekintették, hogy ők eleget tesznek valóságos kötelezettségeiknek, s ezzel szemben legyen jó termés s az élet oly szerencsésen alakuljon, hogy azt semmi meg ne zavarja. Azt mondhatná bárki, hogy idegenül hangzik a próféta felszólítása. Mintha ma azt mondanák nekünk, hogy eredj mindenüvé, csak éppen a templomba ne. Pedig erről szó sincs, csak a helytelen istentiszteleti gyakorlatot ítéli el. Istent nem rendelhetjük magunk alá, nem tulajdoníthatunk neki olyant, ami nem sajátja. Annyira felette van mindennek a szava, a mondanivalója, hogy üzenete magasan túlszárnyalja a mienket. S ha valaki azt hiszi, hogy csak a mindennapi lét szerencsés alakulását vásárolhatja meg, nagyon téved. Isten keresése nem a hagyományos vallásosság emberek által kitervelt módján történik.

Ne felejtjük el azt, hogy Isten örökkévaló s mi az ő kezében vagyunk. Örökkévaló voltában lett Atyánkká, váltott meg Fia áldozatával, s ugyanakkor megszentel a Szentlélek jelenlétével. Őt igazán megismerni kevés egy emberöltő. Viszont egy lelkipásztor és egy gyülekezet együtt munkálkodásában az a legfőbb feladat, hogy Isten keresésében meg ne restüljön. Ezért olyan lényeges az igehirdetés, a személyes bizonyoságtétel. Ezért volt olyan jó itt látni titeket, kedves testvéreim, a Krisztus közösségében, hogy az Isten keresését együtt gyakoroljuk. Valahányszor az Ige hirdetésére készültem, mindig ezzel az izgalommal jöttem ide, hogy közölhessem e felhívást s arra indítalak, hogy meg ne szűnjetek az Úr keresésében járni. Szeressétek az Úr beszédét, keressétek a vele való kapcsolat teljességét. Beszéljetelek velem, hiszen ő beszélni akar veletek, de nem akármit, hanem az élet-halál nagy kérdéseit, a feltámadás és örök élet igazságait. Mindig nyugtalanított engem, ha közömbösen vagy érdektelenül viszonyult bárki is Isten csodálatos voltaához.

Az Ige ma azt mondja: ha őt keressetek, éltek. Nemegyszer mondtam el templomunk látogatóinak, hogy ez az épület messze földön híres műemlék, de nem múzeum. Ez a templom egy élő gyülekezet otthona, az Isten-keresés megszentelt helye, ahova mindig áhítattal jöttünk fel. Ez az igazi epifánia, Isten igazi megjelenésének helye. Isten megnyilatkozásának valóban megszentelt helye. Nem kell ehhez Gilgál vagy Beérseba, sem semmi más, ilyen vagy amolyan búcsújáró hely. Itt az Isten köztünk! Krisztusban atyai szeretetével hajolt és hajol felénk, s Lelkének erejével mindig megújított és megújít.

Ezen a szószeiken is, akár az addigi szolgálati helyeimen, mindig felüdültem a szolgálat rendjén. Évszázadok gyönyörű terhét éreztem magamon s ebben a Krisztus igájá-

nak gyönyörűséges voltát. Halld, Izráel – szólt egykor Ámós próféta. Én pedig ma itt azt mondom: halld, magyar református népem. Isten akarta, hogy Szent István óta a reformáción keresztül mi is kereshessük őt. Addig élünk, amíg ezzel a kereséssel fel nem hagyunk. Ma is ez az egyik legnagyobb problémája a gyülekezetnek, hogy az igehirdetés szolgálata tovább folytatódjék. Én pedig azért imádkozom, hogy azon a vonalon, amelyen eddig is vezetett, a nagynevű igehirdetők sorában szerény szolgálatom után se szűnjék meg itt az Isten keresése. Az igehirdetés, a sákramentumok kiszolgáltatása, a gyülekezetgondozás, a presbiterek munkája, a nőszövetség, az ifjúság, a gyermekek, az egész szent gyülekezet építése és épülése e kereséstől függ. Isten elrejtőzködő Isten, aki azt várja, hogy ne elégedjünk meg egyszerű, kicsinyes vallásoskodással, babonás szokásokkal, hanem keressük őt a maga valójában. Olvastam valahol, hogy a gyermekek bújócskát játszottak, az egyik gyermek végül nagyon elkeseredett azon, hogy őt nem keresték és nem találták meg. Hát éppen Istent ne bántaná az, ha nem keressük őt? Nagyon várja a próféta az Urat, s azért szól e kemény felhívással. Nem csak arról van szó, hogy van-e kenyered, öltözőruhád, ilyen vagy amolyan szerencséd életed során. Üdvösséged van-e? Ez a legnagyobb kérdés. Éppen azért mondja az Ige, hogy ha az Istent keresed, élsz. Ez tartott meg minket a legnehezebb időkben is. Ez tart meg a továbbiakban is. Elődeim nyomában, az irántuk való tisztelettel nézek fel most az Úrra ez alkalommal és hívom fel figyelmeteket arra, hogy csak az Úrra nézzetek és őt keressétek továbbra is. Komoly, hívó magatartással szeressétek ezt a helyet! Maradjatok meg Isten szeretetében és az ő követésében. Ámen.

(Kibúcsúzó beszéd, 1994. június 5.)

Tunyogi Lehel

A gyógyító találkozás

Alapige: Márk 2,5

Jellegzetes, úgynevezett csúcsversbe van jelen esetben belefoglalva az Ige. Az előző versek itt sűrűsödnek össze üzenetté. Tulajdonképpen két jelenlét találkozásáról van itt szó. Az egyik jelenlét: Jézus Krisztus a világban; a másik: az ember a világ meghatározottságában. Az előbbi: evangélium, az utóbbi: szükségben tengődő nyomorúság. A két jelenlét jellemzői mutatják meg azt, ami a találkozást szükségszerűvé és lehetővé tette.

I.

Jézus képe a zsúfolásig megtelt kapernaumi házban az ő földi helyzetére mutat: a bűnös tömeg, amely oly szorosan körülveszi, éppen a maga bűnössége miatt siet oly erősen Jézushoz, a tiszta tökéletességhez. Jézus mondhatni a bűn gyűrűjében áll, de mindig a középpontban. Ezért nem lehet őt nem észrevenni. Jézus meglátása kötelező, még hozzá kétszeresen az. Először: kötelező olyan értelemben, hogy muszáj, mert elkerülhetetlen. Másodszor: Jézus jelenlétének megtapasztalása – akármilyen szándékkal fordulnak is hozzá – állásfoglalásra készítet, olyan döntésre kötelez, amely emberi, belső viaskodás eredménye. Ezáltal tudja Krisztus megragadni a mindenkori emberiséget, a közvéleményt és a hatáságokat.

Egy másik jellemzője Jézus jelenlétének a veszélyeztetettség: állandó megfigyelés alatt van. Egyesek vádat keresnek ellene, hogy ürtügyet leljenek az elítélésére. Hányszor mentek hozzá, hogy megkísértsék olyan kérdésekkel, melyek bármely embert sarokba szorítottak volna, de ő ezeket a helyzeteket is kihasználta arra, hogy a keynes kérdésekre választ adjon, hogy a nyugtalanító sejtelmeket isteni igazságának kijelentésével eloszlassa.

És itt van egy újabb vonása az ő jelenlétének: mozdulatai, megnyilatkozásai mind tanításértékűek. Az embereket tudatukon és akarataikon kívül olyan példázatszerű helyzetekbe sodorja és olyan jelenetekbe rendezi, hogy ezeknek eleven szereplőkké és

tanúkká kell válniuk. Ezúttal is ezt az isteni tanítási módszert alkalmazta nemcsak a néppel, hanem – amint a következő versek mutatják – az frástudókkal szemben is.

II.

Az itteni, kapernaumi példázatértékű jelenetnek a szenvedő alanya egy gutaütött, más szóval egy béna; görögösen szólva egy paralitikus ember. Vele kapcsolódik be a képbe a másik jelenlet: az ember e világban való jelenléte, vagy Dsida Jenő szavait idézve: „Beteg világban béna ember” (Tóparti könyörgés, 1931).

Az ember beteggé torzította a világot, s az ilyenformán tönkretett világ megbénította az embert. De Jézus éppen ebbe a világba érkezett, éppen ennek a világnak a gúzsba kötött, béna emberéhez, arra a helyre, melynek szemléltetője a már említett kapernaumi, bűnös tömegtől túlzúfolt kép. Azért foglalt el Jézus a miénkhez hasonló helyet, hogy kiemeljen, hogy kiszabadítson abból.

III.

Az út, melynek egyik állomását jelzi a Márk 2,5, nevezhető a szabadulás útjának. Ezen járunk mi is. A házhoz érve, amelyben Jézus tartózkodik, nem látható Jézus közvetlenül, „színről színre”, mivel először csak az őt körülvevő büngyűrűt alkotó népet látjuk. Ez azt jelenti, hogy a Jézushoz közeledő ember csak az emberi bűn lencséjén keresztül szemlélheti most őt. De ez a lencse nem torzíthatja el azt a tiszta képet, amely hív, vonz Jézus felé. Még ha nem is tapasztalhatjuk meg most fizikailag az ő jelenletét, mégis érezzük magunkban szabadító közelségét és igényt tartunk arra, mert szükségünk van rá.

De ez még nem elég: próbatételt kell kiállni, akadályt kell legyőzni. Át kell törni azt a választófalat, mely a legmélyebb belsők és Jézus között van. Emberi erőnkre támaszkodva ez képtelenség, belefáradnánk, és a zárt ajtók előtt roskadnánk össze szétzúzódomva. Az emberi hatalmaskodás, az önerőbe vetett vakhit nem vezet szabaduláshoz.

Hídat kell építenünk az akadály fölött: az igaz hit hídját. Úgy, amint azt a gutaütöttet vívők tették. Tanulnunk kell belőle: minden igaz hívő ember hídepítő. Minden embernek meg kell építenie a maga hídját, melyen elindulhat a tökéletes szentség és teljes tisztaság felé. Nem vagyunk erőtelenek és magányosak e hídepítésben, mert Jézus jelen van mindenki számára, hitet támaszt bennünk, amely vigasztal és ösztönöz a szükségben. Hit által hív minket az Úr magához.

A négy ember – François Villon szavaival élve: az ún. még élni tudók –, akik a magatehetetlen embert viszik, eszközök Isten kezében: általuk segít, emel át a lehetetlenség gátja fölött. Ilyen eszköz az igehirdetés, az evangelizálás, a misszió, a diakónia. Embereket segítve kell szolgálni Istenet. Az igehirdetőknek bele kell kiáltaniuk a sötétségtől szennyes világba a tiszta Igét, melynek fényénél mindenki eljuthat Jézushoz és általa az Atyához.

Az eddig felvázolt emberi útnak most a felemelő része, a két jelenlet találkozása következik. Jézus nem csak gyógyít, hanem sokkal többet tesz: megszüntetve az okot, megszünteti az okozatot: megszabadít mindattól, ami a bénultság nyomorúságát idézte elő. Érdekes Jézus gyógymódja: a hit, melyet – már a feléje való induláskor – támaszt az emberben, nemcsak elindító erő, hanem egyben a gyógyulás kezdete is. Az a néhány szó, hogy „Jézus pedig azoknak hitét látván”, azt mutatja, hogy ennek a hitnek a Jézus általi meglátása megadja a kegyelemből való jutalmat, a bűnbocsánatot. Az, ahogyan megszólítja a hozzá érkezett embert – nem a kedveskedő leereszkedés jele, hanem a gyógyulás pecsétje: az Atya gyermekévé fogadja az embert, és ez azt jelenti, hogy megszületett az új ember, aki a szívből fakadó hálaadással a tökéletes mennyei Atyának a dicsőségére kell hogy éljen.

Jézusnál van a megoldás, mert ő feloldozza a bénaság kötelékeit és az új élet szabadságával ajándékoz meg. Kövessük azért őt a mi hitetlen hitünknek minden erejével. Ámen.

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Szabó László
Leesmér

Isteni útravaló

Alapige: 1Mózes 12,2

Valahányszor hosszú útra indulunk, jól megpakoljuk a tarisznyánkat, hogy útközben semmiben szükségét ne lássunk. Isten is hosszú és viszontagságos útra készíti fel Ábrahámot, de az ő tarisznyáját a megszokottól eltérő eledellel tölti meg. Olyan eledel ez, amelyet csak Isten adhat az embernek földi élete során, és amelynek tápláló ereje, valamennyiszer hittel fogyasztjuk, soha el nem fogy.

Az Ige most áldásról beszél nekünk. Tudjuk, milyen nagy jelentőséget tulajdonít az ember az áldásnak még a mai modern korban is. Úgy hisszük, hogy semmilyen munkánk vagy cselekedetünk sem vihető jó végre, ha nincs rajta áldás. Ez valójában így is van. Isten áldása nélkül Ábrahám sem lett volna több egy olyan ókori vándornál, akinek az első nehezebb megpróbáltatás közben megtört volna a hite és így nem lehetett volna a hit ősatya és az isteni ígélet örököse.

A Szentírásban szülői áldásról is olvasunk. Izsák megáldja fiát, Jákóbot, majd öreg korában Jákób is megáldja fiait. Szükség van erre az áldásra, amikor elindulunk a szülői házból az élet útjára. Mint szent örökséget visszük magunkkal az áldást abban a hitben, hogy megőrzi életünket, épségünket és egészségünket.

Azonban bármilyen páratlan értéke van is a szülői áldásnak az életünkben, mégis mennyivel több az az áldás, amelyik Istentől jön, vagy amelyet Istentől kér az ember! Úgy, amint azt Jákób is teszi életének döntő pillanatában a Jabbók révénél, amikor választania kell a régi élete romjai és az új élet lehetősége között. Jákób ebben a szörnyű lelki tusakodásban Istent hívja segítségül, s ezzel a magatartásával igennel válaszol arra az új életre, amit Isten készített számára. Így kéri az Urat: „Nem bocsátlak el téged, míg meg nem áldasz engemet” (1Móz 32,26b). Mivel Istentől áldást kért életére, kapott is belőle, és az áldással együtt új nevet nyert: Izráel lett!

Úgy hiszem, kedves ifjú pár, hogy egymás kezét fogva azért jöttetek az Úr színe elé, hogy ti is ebben a felülmúlhatatlan isteni áldásban részesüljete.

Igénk két jól elkülöníthető, mégis összefüggő dolgot említ: az áldást, mely Istentől jön, és az áldássá válást, amelyre éppen az előbbi függvényében az ember kap elkötelezést.

I.

Isten az áldások ura és forrása, mert csak attól jöhet ez az adomány, aki nagyobb az életnél, aki az élet ura. Isten maga az áldás! Ti pedig ezt az áldást kívánjátok belefoglalni kettőtök együttes életébe, hogy szépüljete, nemesedjete és gazdagodjate a hitben és a Lélek ajándékaiban, hogy boldogságotok igazi boldogság, életetek igazi élet legyen.

Amikor Jákóbbhoz hasonlóan Istent hívjátok segítségül, akkor úgy, mint egykor ő, új névvel, új szívvel és új lélekkel indultok el az élet útján, mint férj és feleség, mint a házasságra szent esküvéssel elkötelezett örökös társak. Ez nem azt jelenti, hogy házaseletetek zökkenőmentes lesz, hogy nem lesznek utatokban akadályok és nehézségek, kísértések és félreértések, hanem azt üzeni számotokra, hogy mindezek fölött diadal-maskodhattok az által, aki benneteket szeret, aki most a magas mennyből megáld titeket. Isten volt és marad az áldás, az erő és a segítség.

A Prédikátor 4,9-ben olvassuk: „Sokkal jobban van dolga a kettőnek, hogynem az egynek; mert azoknak jó jutalmuk van az ő munkájukból.” De ugyanennek a résznek a 12. versében még van valami, ami elmaradhatatlanul az előbb idézett Igéhez kapcsolódik. Éspedig az, hogy „a hármas kötél nem hamar szakad el”. Ez a lényeg. Mert ahol csak két ember adja össze az erejét, az akaratát, ott előbb-utóbb szikra pattan és tűz lobban. De ahol Isten jelen van, ott a harmadik kötél által a haragból megbékélés, a gyűlöletből szeretet, a közömbösségből segítőkészség lesz. Az Úr Istennel való szoros közösségben poréletünkben az áldásos élet új világa születik.

Isten jelenléte a házastársak életében olyan, mint két part között a víz. Semmi sem köti össze, semmi sem kapcsolja inkább össze a két partot, mint a közöttük folyó víz. Amíg szélsőséges nézeteink elválasztanak egymástól, addig egyesít bennünket az Istenben való hit és a tőle áldásként nyert szeretet. Úgy kapcsol most össze benneteket Isten áldása, mint két idegen partot az örökké áradó víz. Valahányszor a köztetek lévő különbségek akadályain fennakadtok, Isten annyiszor fog figyelmeztetni benneteket: ti csak bennem, az Úrban vagytok és lehettek egyek, mert ha én, az Úr a lelketeket és a frigyeketek áldással meg nem öntözöm, akkor ti a kiapadt medernek száraz és életelen partjai lennétek csupán.

II.

Mi magunk is egymás számára áldássá kell hogy legyünk. Az ember célja és rendeltetése az, hogy ő maga is áldás legyen. A házasság nemcsak ajándék, amit elfogadok, hanem küldetés is, amit végrehajtok. Ezt Pál apostol az Efézus 5,2-ben így fogalmazza meg: „Járjatok szeretetben, amiképpen a Krisztus is szeretett minket, és adta önmagát miérettünk ajándékuul és áldozatul az Istennek, kedves jó illatul.”

A felolvasott alapigéből kiderül, hogy Isten nem cél nélkül áldotta meg Ábrahámot, hanem azért, hogy ezzel az ajándékba kapott áldással élve ő maga is áldássá váljék családjá és utódai számára. Következésképpen Igénk második alapüzenete így hangzik: Isten azért áld meg, hogy áldás legyek.

Eppen e kettő összefüggésének a hiánya az, ami megkérdőjelezi a családi életben belüli áldást. Hányszor látjuk azt, hogy Isten megáld valakit, és az átok lesz mások számára. Megáld egy szívet egy másik szívvel, egy életet egy másik élettel – és az sajnos csak szenvedést és nyomorúságot okoz a másoknak, mert ő maga nem tud, nem akar áldássá válni az élettársa számára.

Mindezek után tudnotok kell, hogy azzal a felelősséggel tartoztok egymásnak, amellyel Krisztus viseltetett irántatok. Így Isten áldása csak annyiban lesz házaéleteteken, amennyiben ti azt érvényesíteni fogjátok. Ez nem könnyű, de nem is lehetetlen vállalkozás.

Nem könnyű, mert az egyszer született emberi természet arra törekszik, hogy minden áldást magába fogadjon, de más számára nem akar áldássá válni. Erre érvényes Krisztus Urunknak a következő megállapítása: „Aki meg akarja tartani az ő életét, elveszti azt; aki pedig elveszti az ő életét énérétem, az megtalálja azt.”

Ez nem lehetetlen, mert az a Krisztus, aki Isten áldását szeretetté és önfeláldozássá változtatta, nemcsak példa, hanem állandó erőforrás is mindannyiunk számára. Tőle tanulhattok és tanuljatok az elkövetkezendő esztendőkhben jóságot és szeretetet, türelmet és megbocsátást, áldást termő önfeláldozást és áldást ajándékozó szeretetet.

Kedves ifjú pár, ne feledjétek el soha az áldás Igéjét, hogy áldottak lehessetek és egymás számára áldássá válhassatok. Isten titeket így segítsen. Ámen.

Temetési beszédek

Cseh Zsolt

Leverettetés és mégis győzelem

Alapige: Zsoltárok 60,13-14a

Hadd kezdjem azzal, amit az Ige végén olvastam. Ebben az adott helyzetben a halál megdöbbenő tényével csak így nézhetünk szembe. Olyan ez, mint egy hadba indulás előtti zászlóbontás. Bármennyire is kietlennek és kilátástalannak tűnjön minden, bármennyire is levertek vagyunk, nekünk most támpontra van szükségünk, ahonnan kiindulhatunk. Olyan valóságos segítségre van szükségünk, amely felemel és reménységet ébreszt a csüggedés közepette. A mai alapige záróakkordja így hangzik: „Istennel győzedelmet nyerünk.” Nem mi győzünk, hiszen ebben az esetben is a halál és a nyomában járó gyász vesz erőt rajtunk. Ez érintette a családot, az édesanyát, a fiakat, a testvért, a sógort. Ugyanakkor a barátok közösségét, a hajdani osztálytársakat is mélyen érintette. Hadd soroljam ide a gyógyulást keresők népes táborát, magamat sem kivéve közülük. Ne felejtjük el, hogy a közülünk eltávozott testvérünk a Karl Linné nevével fémjelzett gyógyszertár megszervezésével néhány társával együtt mosolygós derűvel indult el az új életlehetőség útján. Reménységgel tele készítette elő a mások gyógyulását szolgáló mesterműhelyt, egyetlen pillanatig sem gondolva arra, hogy néhány hónap múlva éppen e gyógyszertár laboratóriumában összeesve induljon el közülünk a minden élők útján.

Nekünk, Isten gyermekeinek mindenkor, s éppen ezért most is, magasabbra kell néznünk. Nem szabad fennakadnunk azon, amit az Ige így fejez ki: „emberi segítség hiábavaló”. Valóban csakis Isten áldásával teljesebben ki minden körülöttünk, s csakis az ő segítségével tudunk túltekinteni a korlátok közé szorított életünk sok-sok nyomorúságán. Hiszen volt és van nyomorúságban bőségesen részünk. Nem egyszerű dolog megküzdni a mindennapok harcait, s nem egyszerű dolog helytállani azok közt. Ennek az életharcnak Tordos, Kolozsvár, Sárköz s majd újra Kolozsvár a földi küzdőtere. A papilak, ahol napvilágot látott, s ahol gyermekkorra telik el, majd városunk igen kedves, mindig derűs családi hajlékának közössége, az iskola, az egyetem, a sárközi gyógyszertár, a gyógynövények felé való fordulás, azok gyógyító hatásának felismerése és komoly tanulmányozása. Így segíthette őt az Úr folytonosan tovább. Volt ezekben az életharcokban reményteljes öröm, és volt számtalan nehézség is, de zokszót vagy panaszt sohasem lehetett ajkáról hallani. A családi hajlék hitből fakadó, győzelmes vidámsága a gyógyszertárat is besugározta.

Aztán következik a nagy és váratlan fordulópontra. Az a hirtelen távozás, amivel mindannyiunkat meglepett és meggondolkoztatott. Az egészen biztos, hogy távozása nagy veszteséget jelent kivétel nélkül mindnyájunknak. Viszont ez a veszteség nem múlhatja felül annak a győzedelmes nyereségnek a méreteit, amit élete és tevékenysége során a hitben naponként megtapasztalt. Hadd mondjam így: élete arra az Istenre mutat, aki mindnyájunk Atyja és oltalmazója. Nem engedhetjük át magunkat annyira a bánatnak, hogy ezzel a halál előtt kapituláljunk. Nagy a nyomorúság, sok a gond. Világviszonylatban és helyileg egyaránt sok a nehézség az egyes emberek személyes életében. Küzdeni és harcolni kell tovább. De nem akármilyen harcot kell vívni. Nem csak a mindennapi létért való küzdelemről van itt szó. Lelkünkben most újra felhangzik az angyalok karácsonyi dala, mely a győzelem kezdetének kihirdetését jelenti, hogy a megszületett megváltó Krisztus világhuralma által tényleg elnyerjük a győzedelmet. A földi lét nehéz körülményei között is ez a győzelem segít át bennünket az akadályokon. A halál feletti győzelem nagy ténye visszhangozzék mindannyiunk szívében. Jézus Krisztus megszületett, vállalta érettünk a halált és győzött, hogy vére hullásának és feltámadásának eredményét nekünk ajándékozza. Úgy, ahogy hallottuk s újra hallhatjuk: „győzedelmet nyerünk”. Nem könnyű ez és nem egyszerű! Nem a szavak művé-

szetében áll az, hogy vigasztalást vehessünk és vegyünk. Mit tudunk mi tenni? Milyen hiábavaló itt minden emberi vigasztalási igyekezetünk. Nemegyszer hangsúlyoztam, hogy mi nagyon időtlen vigasztalók vagyunk. Beszélünk ugyan vigasztalásról és vigasztalódásról, de nem ismerjük azt igazán.

Az evangélium hirdetése még a legnagyobb nyomorúság közepette is abba az irányba vezet bennünket, ahonnan valóban vigasztalást és a legnagyobb segítséget nyerjük. Jaj nekünk, ha csak a hiábavaló emberi vigasztalás és segítség színvonalán maradunk s nem tudunk Isten vigasztalása felé továbblépni. Az evangélium vigasztalása adja azt a továbblépést, mellyel megragadhatjátok a felülről nekünk adott mennyei segítséget, Isten szeretetének teljességét a győzedelmes Jézus Krisztusban, akiben s akivel mindannyian győzelmet nyerünk. Ámen.

Cseh Zsolt

Mert te vagy az én reménységem

Alapige: Zsoltárok 71,5.9

Személyes hitvallás és ugyanakkor személyes kérés hangzik itt el. Nincs ebben semmi ellentmondás, hiszen mindkettőre szükségünk van. Mert akármilyen erősen álljunk is, s bármilyen módon adassanak napok napjainkhoz, egyszer csak meg kell halnunk. El kell hogy szakadjunk szeretteinktől. Csakhogy nem mindegy az, hogy ez miképpen megy végbe. A thesszalonikai első levélben arról olvasunk, hogy az apostol e biztatással szól a gyülekezet tagjaihoz: nem akarom, atyámfiai, hogy tudatlanságban legyetek azok felől, akik elaludtak, hogy ne bánkódjatok, mint egyebek, akiknek nincsen reménységük. Döntő jelentősége van itt a reménységnek, mely az egész életet meghatározza. Gyermekségüinktől fogva késő öregségig, születésünktől halálunkig.

Gyermekségétől kezdve megtanulta, megtapasztalta és vallotta ezt a szép bizonyosságtételt. Mindaz, ami megvalósult életében, erre a reménységre épült. Illetve arra a köszálra, ami hordoz egész életünk során. Ugyanakkor arra a bizodalomra, mely középiskolai tanulmányai után a theológiára, majd külföldre s onnan erdélyi Sionunk egyik szörványvidékén fekvő gyülekezetbe vezette. Nehéz idők viharában kell helytállania. Az anyanyelvét is már elfelejtő közösség lelkigondozását kellett végeznie. A vihar múltával egyházunk központi hivatalába került, s családjával együtt városunk lakosa lett. Benne élt egyházunk közéletében, kerületi és egyházközségi szinten egyaránt. Lelkipásztor, presbiter és főgondnoki minőségében gyümölcsöztette ezt a bizodalmat. Ezzel vallást teszünk mi magunk is arról, hogy így élte köztünk és velünk Isten gyermekének életét. Lehetetlen, hogy meg ne említsük mindezeket, mert hozzátartozott a mindennapjainkhoz. Szűkebb családjá a mi családjunk, s a mi nagyobb családjunk, anyaszentegyházunk közössége családjával együtt az övé és az övéké volt. Nagyon összenőttünk. Együtt keseregtünk a nehéz idők keseregnivalóin, s együtt örvendeztünk az Úr kegyelme minden megnyilvánulásának. Utólérhetetlen vendégszeretete felejthetetlen marad. Ugyanakkor igazságérzete, nyíltsága, rendkívüli szolgálatkészsége mindmegannyi felülről való ajándék volt rajta keresztül családjának s velük együtt nekünk is. S bár mindezek a földi életben jelentkeztek, mind-mind annak jelei voltak, hogy reménysége és bizodalma az élő Úr volt.

És itt nem tudunk megállni, mert ez nem nekrológ akar lenni. Ezek bizonyosságok, melyeket hosszú időn keresztül vele együtt éltünk át. Ezek között arra néztünk, aki az örök élet elkezdője s ugyanakkor véghezvivője is közöttünk. A bizonyosság pedig folytatódik, s abban az emberfeletti küzdelemben jelentkezett, ami meggyengülésének idején jó néhány hónapon át tartott. Meghallgatta az Úr az imádságot. Odaállt melléje, s olyan kitaratást adott neki, hogy nem érezhette magát elvetettnak. Ereje elfogyhatott, s talán ti is sokszor elfáradhattatok, de utolsó percig ott voltatok mellette, míg lelkét ki-lehelve, végképpen ki nem dőlt az élők sorából. De el nem vettetett. Hiszem, hogy maga az Úr ölelte fel s ölel fel titeket is végtelen kegyelemmel, üdvözítő szeretetével az ő szent Fiában, a Jézus Krisztusban. Ő már átlépett az örökkévalóság felé vezető út-

ra. Mi még nem látunk oda. Krisztusban elrejtve várja azt a nagy napot, amikor a feltámadás után megjelenhet. Drága szerettei s kedves gyülekezet, nekünk is csak ez lehet a reménységünk s a bizodalunk teljessége. Nem a halált várjuk, mint ahogy az ő halálát sem vártuk. Mi Krisztust várjuk, aki megjelenik, hogy mindeneket helyreállítsa, hogy akkor valóban együtt lehessünk Isten örökkévaló szeretetének oltalmában. Ámen.

(Elhangzott Szabó Endre volt tordosi lelkipásztor, egyházgyülekezeti tisztviselő, egyházközéleti főgondnok felett, 1991. március 22-én.)

Cseh Zsolt

„E földön lakozzál és hűséggel élj”

Alapige: Zsoltárok 37,3-5

Íme az ember élete, amiben az kibontakozhatik. Nem valami kényszerzubony, hanem valóságos életkeret, melynek tere a mennytől a földre terjed s a kezdet felől indulva a végéig, az örökkévalóság felé halad. Ebben a keretben látjuk elköltözött nőtestvérünk életét, hivatását, mondjam úgy, hogy megszállottságát, amellyel szülőföldje népművészetét felszínre hozta. Ez először is felfelé utal. Anélkül, hogy elszakadnánk a földtől, anélkül, hogy kiszakadnánk a földön lakók közösségéből, sőt éppen ezzel együtt kapcsolódik életünk Istenhez, akiben mindvégig teljes bizodalunk lehet. Falusi templomainktól városi katedrálisokig, gyermekkorunktól késő öregségünkig kapcsolódik valamilyen formában életünk Istenhez, akitől mindegyre a jóra való készséget s az annak cselekvésére való késztetést kapjuk. Így kapta ő is ezt és gyakorolta egykor és élete utolsó szakaszában köztünk és velünk. Jólesett ott látni templomunkban, ahogy megrokkantan is eljött, hogy mindig új erőt mérítsen magának s gyönyörködjek abban, akiről a nagy költő vallomásával gyülekezetünk énekkarának ajándékozott művészi munkájába ezt a szöveget dolgozta be: „Mikor elhagytak, mikor a lelkem roskadozva vittem, csöndesen és váratlanul átölelt az Isten.” Isten valóban átölelte őt, s életútját úgy vezérelte, hogy szíve kérései soha nem maradtak meghallgatatlanul.

Aztán hadd nézzünk ide a földre. Hiszen most még itt bontakozik ki életünk. Itt ismertük meg őt. Itt lakozunk és ő is itt lakozott velünk együtt. De nem akárhogy lakozott. Mindkét lábával, szívével, szemével, minden érzékével itt lakozott a szülőföld vonzaskörében. E földön. Mit jelentett számára ez a föld? Elsősorban Árapatakot, ahol először figyelt fel a népművészet szépségeire, majd tudatossá tette annak igazi értékét a földművelők körében. Aztán ezt a felújított ősi értéket új életre keltve közkinccsé tette. Istennek nagy ajándéka ez a látás és ez a cselekvés, mely az iskolában végzett évi tevékenység után a szövszékbe ültette, hogy aztán ezen keresztül a föld kiszélesedjék számára, Sepsiszentgyörgytől Bukaresten s Kolozsváron keresztül eljusson a világvárosok soráig. Míg a kiszélesedett földet járják művészi munkái, ő ebben is az ezen a földön való lakozásról tett bizonyosságot. Majd szerényen meghúzódik a számára kedves kis otthonában. Elmondhatjuk a Bibliából most felolvasott bizonyossággal róla, hogy hűséggel élt. Hű maradt e földhöz, szűkebb pátériájához, népéhez. Az onnan merített kincset tovább értékesítette s beleszította a nép szívének vágyát, balladákban elsírt panaszát, örök vagyait értékes, szép munkáiba. Hű maradt hozzánk abban is, ahogy kedvesen elmondta, hogy milyen nagy örömet jelentett számára ennek a felfedezése és megmentése.

Közben megfáradt, a testi gyötrelmek mindjobban kínozták. Az Istenbe vetett bizodalom s az e földhöz való hűség kerete itt is mindegyre megerősítette. Nem csüggedt el egy pillanatra sem. Húsvét délutánján még ott láttuk a Farkas utcai templomunkban. Krisztus testének és vérének jegyeivel, javaival élt velünk együtt. Ezzel Istennek feléje nyújtott kezét még inkább megragadta. Majd néhány nap múlva megáll az e földön való hűséges járásában, hangja elcsitul, majd rendre elnémul. Aztán lehunyódnak szemei, s a földön való álmok beteljesülése után az örök élet álmába szenderült. Az Ige

kerete ezzel zárul, s ezzel fejezzük ki hitünk teljességét: „Hagyjad az Úrra a te útadat, és bízzál benne, majd ő teljesíti.” Így nézünk utána s megyünk majd utána ezen az úton a megdicsőülés felé. Addig is hitünket erősítve lakozunk ezen a földön. Ámen.

(Elhangzott Csulak Magda temetésén, 1982. április 29-én.)

Nagy József

Előmbe jön az én kegyelmes Istenem...

Alapige: Zsoltárok 59,11a

Nagypéntek gyászának súlyos terhe alatt néhány asszony indult el húsvét reggelén a Jézus sírjához. Lelküket megülte a fájdalom, mert eddigi tapasztalatukból tudták, hogy aki a halál-kapun át eltávozott, olyan országba jutott, „ahonnan még nem tért meg utazó”. De talán még nem is tudatosult bennük a Jézus Krisztustól, drága Mesterüktől való elválás a maga megfellebbezhetetlen valóságában, és húsvét reggeli kérdésük, ami most legjobban foglalkoztatta őket, ez volt: Vajon ki hengeríti el a többmázsányi követ a Jézus sziklasírjának szájáról?

A vajdahunyadi református gyülekezet gyászolói között itt van ez a három asszony, a halál kapuján eltávozott gyászolói között itt van ez a három asszony, a halál kapuján eltávozott lelkészársunk özvegye és két leánya, akik – bár évek óta asszonyi szeretetük erejével harcoltak a halál hatalmával – talán még nem is tudják igazán felmérni a veszteség nagyságát. Az ő szívüket is az a kérdés foglalkoztatja: Ki fogja elhengeríteni a halál zárókövét annak a sírjáról, akit önmaguknál is jobban szerettek? Hiszen mint a nagyszombati sírra helyezett hatalmas kő nehezedik rá az emberi életre, mintegy az emberi élet halálos záróköve, emberi erővel elhengeríthetetlenül, elmozdíthatatlanul, a mozdulni képtelen anyag tehetetlenségének súlyával, a halálnak a kérdése: Miért kellett ennek így történnie? Miért van halál, miért megakadályozhatatlan az érkezése? Miért érkezik a halál akkor is váratlanul, ha várjuk érkezését? Miért zárja le a legboldogabb emberi életet ilyen mozdíthatatlan többmázsányi súllyal? Miért van ott minden öröm mögött rejtőzően? Miért nem lehet elkerülni a vele való találkozást, ha eljött az óra? Íme, ezek a kérdések súlyos, mázsányi kövekként nehezedenek most e koporsó mellett mindannyiunk szívére.

Sem a húsvét reggeli asszonyok, sem azóta senki emberfia nem tudja elhengeríteni, elvenni a halál kérdésének ezeket a mázsányi köveit az ember életéből. A halál mint kegyetlen, rideg szikla lezárja az ember földi életét, és olyan kérdésként nehezedik arra, amelyet kikerülni emberileg nem lehet, és amelyre mindenkinek magának kell választ adnia, amikor eljő az óra. Meg kell nyugodnunk abban, gyászoló testvéreim, hogy emberi erővel a halál zárókövét az emberi életről elmozdítani, még csak megmozdítani sem lehet. Mozdíthatatlanul és irgalmatlanul – hatoljon bár át a földgolyón vagy hódítsa meg rakétáival az űrt az ember – reá nehezedik életére a kikerülhetetlen halál. A fejlődő orvostudomány és az eszményi munka- és pihenésfeltételek megnyújtják az emberi élet határát a Biblia pátriárkáinak életkoráig, de amikor eljött a halál órája Ábrahámnak, ő is „takarítottatott az ő népéhez és eltemették a Makpelá barlangjában” (1Móz 25,8–9), és Mózesnek is meg kellett halnia, amikor érte jött a halál a Nébbő hegyén (5Móz 34,5). Emberileg az életet lezáró halálkő elhengeríthetetlen.

Én tudom, testvéreim, mi mind, akik igaz részvétellel vesszük körül a gyászoló családot, mindannyian szívesen összefogtunk volna és talán mindent meg is tettünk, hogy feltartóztassuk drága barátunk, lelkészársunk, lelképásztorunk halálát, és bizonyára összefognánk most mind, hogy elmozdítsuk erről az örömmel szolgáló életről a halál zárókövét, de azt is tudjuk valamennyien, hogy ez hiábavaló próbálkozás lenne. A halálnak ez az első nagy tanítása: emberileg, ideig-óráig, talán évtizedekig fel lehet tartóztatni érkezését, de egy pillanattal sem tovább annál az időpontnál, amikor érkezését az örök Bíró, a mi Istenünk elrendelte. A halál is Isten szolgálója – ezt akarja minden halálban és minden temetéskor tudunkra adni Isten.

Ezt Isten húsvétkor azzal bizonyította be a sírhoz siető asszonyoknak, hogy a követ a sírról elhengerítve találták! Sőt rajta ült, mint trónusán a király, az Isten küldötte, az angyal. Ami az embernek lehetetlen, az lehetséges Istennek.

A halál tehát nemcsak azt igazolja, hogy az embernek nem lehetséges minden, hanem azt is, hogy Istennek minden lehetséges. Istennek hatalmában áll elmozdítani az emberi életet elnyomó halálkövet. Istennek hatalmában állt húsvétkor feltámasztani az Úr Jézus Krisztust, és hatalmában áll ezzel együtt egyszer s mindenkorra megszüntetni a halál kárhuzatos hatalmát és olyan ajtóvá tennie, amelyen át az ember nem a megsemmisülésbe, nem a kárhuzatba, de Isten karjai közé, háza érkezik. A hívő ember számára így lesz a halál is Istennek az ember felé megnyíló kegyelme. A hívő ember számára a halálban is szembejön vele az ő kegyelmes Istene!

Ez történt húsvét reggelén az asszonyokkal. A Máté evangéliuma eredeti szövege félreérthetetlenül igazolja, hogy az angyal felszólítása: Menjetek el! – nem csak azzal a következménnyel járt, hogy az asszonyok eltávoztak a sírtól, hanem hogy odamentek Jézushoz. A haláltól, a sírtól, a köttől Istenhez, a halálból megváltó Jézushoz mentek. Jézushoz, aki – mintegy a felolvasott zsoltárigénk beteljesítőjeként – „szembejőve velük”.

Az asszonyok a halott Jézust keresték, a sírhoz mentek, de amikor hallották Isten parancsát: Ne keressétek a holtak között az élő – elfordultak a sírtól, és az élő Jézus szembejött velük!

Gyászoló testvéreim! A te férjed, a ti édesapátok, az érettetek s az unokákért annyi áldozatra kész nagyapa, a jó testvér és a jó gyermek, ennek a gyülekezetnek hűségese lelkipásztora, a hű barát és rokon egész élete bizonyosság volt afelől, hogy ő megérezte, hogy egész élete során a vele mindig szembejövő Isten előtt él és munkálkodik. Ez a vele szembejövő Isten döntött úgy, hogy bár a mechanika minden fortélyát ismerő ifjú volt, mégis theologus legyen. Hogy milyen theologus volt, erről Isten és a gyülekezet előtt boldog bizonyossággal beszélhetek. Hiszen kortársak voltunk, s mint a theologusifjúság akkori lelkipásztora, a lelki nevelésért felelős barát közelségéből láttam lelki alakulását. Legkedvesebb tárgya a homiletika, az igehirdetéstani volt. Ebből a tárgyból a legjobb jegyet kapni olyan ritkaság volt, mint a fehér holló, Spörl Rudolf lelkipásztor testvérünknek a legjobb jegye volt igehirdetéstanból. És papi szolgálatának, amelyet egyfolytában 33 éven át ugyanebben a vajdahunyadi gyülekezetben végzett, mindig ez a szolgálati ága maradt számára a legkedvesebb szolgálat. Vallotta Kálvinnal, hogy aki Isten szava hirdetésére, tolmácsolására vállalkozik, tulajdonképpen „lehetetlenre” vállalkozik. S mert ezt vallotta, tudott mindig tisztán és elegyítetlenül Igét hirdetni. Minden prédikációjára komolyan készült. Néhány évvel ezelőtt meghozatta a legújabb görög–magyar bibliai szókönyvet, és alapigéjét mindig a Biblia eredeti nyelvével is összehasonlítva készült az Ige hirdetésére. Magába menekülő természete fokozódott a szószéken. Ha megszólalt a szószéken, azonnal éreztük és éreztetek kellett harmachárom éven át, hogy bár csodálatosan zengő hangja volt, nem vált sohasem zengő érccé és pengő cimbalommá, mert Isten szeretete, agapéja melegtette át. Spörl Rudolf testvérünk vallotta, hogy Isten ítéli meg szívének bizonyágtételét, s amikor hirdette Igéjét, hitte, hogy a vele szüntelenül szembejövő, őt sok emberi gondjai között is mindig fellelő Isten készletti bizonyágtételre. Vajon lehet-e ennél többet és igazabbat mondani róla? Egész élete, harminchárom éves papi szolgálata bizonyágtétel erről a vele és minden hívő emberrel szembejövő Istenről. Az ő egész élete bizonyágtétel arról, hogy nem ő ment szembe Istennel, hanem Isten jött szembe vele. Ez az ő élete legmegragadóbb, halálának legmegrázóbb bizonyágtétele: Nem mi emberek megyünk szembe Istennel! Mi emberek csak a halállal megyünk szembe, még akkor is, ha nem akarunk szembemenni vele, még akkor is, ha ki akarjuk kerülni a halált. Ez a Spörl Rudolf életének és halálának bizonyágtétele. Mi csak a kikerülhetetlen halál felé menetelünk egy életen át. De ha csak ennyi lenne, úgy „hiábavaló lett volna az ő prédikációja és hiábavaló lenne a ti hitetek is”. Hanem éppen az volt az ő életében az élő bizonyágtétel, hogy éppen e felé a hűnös, gyarló ember felé, feléje és felénk, éppen azért, mert ilyen gyarlók vagyunk, éppen azért, mert emberi gyengesé-

günk és bűnünk miatt mi nem tudunk Isten felé menni, ő jön felénk a feltámadott Úr Krisztusban!

Jön Isten, a halálban is jön, felénk jön, hogy éppen a haláltól, az örök elmúlástól szabadítson meg, eltávolítsa a halál zárókövét az emberi életről és az élet sziklájára, Jézus Krisztusra építse fel a mi halált legyőző hitünket.

Ezt a vigasztalást küldi nektek egyetlen református iskolánk, az ő régi alma matere, a kolozsvári theologia, amelynek megsárgult értesítője lapjáról csillog bele gyászunk homályába: Igehirdetéstán: jeles.

Imádkozzunk Istenhez, a velünk is szembejövő mennyei Édesatyánkhoz, az Úr Krisztus által, hogy mennyei Atyjához távozott testvérünk életének és halálának prédikációjából tudjunk elfordulni a halál megsemmisítő hatalmától és hitünkkel, az örök életbe és a viszontlátásba vetett reménységünkkel keressük meg őt a mennyei seregek sokaságában, ahol tovább szól ajkán bizonyágtétele Isten kegyelméről és dicsőségéről. Éljen itt közöttünk áldott emléke és az a bibliai üzenet, amivel gyászjelentése is zárul: Ha élünk, az Úrnak élünk, ha meghalunk, az Úrnak halunk meg, azért akár éljünk, akár haljunk, az Úré vagyunk!" Ámen.

(Spörl Rudolf lelkipásztor temetésén, Vajdahunyadon, 1964. IV 25-én.)

Előadás

Imre Lajos

Mit jelent tanítványnak lenni?

Alapige: Máté 6,18–22

Mikor ebből a szakaszból azt olvassuk, hogyan választotta ki és hívta el Jézus a tanítványait, akkor először is tudnunk kell, hogy ennek a szónak az értelme: tanítvány, egészen más volt akkor és egészen más a Bibliában, mint amit most értünk alatta.

Ha belépünk egy akkori tudós előadótermébe, nagy sereg ifjabb és idősebb embert látunk ott, akik feszülten figyelnek az előadásra. A tudós éppen a lét értelméről beszél, s a bölcsesség titkát fejtegeti. Elmondja, hogy a dolgok végső értelme és az emberi élet titka csak az ő tanításának alapján oldható meg és ismerhető meg világosan. Sokféle elmélet szól erről – mondja –, sokan próbálnak ezekre a kérdésekre megfelelni, de az igazi feleletet csak ő tudja megadni. Hogy azután ez a megoldás mi, az már a tudósok és tudományos felfogások ezerféle változata szerint abban az időben nagyon különböző volt. Egyben azonban mind megegyeztek, és pedig abban, hogy a többiek mind téves úton járnak. A tanítványok buzgón hallgatják a mester előadását. Mégis sokan vannak köztük, akik egyik tanításban sem tudnak megnyugodni, végigpróbálnak minden tudóst és minden tanítást, mégsem találják meg azt, amit keresnek.

Mert az a kor az igazság után való sóvárgó vágyakozás kora volt. Sokan úgy érezték, hogy minél inkább keresik az igazságot, annál inkább eltávolodik az tőlük, s ők felzavart, nyugtalan lélekkel kapnak újabb és újabb elméletek után, míg mindegyikből kiábrándulva és mindegyikben csalódva, el nem jutottak addig a cinikus kérdésig, ami a Pilátus ajkáról hangzott el egykor: micsoda az igazság?

A zsidó rabbik tanítványainak némileg más volt a helyzete. Ezeknek elég volt, ha a törvény magyarázatát megtanulták, ha szentnek és örök érvényűnek tartották azt, s ha éppúgy esküdtek a mester szavára, mint a pogány filozófusok tanítványai.

Az a világ a nyugtalan keresés és az egymás mellett fellépő és egymás ellen támadó emberi bölcselkedés világa volt. Pál apostol azt írja Timóteusnak, hogy az emberek az egészséges tudományt nem szenvedik el, de a mesékhez odafordulnak; Jakab apostol meg azt, hogy vannak, akiket a tanítás bármely szele ide-oda hajt. Már Jézus felől is azt kérdezték a kapernaumi zsinagógában, hogy micsoda új tudomány az, amit tanít, és az apostolokat is azzal vádolták, hogy a maguk hamis tudományával megtöltötték a várost.

A tudomány ilyen változatos rendszerei közt nem volt könnyű tanítványnak lenni és tanítványnak maradni. Azért amikor az igazi Mester eljött, aki az élet értelméről nem valami divatos emberi elméletet, hanem az igazi kijelentést tanította, tanítványait nem is azok közül választotta, akik már minden elméletet végigpróbáltak, hanem azok közül hívta el, akikben igazán mélyen élt a vágy az igazi, felszabadító ismeret után.

A tanítványok elhívási történetében most nem azt nézzük, hogy ez az elhívás az apostolságra való elhívás volt, hanem azt keressük, milyen feltételei vannak, hogy valaki Krisztus követője lehessen. Hiszen a Biblia nemcsak az apostolokat nevezi tanítványoknak, hanem sok helyt magukat a hívőket is, viszont minden hívő, ha nem is abban a formában, mint az apostolok, szintén bizonyágtételre van kötelezve.

I.

Az első, ami itt a figyelmünket megragadja, az, hogy ezt a négy embert, akikről itt szó van, maga Jézus hívta el. Nem ők jelentkeznek, talán nem is készültek erre a hívásra, Márk evangélista, mikor az apostolok elhívásáról beszél, elmondja, hogy Jézus felment a hegyre s magához hívta, akiket akart. A Jézus hívása tehát minden emberi vállalkozástól és jelentkezéstől teljesen független. Nem úgy leszek tanítványa, hogy

azt magamban elhatározom, hanem úgy, hogy ő hív engem. A kezdeményezés nem tőlem, hanem tőle indul ki. Ha valaki vágyat érez magában az ő követésére, úgy ezt a vágyat is Isten Szentlelke oltotta a szívekbe s így ez sem magától van. Jézust senki sem követheti, csak akit ő hív.

Az elhívás szuverén voltát az mutatja, hogy Jézus hívása semmiféle emberi feltételtől nincs függővé téve. Nem arra néz, hogy emberileg ki látszik alkalmasnak, vagy hogy saját magát ki tartja alkalmasnak. Pál ezt mondja: a mi alkalmas voltunk Istentől van. Mennyivel alkalmasabbnak látszott volna, hogy Jézus tanítványa egy olyan ember legyen, akinek kellő tudományos felkészültsége van erre, mint ezek az egyszerű halászok; mennyivel alkalmasabbnak látszott volna valaki olyan, akinek befolyása lehetett a zsidó nép vezető köreire s így talán megnyerhette volna jóindulatukat az evangélium ügye iránt. És ki lehetett volna valaha is alkalmatlanabb erre a kiváltságra, mint az a Saulus, aki üldözte az Úr anyaszentegyházát. Milyen különös, hogy az Úr ezeket a szempontokat teljesen mellőzi. Neki nem a tekintélyes farizeus, hanem az egyszerű Péter kell, noha tudja, hogy az meg fogja tagadni őt a válság perceiben. Neki nem a parancsolatokat ifjúságától fogva híven megtartó gazdag ifjú kell, hanem János és Jakab, akiknek heveskedése később annyi bánatot és bosszúságot okoz neki.

Milyen vigasztaló ezt tudni! Milyen jó, hogy úgy lehetünk az ő tanítványai, amint vagyunk: hogy nem ezt mondja: előbb légy tudós, tökéletes, és akkor majd követhetsz engem, hanem ezt mondja: jöjj velem.

II.

A tanítványá létel második vonása az, hogy Jézus hívása egy feladatra szól: azt mívelem, hogy emberek halászaivá legyetek. Kétségtelen, hogy ebben már az apostolságra való elhívás gondolata van kifejezve. Az a gondolat és az a feladat, hogy az apostolok azok, akiket az Úr a maga munkatársaivá akar tenni az egyház építésében. Az egyház úgy nő, hogy bizonyoságot tesznek Krisztusról azok, akik az Ige hirdetésével vannak megbízva, mert igehirdetés nélkül nincs egyház, és egyház nélkül nincs igehirdetés. Azért lehetünk tagjai az egyháznak s épülhetünk abban, mert az apostolok és a próféták alapköve ott áll a Krisztus váltságának fundamentumán, s ő az, akiben az egyház épületét a hívőkönként mint élő kövekből maga a Szentlelke Isten építi.

Mégis ez a feladat, hogy emberek halászaivá legyenek, hogy embereket nyerjenek meg a Krisztus ügye számára, nem csak az apostolok feladata volt s ma sem csak az, hanem ez a feladat mindenkié.

Azért Jézusnak ez a szava először világosan figyelmeztet arra, hogy az ő követése többet kíván tőlünk, mint saját üdvösségünk szűkkeblű munkálását és a vele való közösség boldogságában való réveteg elmerülést. Bizonyára ez is kell, és Jézus bizonyára azért hívja el tanítványait ma is, hogy „vele legyenek”. De ebből az együttléből a mások iránti kötelesség végzésére kell erőt meríteni. És éppen itt van Jézusnak a korabeli s általában az emberi tudomány művelőitől egészen sajátos különbsége. A korabeli tanítvány megelégedett azzal, hogy saját maga megszerezte az ismeretet, mivel saját maga akart tisztába jönni az élet nagy kérdéseivel, s ha tisztán látott ezekben a kérdésekben, megnyugodott. Önző és önzésre nevelő tudomány volt ez. De az evangéliumnak feszítő ereje van. Az terjedni, hatni, életet teremteni, megújítani akar, azt nem lehet bezárni egy lélek elmélkedő csöndjébe. Jeremiásnak úgy égeti a csontjait, mint a tűz, s Pál azt mondja: jaj nekem, ha nem hirdetem az evangéliumot. Az evangélium nem csak az apostolok munkája, hanem egyes hívők bizonyágtétele által hatotta át a világot.

Embereket halászni ki a bűn és a kétségbeesés, a hitetlenség és a szenvedés tengereiből, emberek előtt bizonyágot tenni, hol szóval, hol magatartással, hol hitünkkel és életünkkel – íme, ez az, amire Krisztus nem csak az apostolokat, hanem minden hívő embert hív és kötelez. És az ilyen bizonyágtétel útján nő és terjed ma is az egyház, ha néha láthatatlanul is, de Isten Lelke által bizonyosan.

III.

Erre a hívásra ez a négy ember úgy felel, hogy szó nélkül otthagyják a munkájukat s azokat, akik velük vannak, és követik Jézust. Mind a két esetben, Péter és András, János és Jakab esetében is, ezt a szót használja az Úr: azonnal, tehát habozás és gondolkodás nélkül. Lehet, hogy már előbb is találkoztak az Úrral, és a mai felszólítás csak arra figyelmeztette őket, hogy eljött az idő, amikor csatlakozni kell hozzá. Mégis ez a szó: azonnal, azt jelenti, hajlandók voltak szakítani mindennel és lemondani mindenről, csak hogy az Úr tanítványai lehessenek. Hogy miről kellett lemondaniok, nem tudjuk. Péternek családja volt, Jánosnak édesapja, akivel együtt dolgozott. Lehetett jól kialakult életmódjuk és életrendjük, lehetek szokásaik, örömeik, kedvenc szórakozásaik és elvégzendő feladataik. Most mindentől el kellett válniok. Sohasem panaszozták fel ezt. Csak egyszer történik meg, hogy Péter utal rá, amikor megkérdezi: íme, mi mindent elhagytunk érted, de mink lesz nekünk? (Mt 19,27)

Megdöbbenő az a kizárólagosság, amivel Jézus a tanítványaival szemben viselkedik. Nem tűr megosztottságot. Nem tűri, hogy valami fontosabb legyen előttünk, mint az, amit ő ad nekik. És ugyanakkor mindent kipótol számukra, amitől el kellett válniok.

Az emberi gondolkodás két ellentétes magatartás közt ingadozik. Minden emberi felfogást fenyeget egyik oldalon a kizárólagosság kísértése. Ez abból ered, hogy minden emberi felfogás szereti magát tévedhetetlennek, a tökéletes és teljes igazság birtokában levőnek tartani. Mivel egyedül ő bírja az igazságot, a tőle való legcsekélyebb eltérés is már súlyos bűn az igazság ellen, amit nem lehet túrni. Ebből származnak a vallásháborúk és az eretneküldözések.

A másik kísértés a viszonylagosság, a hamis értelemben vett szabadelvűség kísértése. Ennek forrása az a felfogás, hogy az igazság viszonylagos, hogy ki-ki azt tartja igazságnak, amit akar, hogy ezért az igazságot keresni nem kell és megtalálni nem lehet, mert az annyiféle, ahány ember van a világon. Senkit sem lehet meggyőzni az igazságról. Egy ókori, örökösen kételkedő bölcs mondta: egyáltalán nincs semmi, s ha volna sem lehetne megismerni, s ha meg lehetne ismerni, akkor sem lehetne megtartani. Ebből a felfogásból származik a tudomány felelőtlensége s a vele együtt járó erkölcsi lazaság.

Jézus igényének kizárólagossága azonban éppúgy különbözik az emberektől, amiként evangéliumának szabadsága a hamis emberi szabadosságtól. Ő nem kívülről akarja tanítványaira erőszakolni a maga tételeit, nem akar kényszeríteni senkit sem arra, hogy elfogadja, amit hirdet. De aki elfogadta, annak a számára megszűnik a bizonytalanság, az elé teljes erővel áll annak az igazsága, amit megismert. Az egyik oldalon Jézus azt mondja: aki velem nincs, ellenem van – és ez igaz, mert ő választást tesz lélek és lélek között. A másik oldalon ezt mondja: ha valaki cselekedni akarja Isten akaratát, úgy azt megismerheti abból a tudományból, amelyik Istentől való. Mikor magához, hív mikor egyedül a maga szolgálatába állít, akkor tesz igazán szabaddá, s mikor megérezzük ezt a szabadságot, akkor elhagytunk mindent, hogy egyedül csak őt kövessük. És ennek az az oka, hogy ő nem tételeket állít elénk, hogy nem apró igazságokat tanít, hanem ő maga a teljes, az élő, a változhatatlan igazság: a élet igazsága. Jézus nem tudományt ad, hanem életet. Akit ez az igazság megragadott, annak ez mindent pótol; aki ebben az életben részesült, az lemond az élet minden mellékes földi javáról, hogy visszakapja azokat mint az úr ajándékait az ő nevének szolgálatára.

IV.

Azért amikor a tanítványok meghallották az ő szavát: kövess engem – követték őt. És ez a követés az, ami az ő tanítványait jellemzi.

Ez a szó ezt jelenti: jöjjetek utánam, legyetek tanítványaim. Az akkori tudósoknak és bölcseknek is voltak követőik és voltak olyan tanítványaik, akiket mestertük életmódja, tanítása úgy lebilincsel, hogy mindenben igyekeztek utánozni azt. Érte lemondtak minden önállóságról, nem volt önálló gondolatuk és saját elhatározásuk,

mivel a mester volt számukra az egyetlen és végső igazság, minden kérdés teljes megoldása.

A Jézus követése azonban teljesen különbözik ettől. Ő nem olyanokat keres, akik egyszerűen utánozzák. Őt tulajdonképpen nem is lehet utánozni, mivel csak embert lehet utánozni. Jézus nem kényszerít, hanem hív. Azonban voltak, kiket hívott, s akik mégsem csatlakoztak hozzá. Van, aki vele jár egész földi munkálkodása alatt és az utolsó időben elárulja őt, és van, aki szívesen vállalná, hogy tanítványa legyen, de megriad attól, ami ezzel jár. Krisztushoz nem lehet csatlakozni; csak az csatlakozhat hozzá, akit ő hív, de vissza lehet utasítani a hívást és el lehet hagyni őt. Jézust nem tanítással, nem bizonyos életmód aprólékos szabályaival lehet követni. Jézus nem ezzel kapcsol magához, hanem a maga isteni kegyelmével és szeretetével.

Ez a felhívás: kövess engem, nem az ő tanítói követelése, hanem messiási parancsa. Arra hív fel, hogy vegyünk részt abban az üdvösségben, amelyet általa készített számunkra Isten. Az ő tanítványának lenni: nem egy fogalmat fejez ki, hanem egy történetet, ami az életünkben végbemegy. Nem is egyféleképp lehet követni őt, mivel tanítványai az élet sokfélesége szerint járnak vele együtt. Az ő követése nem egyenlősíti az embereket, nem egyformává teszi őket, hanem meggazdagítja életüket. Jézus hívására mindenki adományai és munkaköre szerint szolgál neki.

De minden követés egyúttal részvétel az ő sorsában. A tanítvány nem nagyobb, mint a mestere. Ezért amit a Mester elhordozott, a tanítványnak is el kell hordoznia. Ezért a Jézus felhívása felhívás a kereszthordozásra. Annak az üdvösségnek a reményességében és annak a kegyelemnek a birtokában, amit tőle kapunk, ebben a világban, bűn és szenvedés, próbák és kísértések közt, az ő tanítványaiként járunk. És bízunk abban az ígéletben, amit erről ő maga mond: a tanítvány, amikor tökéletes lesz, olyan lesz, mint a mestere. Így hív minket mint tanítványait erre, és biztat azzal, hogy hasonlatosak leszünk majd hozzá, mert meglátjuk őt, amint van. Ámen.